

INFORMATIVNO-POLITIČKI TIJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HRVATSKA RIJEČ

UMANJUJU SE STEČENA PRAVA

ISSN 1451-4257
9 771451 425001

BROJ
564

Subotica, 24. siječnja 2014. Cijena 50 dinara.



PROSTORNA DISTRIBUCIJA
HRVATA I BUNJEVACA

PROGRAM RAZVOJA
POKRAJINE

O KULTURI VOJVOĐANSKIH
HRVATA U 2013.

INTERVJU
ALOJZIJE STANTIĆ



110 godina
karmela
u Somboru

OGLAŠAVANJE ZAHTIJEVA VRIJEME I NOVAC

NE EKSPERIMENTIRAJTE!

RJEŠENJE JE

VOJVODANSKA
Svaštara

www.svastara.rs

Prodaja kompleta tjednika »Hrvatska riječ«

NIU »Hrvatska riječ« prodaje neukorištene komplete tjednika od 1. do 300. broja, po cijeni od 3000 dinara. Komplet se može preuzeti osobno u prostorijama NIU »Hrvatska riječ«, Trg cara Jovana Nenada 15/II u Subotici ili preuzeti putem pošte. U tom slučaju, poštanske troškove snosi kupac.



Vaš Internet provajder!

Temperature padaju,
brzine naših 5G Internet paketa rastu!

Flat max 6

Flat max 8

Flat max 10

Blagdansko ubrzanje, nepromijenjene cijene!

*Raspitajte se u našoj prodavaonici!

S Vama i u Novoj godini!

 **TIPPNET**
INTERNET

www.tippnet.rs
Karadordev put 2, Subotica 024/555 765



Јавно комунално предузеће „Суботицагаз“ • Суботица
Szabadkai Gázművek Kommunális Kőzvéallalat • Szabadka
Јавно комунално предузеће „Suboticaplin“ • Subotica

Za Vaš topli dom

24000 Subotica, Jovana Mikića 58
tel: 024/641-200, fax: 024/641-220
Dežurna služba : 024/641-211









Otok Rab



Riječki karneval

Villa Angiolino /Opatija/



Fotografije: arhiv HTZ-a & Photo.net
 Autoel: Dario Fabjanić, Senka Gulić
 Rancio Kosić

Dobrodošli u KVARNER

Možda nam je svima prva asocijacija na turizam u Hrvatskoj prestižna i po svemu ekskluzivna Opatija. Sjećanja na festivale, stare austrougarske vile, luksuzne hotele, vraća nam uspomene iz starih vremena i poput valova plavi sjećanja crno-bijelim fotografijama koje kao da su zapravo sadržale i zvuke glazbe za ples koja se čuje sa hotelskih terasa kraj mora ove božanstvene rivijere.



Piše: Marjan Antić
 urednik web-sajta

To je Kvarner, čarobni dio Hrvatske, koji svojim mirnim zaljevom i zelenim i planinskim Gorskim kotarom okružuje savršene mitske otoke Krk, Cres, Rab i Lošinj. Tu se nalaze prestižna turistička mjesta i destinacije koje prosto morate doživjeti. No, krenimo redom. Rijeka, prava metropola sjevernog Jadrana, dominira kao najveći gospodarski i kulturni centar ove regije. Ovdje imaju i 5. godišnje doba – doba karnevala! To je najveći festival zabave, maskara, pjesme i igara u Hrvatskoj, poznat i izvan granica Lijepe Naše. Upravo na dan izlaska ovog našeg broja izvršit će se primopredaja ključeva grada meštru Toniu od strane gradonačelnika Rijeke, te izbor kraljice Riječkog karnevala. Cijeli ovaj skup veselja i ljepote radosnih maskara traje do 5. ožujka, uz veliko finale 2. ožujka kada će biti održana međunarodna karnevalska povorka. Meni ovaj događaj predstavlja pravi zimski Rio de Janeiro na našim prostorima. Međutim, u Opatiji se zapravo pokrenuo turizam u Kvarneru. Riječki patricij Ignio Scarpa podignuo je ljetnjikovac »Villu Angiolinu« davne 1844. godine te tako postavio kamen temeljac razvoju turizma. U to doba je Opatija bila malo ribarsko selo naseljeno oko benediktinskog samostana, odnosno crkve sv. Jakova. Posjeti ovom kraju su bili učestali, posebno iz Austro-Ugarske Monarhije, da bi car Franz Jozef 4. ožujka 1889. godine i službeno proglasio Opatiju lječilištem. Od tada su se počeli graditi atraktivni hoteli i vile, koji i danas krasi ovu iznimnu turističku destinaciju. Ako mene pitate, ja bih se zaputio ravno na otoke. Plaže, uvale, mirisni ambijenti zelenih krajolika su stvoreni za odmor i uživanje. Rab ima iznimno dobro razvijenu turističku infrastrukturu šetnica, Cres i Krk su poznate polazne točke za nautičare, pravi su raj za doživjeti prirodu u izvornom obliku. Lošinj je pak idealan za sve. Mali Lošinj je ustvari najveći otočni grad na Jadranu, sa svojih 7.000 stanovnika. Zdravstveni učinci otočne klime, toplo more, posebno čist i aromatičan zrak, imaju ljekovite učinke na dišne organe, stoga turisti ovdje rado borave tijekom cijele godine. Lošinjski arhipelag čuven je po dupinima koji ovdje rado obitavaju, pa se čak mogu i »posvojiti«, samo vam treba veeeliki bazen kod kuće.



Znajte da ste uvijek **dobrodošli** u Kvarner, kao i na naš web-sajt sa imenom: **www.dobrodosli.net**

Radosti i brige

U mjestima širom Vojvodine gdje žive Hrvati, tijekom siječnja i veljače, organiziraju se tradicionalne pokladne zabave. Čut će se i tradicionalna preljska pjesma »Kolo igra tamburica svira«, birat će se »najlipče prelje«, kao i najljepše preljske pjesme, neće izostati ni tombole, na pokladnim maškarama i maskenbalovima birat će se najatraktivnije maske, a posljednjeg četvrtka pred korizmu, koji je poznat pod nazivom »Debo četvrtak«, priređivat će se druženja.

Dakle, vrijeme je slavlja i životne radosti u predkorizmeno vrijeme, koje prethodi uskrsnom postu. Po svemu sudeći, ovi stari običaji osigurali su svoju egzistenciju i u suvremenom kontekstu življenja, ali osim slavlja i životne radosti u vrijeme poklada, živimo u vremenu koje, naravno, donosi i određene probleme.

Ako pođemo od novih problema nacionalnih manjina u Srbiji, onda je to sigurno izazvala nedavna odluka Ustavnog suda Srbije kojom je taj sud ukinuo neke odredbe Zakona o nacionalnim vijećima nacionalnih manjina. U razgovoru za naš tjednik predsjednik Izvršnog odbora HNV-a Darko Sarić Lukendić iznosi da je činjenica da će do donošenja novog Zakona o nacionalnim vijećima nacionalnih manjina doći do svojevrsnog zastoja u ostvarivanju pojedinih manjinskih prava nakon te odluke Ustavnog suda, a da će se efekti osporavanja pojedinih odredbi vidjeti odmah.

Priopćenjem je ragiralo i Mađarsko nacionalno vijeće u kojemu se navodi i da je s takvom odlukom Ustavnog suda smijenjena Ustavom garantirana dostignuta razina manjinskih prava.

Prošloga utorka, glavna vijest za sve srbijanske medije je bila o početku pregovora o pristupanju Srbije Europskoj uniji. Tada je u zgradi Europskog vijeća u Bruxellesu završena prva svečana međuvladina konferencija, kojom je i službeno Srbija počela pregovore o članstvu u EU. Predsjednik Europske komisije Jose Manuel Barroso naveo je u priopćenju da Srbiji predstoje izazovi u ključnim oblastima – vladavini prava, borbi protiv korupcije i organiziranog kriminala, te reformi administracije, neovisnosti ključnih institucija, slobodi mišljenja i zaštiti manjina.

Ti navodi nam kazuju da je glede ovih pregovora najvažnije što će Srbiji omogućiti ulazak u uređeno društvo, kakvo je u EU, dakle, to je politički okvir, ali treba naglasiti i da je u pitanju i ekonomska integracija, tako da za ovdašnji gospodarski razvoj ozbiljni poslovi tek počinju.

Na dugom putu prema članstvu u EU ovo društvo očekuju još mnogi izazovi, ali šareni kolač života sadrži slojeve nadjeva i radosti i briga.

Z. S.

SADRŽAJ

AKTUALNO

Reakcija HNV-a na nedavnu odluku Ustavnog suda Srbije

DOSTIGNUTI STUPANJ MANJINSKIH PRAVA OSJETNO UMANJEN 7

TEMA

Druga strana medalje eurointegracija

SLIJEDI STRUJNI UDAR..... 10

INTERVJU

Alojzije Stantić, istraživač narodnih običaja bunjevačkih Hrvata

TREBA NAM I RADOSTI..... 11-13

SUBOTICA

DSHV tražio adaptaciju Doma kulture u Donjem Tavankutu i izgradnju mrtvačnice u Gornjem Tavankutu

PODRŽALI SMO KAPITALNE PROJEKTE 18

DOPISNICI

Prostorna distribucija Hrvata i Bunjevaca u Vojvodini

NAJBROJNIJI U SJEVERNOBAČKOM OKRUGU 24-25

KULTURA

Mjesec dana od rušenja biste Boze Šarčevića

BISTA NEOŠTEĆENA, POVRATAK NAKON DODATNE ZAŠTITE 33

SPORT

Sportska obitelj Šeremet iz Šida

USPJESI OCA I SINA U ORIJENTIRINGU 49

Prije više od 20 godina pročitao sam članak Željka Pervana u časopisu Zrcalo, u kojem navodi kako najjača droga na svijetu nije marihuana, ni kokain, niti LSD, već V.L.A.S.T. Pervan se osvrnuo na one organizacije koje se predstavljaju kraticama - a ovisne su o toj najjačoj drogi. Spomenuo je JNA i mnoge druge. Stvari se za ova dva desetljeća nisu puno promijenile, promijenile su se samo kratice.

Jedan strani politički analitičar napisao je kako u Srbiji od siječnja kreće kaos. Očekuje se raspisivanje izvanrednih republičkih izbora, a tada će se sukobiti mnoga koplja. Mada se situacija čini vrlo mirnom, a državu neupitnim smjerom vodi Aleksandar Vučić, uz Ivicu Dačića koji vrlo dobro igra svoju ulogu, te Tomislava Nikolića koji ponekad djeluje kao neovisan, ali kooperativan čimbenik.

Dakle, očekuje se sudar DS-a i SNS-a. DS se izmara borbom s »otpadnicima« koji su napustili stranku, a zapravo navrh toga plamti sukob bivšeg i sadašnjeg predsjednika, Đilasa i Tadića. Ostale stranke, svi ostali političari su u zapečku, od Čedomira Jovanovića, Mladana Dinkića, Nenada Čanka, Rasima Ljajića, njima slijedi velika borba za cenzus. Mada se pozicija naprednjaka čini lagodnom i obećavajućom, zapravo je moguće da razlike između Vučića i Nikolića malo pomute stvari. No, zapravo se očekuje protuudar tajkuna na Vučića. Stoga donošenje odluke nije lako.

Strani analitičari zato očekuju ne samo intenzivne stranačke sukobe, već još možda i teže unutarstranačke okršaje. Dakle, mogli bismo imati nekoliko mjeseci političkog kaosa. U Subotici ga već imamo. Opet se ne zna tko je vlast, a tko oporba. Po nekim političkim analitičarima, to može biti i dobro - ali i ne mora.

Manevarski prostor je sve manji. Teško je obećavati radna mjesta, jer nemamo što bitno ponuditi ulagačima. Priča o oporavku je prazna floskula, jer se na svjetskoj razini procjenjuje kako će kriza trajati dugi niz godina.

Skoro nitko ne smije izaći pred birače s istinom: čekaju nas znoj, krv i suze ako želimo makar pokušati izvući se iz dubioze ili depresija, odljev mozgova, bijela kuga ako se predamo. Jer, jedina skupina ljudi koju kriza ne dotječe su oni na vlasti, pa ne žele sjeći granu na kojoj sjede. Lakše je i probitačnije u nedostatku kvalitetnih obećanja otvarati neke sukobe. Pučanstvo se fanatizira u očekivanju okršaja. Sada se već i u pitomim vojvođanskim selima lokalni izbori vode palicama, noćnim posjetima, sumnjivim skupinama i pritiscima. Od festivala demokracije došli smo do zone sumraka. Sve zarad ovisnika o V.L.A.S.T.I. - iz svih stranaka.

Nikola Perušić

Otkriveni počinitelji

Poslije pet mjeseci rada somborska policija rasvijetlila je napad na Hrvatski dom u Somboru, koji se desio u noći između 26. i 27. srpnja. Prema riječima Saše Dmitrašinovića, načelnika PU Sombor, postoji osnovana sumnja da su krivično djelo koje je kvalificirano kao krivično djelo oštećenja tuđe imovine počinili Zoltan R. (19) i jedna maloljetna osoba. Oni su kamenicama razbili više prozora na Hrvatskom domu, a Dmitrašinović kaže da su motivi ovog krivičnog djela potreba dokazivanja u okviru navijačke grupe. Ukoliko se tijekom postupka utvrde eventualni drugi motivi, krivično djelo može biti prekvalificirano.

Policija za sada nije otkrila počinitelje drugog slučaja kamenovanja Hrvatskog doma s početka rujna, kada su također kamenicama razbili prozori.

Z.V.

Prioriteti u suradnji tri regije

Pokrajinski tajnik za međuregionalnu suradnju i lokalnu samoupravu Branislav Bugarski sastao se u ponedjeljak u Vukovaru sa predstavnicima Vukovarsko-srijemske županije i županije Bač-Kiškun kako bi razgovarali o prioritetima u suradnji između ove tri regije. Kako je ovom prilikom rekao Branislav Bugarski sa Vukovarsko-srijemskom županijom imamo dugu tradiciju u suradnji i pozitivne efekte, pa je razgovor bio usmjeren na teme od zajedničkog interesa i to u veoma važnom trenutku, kada se planira program prekogranične suradnje.

»Polazna osnova treba nam biti ono u čemu imamo pozitivna iskustva u razdoblju od 2007-2013. godine. To su projekti u području kulture, malih i srednjih poduzeća, zaštite životnog okoliša, koji su dobili podršku. Time ćemo identificirati zajedničke probleme, a koristiti poznate instrumente da dobijemo što bolje rezultate«, rekao je Bugarski i dodao da je Vojvodina dio Srbije okružen zemljama EU i važno nam je da imamo dobru suradnju i budemo lokomotiva razvoja u procesu europskih integracija.

H. R.

Pripreme za polaganje državne mature u Hrvatskoj

Počele su pripreme za polaganje državne mature u Republici Hrvatskoj, namijenjene učenicima koji žele upisati studij u toj državi. Pripreme iz hrvatskog jezika održavaju se utorkom u 19,30 sati u subotičkoj Gimnaziji »Svetozar Marković«.

Svi zainteresirani trebaju se javiti Hrvatskom nacionalnom vijeću (Preradovićeve 13) u Subotici, ili na telefon 024-554-623.

24. siječnja 2014.

STAJALIŠTE HNV-A O NEDAVNOJ ODLUCI USTAVNOG SUDA SRBIJE

Dostignuti stupanj manjinskih prava osjetno umanjen



Darko Sarić Lukendić

Ustavni sud Srbije (USS) je prošloga tjedna proglasio neustavnim više odredbi Zakona o nacionalnim vijećima nacionalnih manjina. Tim povodom razgovarali smo s predsjednikom Izvršnog odbora Hrvatskog nacionalnog vijeća Darkom Sarićem Lukendićem.

HR: Kako bi se ova odluka USS-a mogla odraziti na područje ostvarivanja manjinskih prava?

Točno je da su pojedine odredbe još uvijek važećeg Zakona o nacionalnim vijećima nacionalnih manjina nedavnom odlukom USS-a proglašene neustavnima, u cijelosti i djelomice, s druge strane, u obrazloženju osporavanja pojedinih odredbi dane su i smjernice na koji način bi se u nekoj novoj verziji zakona ove manjkavosti mogle otkloniti, stoga je neophodno sagledati na koji način ove odluke USS-a utječu na cjelinu teksta zakona, odnosno u kojoj mjeri mijenjaju njegovu suštinu. Činjenica je da će do donošenja novog Zakona o nacionalnim vijećima nacionalnih manjina doći do svojevrsnog zastoja u ostvarivanju pojedinih manjinskih prava. Efekte osporavanja

pojedinih odluka vidjet ćemo odmah, primjerice u dijelu koji se odnosi na dosadašnje pravo na »davanje mišljenja u postupku utvrđivanja broja učenika za upis u srednju školu čl. 15. st. 1. toč. 7«, dok ćemo efekte pojedinih odredbi koje se odnose na vršenje upravljačkih prava osjetiti tek nakon isteka mandata ravnatelja i članova UO i ŠO, koji su birani sukladno još uvijek važećem zakonu.

HR: Od odredaba koje su proglašene neustavnim, koje smatrate najproblematičnijim?

Teško je izdvojiti pojedinačnu odredbu čije je uklanjanje značajnije od neke druge, još jednom naglašavam, važna je cjelina zakona, osim toga izmjenama i dopunama moguće je negativne efekte ovih odluka USS-z djelomice umanjiti, no krajnji efekt će i dalje ostati isti, dostignuti je stupanj kolektivnih manjinskih prava ovim odlukama osjetno umanjen, što je također protuustavno. Dozvolite mi stoga ukazati na neka od prava koja su nam uskraćena: više nemamo pravo pokretati postupke pred USS-om, nemamo pravo davati mišljenje u postupku utvrđivanja broja učenika za upis u srednje škole, nemamo pravo vršiti upravljačka prava (predlagati članove UO i školskih odbora) u ustanovama osnovnog i predškolskog obrazovanja (premda je ovo pravo ostavljeno nekim nacionalnim manjinama). Više

nemamo pravo davati mišljenje u postupku imenovanja ravnatelja ovih ustanova.

HR: Hoće li biti zajedničke reakcije nacionalnih vijeća nacionalnih manjina na ovu odluku, koji su daljnji potezi HNV-a?

Zajedničke će reakcije svakako biti. U tijeku su konzultacije Koordinacije nacionalnih vijeća nacionalnih manjina, o čijim zaključcima ćete biti obaviješteni. Koordinacija nacionalnih vijeća je, na žalost, tek neformalni nadomjestak za tijela i institucije Republike Srbije koje svoj posao ne rade. Problem je u tome da se Republički savjet za međunarodne odnose, kojem predsjedava premijer *Ivica Dačić*, dvije godine nakon formiranja aktualne Vlade Republike Srbije još uvijek nije niti konstituirao. Dodatni je problem da su ovim odlukama pojedine nacionalne zajednice »de facto« favorizirane, čime se produbljuje već postojeći jaz između tzv. starih i novih nacionalnih manjina. O svemu prethodnom obavijestit ćemo iz prve ruke i institucije Republike Hrvatske od koje ćemo zatražiti da s pozicije punopravne članice Europske unije osigura kako provedbu postojećih prava (što do sada nije bio slučaj), tako i garancije za daljnji razvoj i opstojnost hrvatske manjine na ovim prostorima, na način kako to već čini Republika Mađarska prema Mađarima u Vojvodini.

HR: Budući da se očekuje novi Zakon o nacionalnim vijećima nacionalnih manjina, i da su prijedlozi izmjena i dopuna tog zakona stigli u skupštinsku proceduru krajem prošle godine, kako vidite epilog procesa vezanih za spomenuti zakon?

Na moguće nedosljednosti po ovom pitanju upozoravali smo i s Koordinacije nacionalnih vijeća i u ime HNV-a. Naime, cijeli postupak izrade Nacrta izmjena i dopuna Zakona o nacionalnim savjetima nacionalnih manjina je zbrzan. Formirana je radna skupina koja je razmatrala samo tehnička pitanja, javna je rasprava bila organizirana koncem prosinca, u vrijeme blagdana, a sve to prije odluka USS-a za koje je bilo rečeno da se očekuju koncem 2013. Izravna je posljedica ovakvog postupka da su se o predloženom tekstu Nacrta svi predstavnici nacionalnih vijeća izjasnili pozitivno. Sada će nad tim tekstom koji je bio razmatran (i više se neće razmatrati) biti učinjene suštinske izmjene izravnim inkorporiranjem odredbi USS-a, dok će u javnosti, domaćoj i međunarodnoj, biti plasirana stajališta nacionalnih vijeća u kojima se pohvaljuje tekst (prethodni) Nacrta izmjena i dopuna Zakona o nacionalnim vijećima nacionalnih manjina, i to vam je otprilike slika i prilika načina na koji funkcionira država Srbija.

D. B. P.

Temelj razvoja

Rast zaposlenosti za 17 posto, rast bruto društvenog proizvoda po stanovniku na 7.600 eura, dio su projekcije razvoja u Nacrtu programa razvoja Vojvodine od 2014. do 2020. godine, koji je prezentiran na javnim raspravama u Somboru, 16. siječnja, i dan kasnije u Subotici

Na javnoj raspravi, koja će osim u Subotici i Somboru biti održana i u Kikindi, Pančevu, Zrenjaninu, Srijemskoj Mitrovici i na kraju u Novom Sadu, predstavljen je dokument na 269 stranica koji treba biti temelj razvoja Vojvodine u idućih sedam godina. »Ovim dokumentom željeli smo postaviti temelj za razvoj, a da on bude u skladu s onim što je europska politi-

ka, odnosno da bude u skladu s financijskim periodom EU koji obuhvaća razdoblje od 2014. do 2020. godine. Odlučili smo se na izradu ovakvog dokumenta, jer smatramo da je razlog sporijeg razvoja od očekivanog u proteklom godinama bilo to što je bilo više priče a manje koncepta koje smo imali na stolu. Ideja je bila da stavimo na papir što je ono što smatramo, kao regionalna vlada, priori-

tetima Vojvodine od 2014. do 2020. godine. Mislim da je prošlo vrijeme praznih političkih priča i dalje moramo razgovarati argumentima i to onako kako se danas radi u modernoj Europi, čiji dio želimo biti. Kako je europska obitelj sjela i dogovorila se kako će izgledati novčanik u sljedećih sedam godina i na koji način će se novac iz tog novčanika trošiti, onda je bilo važno da i mi krenemo tim

putem«, kazao je u uvodnom izlaganju na javnoj raspravi u Somboru *Branislav Bugarski*, tajnik Pokrajinskog tajništva za međuregionalnu suradnju i lokalnu samoupravu.

ČETIRI PRIORITETA

U skladu s europskom politikom definirana su četiri prioriteta. To su ljudi, odnosno razvoj ljudskih resursa, zatim razvoj infrastrukture i stvaranje uvjeta za pristojan život i rad, treći prioritet je osiguravanje održivog gospodarskog rasta u ovih sedam godina i četvrti prioritet izgradnja institucija. »U okviru toga navedene su mjere koje trebaju doprinijeti ostvarivanju ta četiri prioriteta. Ovaj program razvoja ima jednu ograničavajuću okolnost, a to je novac, jer sve ovisi o tome koliko ćemo sredstava imati na raspolaganju. Ako danas razgovaramo o 2020. godini, za srbijanske političke i društvene okvire to je ipak dugoročno planiranje«, kazao je Bugarski.

Projekcija razvoja Vojvodine u idućih sedam godina predviđa rast zaposlenosti za 17 posto, što je porast broja zaposlenih do 2015. godina za 40.000, odnosno za 100.000 do 2020. godine, prosječan godišnji rast bruto društvenog proizvoda za šest posto i povećanje bruto društvenog proizvoda po stanovniku sa sadašnjih 4.200 eura na 7.600 eura. Kako je



S javne rasprave u Somboru

DISKUSIJA

Među nekoliciinom diskutanata na javnoj raspravi u Somboru bio je vijećnik i pokrajinski zastupnik *Mata Matarić* koji je rekao da se planirani put Baja-Sombor treba produžiti krakom prema granici s Hrvatskom, gdje kod mosta na Dunavu postoji prostor od šest hektara za carinu, što bi značilo izlazak osim putničkog i teretnog prometa na koridor C7, odnosno Dunav, i C5, koji Jadransko more povezuje sa Sjevernim morem. On je pohvalio planiranu revitalizaciju plovnih putova u Vojvodini, rekonstrukciju prevodnice u Bezdanu. Kada je riječ o planiranoj izgradnji regionalnog deponija u Rančevu kraj Sombora Matarić je istaknuo potrebu izgradnje pristupnih cesta, jer su postojeće ceste u veoma lošem stanju. Spomenuo je i željeznički promet i to pravac Temišvar-Kikinda-Subotica-Sombor-Apatin-Bogojevo i dalje prema Trstu, koji nije iskorišten, jer željeznice Srbije i Hrvatske nemaju dovoljno vučnih kapaciteta.

navedeno u Akcijskom planu, koji je dio ovog plana razvoja Vojvodine, razvoj ljudskih resursa podrazumijeva poticanje novog zapošljavanja lica koja su ostala bez posla, povećanje zaposlenosti nezaposlenih, a posebno ugroženih kategorija, unapređenje zapošljavanja kroz unapređenje stručnosti modernizacijom srednjeg stručnog obrazovanja i reforme visokog obrazovanja i obrazovanje seoskog stanovništva.

Prioriteti u razvoju infrastrukture i uvjeta za pristojan život i rad dati u Nacrtu programa razvoja Vojvodine od 2014. do 2020. godine su: osiguravanje uvjeta za nove investicije u cilju povećanja zaposlenosti, poboljšanje kvalitete života na selu, osigura-

nepoljoprivrednih djelatnosti na selima, razvojem turizma i povećanjima iskorištenosti obnovljivih izvora energije.

REGIONALNA NEJEDNAKOST

Analiza koja je rađena i koja je obuhvatila demografsko stanje, gospodarstvo, obrazovanje, zdravstvo, infrastrukturu... pokazala je različit stupanj razvijenosti okruga u Vojvodini.

Valentina Ivanić iz Agencije za regionalni razvoj Vojvodine istaknula je da je cilj regionalne politike upravo da ukine samu sebe, odnosno da se dođe do toga da nema potrebe za subvencioniranjem nerazvijenih oblasti, jer se onda može kazati da su sve regije

su specifičnosti Vojvodine, odnosno samih regija», kazala je Ivanićeva. Prema njenim riječima Europska unija je od 2007. do 2013. godine godiš-

njem periodu oko 1,5 milijardi eura. »Od tih 1,7 milijardi milijarda eura namijenjena je za infrastrukturu, što znači da će veliki značaj biti dan

VRIJEME U KOJEM ĆE SE NATJECATI IDEJE

Nacrt programa razvoja AP Vojvodine 2014.-2020. s Akcijskim planom za sprovođenje prioriteta tog programa, predstavlja detaljnu analizu postojećeg stanja i prijedloge mjera, te je dokument bez kojega nitko u Vojvodini neće moći konkurirati za sredstva EU. Predstavljajući ga na javnoj raspravi u Subotici, pokrajinski tajnik za međuregionalnu suradnju i lokalnu samoupravu Branislav Bugarski iznio je da je za programe prekogranične suradnje Srbije s Hrvatskom, Bosnom i Hercegovinom, Rumunjskom i Mađarskom na raspolaganju više od 170 milijuna eura, te izrazio očekivanje da će polovica tih sredstava završiti u Vojvodini.

U spomenutom dokumentu, predstavljeni aktualni podaci o sjevernobačkom okrugu pokazuju pad broja stanovnika za 13.000 u razdoblju od 2002. do 2011., međutim na smanjenu konkurentnost u gospodarstvu utjecat će smanjenje radno sposobnog stanovništva na što upozoravaju projekcije do 2020. godine. Sjevernobački okrug također ima lošu cestovnu mrežu u okviru koje je samo 65 posto suvremenih kolovoza a što je 20 posto manje od prosjeka Vojvodine. Gradonačelnik Subotice *Jenő Maglai* istaknuo je da je Vlada Vojvodine pionir na ovom poslu, jer priprema ozbiljan dokument, prvi takve vrste u državi, koji se želi i realizirati. »Nadam se da je iza nas vrijeme kada su se pravili dokumenti koji ničemu ne služe i da je pred nama vrijeme u kojem će se natjecati ideje, donositi sprovodiva dokumenta, koja su racionalna i koja će biti učinkovita. Sigurno je da imamo strahovito mnogo problema bez obzira na statističke podatke koje dobivamo. Imamo probleme u svim segmentima našeg društvenog života, cjelokupnim društveno ekonomskim prilikama, i u tom smislu smatram izuzetno važnim za buduće razdoblje definirati postavke koje su doista bitne i provodive vezano za razvoj APV, te da na osnovi njih postignemo i rezultate, jer zaostajanje bilo koje regije u današnjem ubrzanom svijetu donijet će samo njeno daljnje devastiranje«, kazao je Maglai.

S. M.

ZAPADNOBAČKI OKRUG

Najveći pad broja stanovnika (26.000 stanovnika za 10 godina), najviša prosječna starost stanovništva, najveća stopa nezaposlenosti u Vojvodini (30,4 posto), nedostatak tehnoloških parkova i poslovnih inkubatora neke su od loših karakteristika Zapadnobačkog okruga. U dobre karakteristike spada to što je ova regija imala najviše direktnih stranih investicija po stanovniku u Vojvodini, najveću pokrivenost uvoza izvozom, kao i veliki broj klastera.

vanje jednakog pristupa socijalnim uslugama, unapređenje kulturnih sadržaja u lokalnim samoupravama, korištenje vodnih resursa i kanalske mreže, izgradnja vodovodne infrastrukture, razvoj informacijsko-komunikacijskih tehnologija, poboljšanje upravljanja otpadom. Održivi gospodarski rast osigurat će se između ostalog stvaranjem povoljnog ambijenta za poduzetnike i mala i srednja poduzeća, unapređenjem suradnje povezivanjem u klaster, povećanjem uposlenosti u poljoprivrednoj proizvodnji i agroindustriji, povećanjem uposlenosti kroz razvoj

i sve oblasti dovoljno razvijene, odnosno da su na nivou prosjeka EU. »Ovaj program razvoja odnosi se na period od 2014. do 2020. godine i prati programski period EU i mi sada pokušavamo definirati što su to prioriteti regionalnog razvoja na nivou Vojvodine i na nivou okruga kako bismo se u okviru toga lakše određivali prema budućim dostupnim fondovima koje Europska unija namjenjuje regionalnom razvoju. Ciljevi i prioriteti regionalnog razvoja Vojvodine usuglašeni su s nacionalnim ciljevima i prioritetima, a kroz mjere koje smo definirali izražene

nje za Srbiju izdvajala oko 200 milijuna eura, a sada su procjene da će taj iznos biti oko 250 milijuna eura godišnje, što je oko 1,7 milijuna do 2020. godine. Republika Srbija za regionalni razvoj planira oko 220 milijuna eura godišnje i to je u sedmogodiš-

razvoju infrastrukture. Zato moraju postojati ozbiljni projekti, tehnička dokumentacija, studije izvodljivosti, međuopćinsko udruživanje i na taj način se može lakše doći do sredstava«, istakla je Ivanićeva.

Zlata Vasiljević

DRUGA STRANA MEDALJE EUROINTEGRACIJA

Slijedi strujni udar!

Kao i u Hrvatskoj, i nas očekuje blizak susret s elektroenergetskim sustavom *
U Hrvatskoj je struja prvo poskupjela, a zatim su došle strane kompanije
i počele rušiti cijene * U nas vlada dvoličnost, građanima se plijeni imovina,
a EPS dijeli pare šakom i kapom

Pretprošlog proljeća Hrvatska elektropri- vreda podigla je cijene struje za 20 posto. To poskupljenje uslijedilo je nakon četverogodišnje stagnacije cijena. Tim potezom, koji je stupio na snagu svibnja 2012. godine, Hrvatska se cijenom od 0,11 eura po kilovatsatu (kWh) približila prosjeku Europske unije koji iznosi nešto manje od 13 centi za kWh, te je ona postala skuplja od Latvije, Litve, Francuske, Portugala, Grčke i Slovenije.

Godinu dana nakon tog poteza slovenski GEN-I i njemačka RWE Energija, koji su demonopolizacijom ušli na hrvatsko tržište, ponudili su niže cijene struje u odnosu na HEP. HEP je tim potezom bio prisiljen tražiti sniženje cijene za 10 posto.

Tako je do prvog rujna 2013. godine HEP-u otkazalo ukupno sedam i pol tisuća potrošača, odnosno četiri i pol tisuće ih je prešlo slovenskom GEN-I-ju, a tri tisuće njemačkoj RWE Energiji. HEP-u su otkazali i Ministarstvo unutarnjih poslova, Uljanik, Viktor Lenac, Tisak, Agrokor, Mercator, BauMax, Tvornica duhana Rovinj, Plodine, Narodne novine, HAZU, City Center One te čitav niz gradova, fakulteta, pa čak i neki sudovi...

Općenito se smatra da je otvaranje tržišta električne energije HEP dočekao totalno nepripremljen. Tako se

našao pred dva izazova: prvi je odlazak potrošača toliko očekivanoj konkurenciji (koja je odmah u startu ponudila osjetno niže cijene struje od HEP-ovih za 12 posto, a za poslovne korisnike i do 30 posto), dok se drugi problem očituje u pritisku pod kojim se našao HEP o paničnoj potrebi snižavanja cijena kako bi mogao parirati stranim igračima.

Agresivna konkurencija već najavljuje da će nakon što HEP snizi cijenu, ona je sniziti još više i bit će, kažu, 10 posto jeftinija od HEP-ove snižene cijene!

Iz ove perspektive je posve nejasno zašto je uopće HEP tražio poskupljenje struje kad je znao da dolazi jeftinija konkurencija – pitaju se hrvatski analitičari.

DIONIČKI EPS

Logiku je teško naći i u Elektroprivredi Srbije. Za tri mjeseca se očekuje da 4,8 milijuna građana dobije nešto više od 10.000 dinara od Elektroprivrede, jer će EPS u prvom kvartalu ove godine zasigurno postati dioničko društvo.

Kako je cijena struje u Srbiji oko 5,4 eurocenta po kWh, što je skoro najniže u Europi, za očekivati je da će se u iduće dvije do četiri godine uskladiti s regionalnim prosjekom od oko 8,5 eurocenti. Dakle, svake će sljedeće 4

godine ići gore po oko 20 posto! Po nekim mišljenjima, za održiv razvitak kompanije cijena treba skočiti minimalno 20-30 posto.

»Ako se uzme regionalni prosjek, onda bi prihodi EPS-a u narednim godinama mogli imati snažan rast od 40-50 posto«, kaže glavni broker brokerske kuće Sintez a Miroslav Radaković.



Dakle, priprema se teren da, kao i u Hrvatskoj, EPS prvo dign e cijene, pa kada stranci počnu ulaziti i obarati ih, tek kasnije reagiraju sniženjem, koje je od početka bilo motivirano nezasitošću.

SPONZORI

Tomu u prilog govore nedavno objavljeni podaci da je samo za sponzorstva i donacije mahom sportskim društvima Elektroprivreda Srbije izdvojila 129 milijuna dinara, odnosno nešto više od milijun eura – bez dopuštenja Vlade Srbije!

Sponzorirali su Odbojkaški, Vaterpolo i Rukometni savez, kao i Fondaciju Beogradske

filharmonije, a sredstva su isplaćena premda poduzeće nije imalo suglasnost na godišnji plan poslovanja.

Usporedbe radi, troškovi provizije na sredstva koja nisu iskoristili iz kredita međunarodnih finansijskih institucija iznosili su 97,9 milijuna dinara!

MALI ČOVJEK

Na koncu, pogledajmo kako ta megalomanija lomi kralježnicu običnog čovjeka: u Subotici sam proteklog tjedna snimio fotografiju iz priloga. Na njoj se vidi kako sudski izvršitelj najavljuje pljenidbu radi duga od 4.536 dinara. Tvrtka koja se raz-

bacuje milijunima, koja će u idućim mjesecima podijeliti po 10.000 dinara za 4,8 milijuna ljudi, u sred zime uzima na zub malog čovjeka koji ima problem s iznosom koji je 10 posto službenog državnog prosjeka plaće!

U nadnaslovu sam napisao »druga strana eurointegracija« iz jednostavnog razloga što integracije zahtijevaju liberalizaciju tržišta, pod tim plaštom se povećava cijena struje, a zapravo umjesto europske kvalitete života dobivamo liberalističku socijalnu neosjetljivost i nerazumnost, umjesto socijalno odgovornog kapitalizma skandinavskog tipa.

Nikola Perušić

ALOJZIJE STANTIĆ, ISTRAŽIVAČ NARODNIH OBIČAJA BUNJEVAČKIH HRVATA

Treba nam i radosti

Razgovor vodio: Zvonko Sarić

*Poklade su bremenite zbijenim »adetima« ***Prvi »adet« je u crkvi, vjerski obred posvećenja**vode * Biti makar i na kratko s najmilijima,**pamti se kao lijepo sjećanje s istinom:**‘Sve šta je lipo, kratkog je vika’*

Poklade su i salašarima vrijeme opuštenog života bez većih briga. Ravan miruje. Poljodjelci u pokladama rade samo u salašu i oko salaša. Tako će biti, dok u ravni zemlja ne »promane«, prosuši, a onda će zakoračiti u žitište i pokupiti čukanjice pa drljanjem razbiti pokoricu. U velikom »disnotoru« kolju se »ranjenici«, tovljenici, obično s obiteljskim prelom. Drži se Veliko prelo i druga manja prela, a preostaje vremena i za druge »adete«, običaje, sa zabavom.

HR: Koji su se običaji u ranija vremena održavali u vrijeme poklada? Samo prela ili je bilo i nekih drugih običaja?

Poklade su bremenite zbijenim »adetima«, od kojih je »podikoj« zatomio napredak

civilizacije. Većina se čuvaju u pismenima, a običaji koji su preživjeli tu pošast, održavaju se i čuvaju od zaborava. Prvi »adet« je u crkvi, vjerski obred posvećenja vode. To je Vodokršće, 5. siječnja, na dan pred Sveta tri kralja. Salašari su onda tom svetom vodom poškropili odaje na salašu, staje, ledinu i najbliže uvratine, kraj njive. Tako su pokazali molbu da njima »odranjivanje josaga i litine« bude uz Božju pomoć.

HR: Ima li još važnih pokladnih običaja kod ovdašnjih Hrvata?

Drugi važni pokladni »adet« su gódovi, na Bogojavljenje, 6. siječnja, i na Marin, 2. veljače. Onda su se mladi i neudomljeni iz okolnih pustara skupljali u varoš na zajednički provod. Dosta stasalih mladih su se na ove gódove

Počelo je vrijeme poklada, vrijeme zabava, prela i maškara. S istraživačem narodnih običaja bunjevačkih Hrvata i života salašara, Alojzijem Stantićem, razgovarali smo o ovim običajima Bunjevaca na sjeveru Bačke, koji su bili i jesu karakteristični u razdoblju od Sveta tri kralja pa do Čiste srijede.

HR: Vrijeme je poklada. Pojasnite što znače poklade, što karakterizira to vrijeme glede običaja Hrvata u Bačkoj?

Poklade počinju na Bogojavljenje – Sveta tri kralja, 6. siječnja, a ove godine će biti do Čiste srijede – Pepelnice, 5. ožujka, dok ne počne korizma – uskršnji post. »Kadgod« su poklade zvali i mesojeđe, »mesojek«, vrijeme kad je slobodno »ist« meso. Posljednja tri dana poklada – nedilja-utorak – zovu i mesopust, jer će se poslije njih »okanit mesojak« – početak post. Pokladama zovu i posljednju nedjelju iz posljednja tri pokladna dana.



»zamomčili ili zadivojčili« i od onda su se počeli »nositi«, oblačiti u nošnje odrasle »čeljadi«. Od gôda, kad su se počeli »momčiti ili divojčiti«, mladi su se »opravljali«, oblačili lijepo za svaku priliku, onako kako je njima doticalo naspram gospodarske moći.

Mladi su se najčešće upoznivali na igrankama kad bi se u kolu »uvatili«, zaplesali, jedno uz drugo. Bilo je i takvog da su se upoznali »komendiranjem«, preko zajedničkog poznanika, a katkad ih je upoznala i »lendupa«, provodadžijka, kad su se »tili uzet«, sklopiti brak. Mnogo njih su se već od upoznavanja i u zabavljanju zbližili i uzeli skoro svi dosmrtno.

HR: A što je značilo kada djevojka pravi skupštinu?

Zimi su pravili zabave razna društva, momačka i djevojačka, a glede vašeg pitanja, »divojka bi se dala na glas« da pravi skupštinu. Izabrala je i zvala kući iz naselja momke i djevojke na igranku, toliko koliko je »ošacovala«, ocijenila, da ima mjesta u sobama.

Zabavljao ih je svirac gajdaš, a u novije vrijeme harmonikaš. Uveče bi se skupili i zabavljali do prvog kukurika pijevaca. Skupština je zabava gdje se išlo samo s pozivom.

HR: Koji su običaj njegovali vinogradari?

Vinogradari su »otpravili adet« na svetog Vinka, po narodu Vicencije, spomendan 22. siječnja, koji je zaštitnik vinogradara i vina. Na njegov spomendan imali su svetu misu, a poslije nje su izašli u vinograd, odsjekli nekoliko lastara i kod kuće ih potopili u vodu. Po tom koliko je rodnih pupova krenulo, dakle počelo se razvijati, znali su na koliko pupova će »orizat« lastare. Proslavu su nastavili u podrumu, a poslije su se gostili podrumskim paprikašom. Po vremenu tog dana, »šacovali« su kakvo će biti vrijeme za tu godinu.

HR: Što je prelo i kako je nastalo? Otkuda taj naziv i što je sadržavao taj običaj?

U zimskog »komšijanja« zarad skraćivanja dugačkih noći, žene bi se našle kod

jedne od njih, gdje su vrijeme »izhasnirale« za čijanje, pređenje i drugi rad s ovčjom vunom i s drugim ženskim ručnim radom. Ti od miline i »hasne« susreti vremenom su se pretvorili u »obaške« susrete djevojaka, a s tim su potakli i da se oni pretvore u zabavu puka u podesnom većem mjestu. Toj pokladnoj zabavi najprije su »nadili« ime prelo, po pređenju vune. Ona se počela rašljat, pa su se »obaško kupile divojke«, na »divojačkim prelima«, pa u »podikoj« društva – momačko, sportsko, vatrogasno i druga, a običaj se prenio i na okupljanje obitelji – obiteljsko i tétino prelo.

HR: Pojasnite razliku između »divojačkog« i »tétinog prela«?

Na »divojačko prelo« više »divojaka« iz šora su se skupile uvečer na divan, nasamo, al' i da se bave ručnim radom. Kad se na jednom mjestu našlo više mladih, »nastarali« su se i za »svirca«, kadgod gajdaša, el' frulaša, makar i karabaša, frula od trske, a možda i

drombuljaša, a posli drugačijih glazbenika. Mladima baš i nije bilo toliko važno kakva će bit svirka, već da su zajedno, najviše radi toga jesu li se našli koji su »radi jedan drugom«. Te susrete s gošćenjem i zabavom prozvali su »divojačko prelo«.

A »tétino prelo« održavalo se u obiteljima koje su imale neudatu tétu. Ona je obično pravila prelo mladencima koji su se uzeli poslije lanjskih poklada. Svatovi baš nisu prilika za bolje upoznavanje, pa se téta »nakanila« da će samo za njih napraviti prelo, da se i ona pokaže, jer ona nema nikog bližeg od njih. U jednoj od pokladnih nedjelja, poslije disnotora, pozvala bi u goste mladence, napravila bi njima prelo. Ono je bilo kao i obiteljsko prelo, sa svečanom »užnom«, samo s manje »čeljadi«, al i téta je bila s prelom izdašnij, vrijednim darom novom zetu »el' novaliji«.

HR: Je li nekada i »disnotor«, svinjokolj, potpadao pod običaj prela?

U pokladnom velikom »disnotoru« roditelji su skupili u goste udomljenu djecu da se nađu svi zajedno, a kad su se već svi susreli, onda i da »disnotor« urade »učisto« za jedan dan, najčešće subotom. Poslije urađenog posla u nedjelju je bila svečana »užna«, za kojom je mater svakom udijelila dar, koje su nazvali 'prelo'. Ovakvom zajedničkom provodu »nadi-li« su ime obiteljsko prelo.

»Dar prelo« je najčešće bio nekakav sitnež za odijevanje i slično, ali je »tušta vridio ko uspomina« kad su bili zajedno s roditeljima. Biti makar i na kratko s najmilijima, pamti se kao lijepo sjećanje s istinom: 'Sve šta je lipo, kratkog je vika'. Vremenom će ih na taj susret podsjećati prelo.

HR: Sjećate li se nekoga od tih običaja iz doba vašeg dječastva ili kada ste bili mladi?

Imao sam osam godina, o II. svjetskom ratu se samo šušalo, a čini mi se kao da je bilo jučer. Mamini roditelji su zvali zetove i snaje na veliki »disnotor«, svaki od šest parova doveo je samo po dvoje djece. Dvadesetak »čeljadi«. Sakupili smo se u petak. Sutradan je urađen disnotor »učisto«. U nedjelju je bila svečana »užna«. Majka je podijelila darove 'prelo', a i dida da ne zaostane, podijelio je muškarcima 'prelo' po vilištan, a veća muška djeca dobila su po »kruncovku«, batinicu od krunice – gledičije. Nije važno što je tko dobio, al' to se čuvalo i dično spominjalo: to mi je mamino 'prelo'.

Ne znam koliko puta sam u mislima doživio taj »disnotor«. Upamtio sam da su dida i majka bili drugačiji s cijelom obitelji. Nisu znali što će sa sobom, kao da su bili izvan sebe. Djeca su im stala

na noge, osamostalila se, gaspodarski su išla naprijed. Bila su zdrava. I danas držim da je didi i majki to što su onda doživjeli bio veliki Božji dar. Siguran sam da su onda svi iz obitelji bili makar na kratko, al' najsretnija »čeljad« na svijetu. I meni se to ugnijezdilo u nezaborav.

HR: Sjećate li se nekoga običaja, koji se danas rijetko spominje?

Pokojni *Bartul Vojnić – Purčar*, najpoznatiji pučki harmonikaš Bunjevaca, više puta je svirkom dvorio goste u »kolu pod barjakom«, kod strine mu *Mare Vojnić – Purčar*, u »mijani na rati«, naselju u ataru, kod Vantelečke, Pavlovačke »gencije«, željezničkog kolodvora. Mara se dobrim prije dala na glas da će praviti »bal pod barjakom«. Isprije »mijane« su s krune drva vijorile šarene pantližke, a s jačih grana izazovno je visilo više boca s vinom. Tako su onda zvali goste na tu zabavu. To sam vidio i pri »Čaletovoj (Letičevoj) mijani« u varoškom »fitalju« Rundo.

Mara se postarala da zabava prođe što bolje, pa je dala poravnati zemlju i prten, zemljan, put pred »mijanom« gdje će se igrati, dakle plesati. Pogodila je, unajmila, muškarce koji su »dvorili«, služili, goste pićem, a više »reduša«, žena, su se starale da uvijek bude dosta vrućih fanaka za od igranja zajapurenoj, crvenog lica, »čeljadi« i drugim gostima, »gledačima«. Na tu su se zabavu skupila »čeljad« kao u kakve svatove, najviše oni koji nisu išli na veće zabave.

Za »Bal pod barjakom« Mara je izabrala kolovođu, »drčno čeljade« i dobrog igrača. Kad je kolovođa »zapovodio«, svirac je zasvirao kolo.

Do kolovođe su se u kolo »vaćali« momci i djevojke, a kolo je zatvorio posljednji i dobar igrač – »pritućalo«. Čim je kolovođa spazio da se netko zajapurio, a koljena počela klecat, zapovijedio je kraj igre. Da je netko od momaka iz »truca«, prkosa, htio prije napustiti kolo, uvrijedio bi kolovođu i najblaže bi prošao, ako bi od kolovođe bio samo »iscušan«.

»Bal pod barjakom« su pravile i »mijandžije« po selima i u varoškim fitaljima gdje su u većini živjeli bunjevački Hrvati: u fitalju Ker, Senta, Mlaka, Gat, Rundo, V. krug, te oko Pivare..., i u selima i ratama u pustarama.

HR: Što je bio običaj »Divan«, koji se više ne održava u vrijeme poklada?

»Divan« je jedan od bunjevačkih »adeta« kada su se, najviše mladih i to u pokladama, kupili na jedno mjesto radi priče i zabave, često sa svirkom i igrankom. Obično su se više djevojaka »udivanile« i za tu priliku su pogodile, unajmile, jednu sobu, ili cijelu kuću od udovice ili starije neudate djevojke, gdje su s momcima proveli večer u zabavi.

Na »divan« su se kupili »obaško« i stariji muškarci, koji su zimske večeri proveli u »divanu«, razgovoru, gdje su po »adetu« grla spirali rashlađenim vinom.

Bilo je i »divana« na koji je »plebanoš«, župnik, skupio vjernike da se uz »divan« dogovore da urade »štogod u plebaniji«, župnom uredu, ili oko crkve i u njoj.

»Divan« se držao najviše do kraja 19. stoljeća.

HR: Naši stari nisu baš držali do Valentinova, kao običaja, ali jesu li držali do običaja na »Debo četvrtak«? Što bi rekli o tim običajima?

Na Valentinovo, 14. veljače, muškarci prema ženama pokazuju »osićanja« svoga srca. Naši stari nisu bili izdašni pred drugima u pokazivanju »osićanja« doživotnom izabraniku svoga srca, pa valjda zato i nisu držali ovaj »adet«. Osjećaj je iskreniji ako »zrca iz čeljadeta«. A »Debo četvrtak«, posljednji četvrtak u pokladama, nije »zapovidani« blagdan. Salašari su radili samo nužne poslove tog dana, a većinom su se gostili. Jela se obilna pokladna »rana«, obično krumpirača, a obavezno su se pekli »fanki« – simboli poklada. Djevojke su pravile skupštine. U okrajku poklada pravili su se posljednji pokladni svatovi. »Vučenje panja« je posljednji »adet« u pokladama. Rad obimnog opisa i novog saznanja kojeg sam doznao u istraživanju, ovaj »adet« će bit »obaško« opisan u idućem broju našeg tjednika.

HR: Zbog čega je važna tradicija, a u kontekstu ovoga razgovora, održavanje pokladnih običaja i danas?

Čuvanje i sjećanje na običaje je sastavak povijesti. Tko to zapostavi, lako zaboravi svoju povijest i postaje »cifra«, broj u puku. A treba nam i radosti. Treba reći da su poveznice s religijom, vjeron, glede održavanja ovih običaja naglašene u »adetu« na Vodokršću, a sadržane su i u kršćanskim krijepostima pokazanim u uljudnim otpravljanjima »adeta«.

I danas se treba ugledati na naše običaje, pa i sjećanja na njih, i podesiti ih koliko se može, u datim prilikama. Svake godine se održava i »Hrckov maskenbal« u kojemu sudjeluju djeca. Lijepo. Podešen je današnjim prilikama. I »ocele ga triba praviti«.

KARMEL U SOMBORU – STOTINU I DESETA OBLJETNICA

Molitva u samoći, tišini i šutnji

*Karmelićani su u Sombor došli 1904. godine kada su preuzeli crkvu svetog Stjepana kralja, a već iduće godine izgrađen je uz crkvu i samostan * Poslije raspada Austro-Ugarske i formiranja Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca, poslije Jugoslavije, samostan u Somboru bio je mjesto odakle se karmelski red širio u novoj državi * Do početka domovinskog rata samostan u Somboru bio je novicijat, a planovi su da se novicijat ponovno vrati u Sombor*



Karmelićanska crkva
s početka stoljeća

Crkva je posvećena sv. Stjepanu



Jedno od prepoznatljivih obilježja Sombora je i crkva svetog Stjepana kralja sa samostanom, koja se nalazi u blizini nekadašnjeg županijskog sjedišta Bačko-brodsko-štokačke županije. Ovo monumentalna crkva, koja je građena u neoromanskom stilu, posvećena je svetom Stjepanu, ugarskom kralju, a Somborci je jednostavno zovu karmelićanska crkva. Za nju će upitati svaki posjetitelj Sombora jer sa svoja dva zvonika visine 73,5 metara nikoga ne ostavlja ravnodušnim. Ovogodišnja obljetnica – 110 godina od posvećenja crkve i dolaska karmelićana u Sombor učinila nam se zgodnim povodom za priču o gradnji crkve, karmelićanima u Somboru, najvećim crkvenim orguljama na ovim prostorima, knjižnici od oko 17.000 knjiga i drugim zanimljivim pojedinostima koje smo doznali u razgovoru s priorom ocem *Bernardinom*.

CRKVA GRAĐENA DESETLJEĆIMA

Dolasku karmelićana u Sombor prethodila je izgradnje crkve svetog Stjepana kralja. Zanimljivo je

reći da je odluka o gradnji crkve donesena u prvoj polovici XIX. stoljeća, a da je crkva završena tek početkom XX. stoljeća. Odluku o izgradnji nove crkve donijele su tadašnje gradske vlasti 1828. godine, ali je do početka gradnje prošla 31 godina. »Sombor je postao županijsko sjedište, a svakom važnom događaju u Županiji prethodila su bogoslužjenja na koja su gradski oci morali odlaziti u tadašnju franjevačku crkvu, a danas župnu crkvu Svetog Trojstva. Zato je donesena odluka da se podigne nova, velika crkva pokraj Županije«, priča prior otac *Bernardin*. Gradski senat Grada Sombora ustupio je zemljište za gradnju, urađen je i projekt, ali je do 1859. godine stajao u vijećnici Gradske kuće, jer za gradnju nije bilo novca. I kada je počela gradnja bilo je mnogo poteškoća, a prema Monografiji, koja je tiskana u povodu stote obljetnice karmelićana u Somboru, za to što je crkva ipak izgrađena veliku zaslugu imaju somborski Hrvati. Naime, gradnja je sporo odmicala, pa je postalo jasno da se troškovi neće moći plaćati, te je 1875. godine Odbor donio odluku o obustavljanju gradnje crkve.

Međutim, za nastavak gradnje osobito su se zalagali somborski Hrvati koji nisu prihvaćali da se započeta crkva sruši ili premjesti na drugo mjesto. Tako su radovi ipak nastavljeni. Stubište u crkvi betonirano je 1901. godine, počeli su se pokrivati svodovi, građeni su zvonici... Križevi na zvonnicima postavljeni su 1902. i tako je Sombor dobio svoje najviše zvonike od 73,5

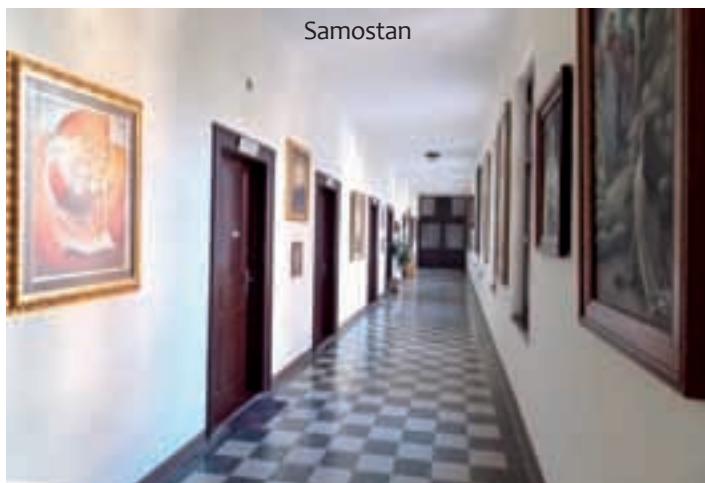
(Székesfehérvár) biskup, kasnije kaločki nadbiskup, rođeni Somborac dr. *Gyula Várossy*.

DOLAZAK KARMELIĆANA

Prvotna ideja je bila da crkva svetog Stjepana kralja bude župna crkva. Važno je spomenuti da su u to vrijeme dva biskupa bila podrijetlom iz Sombora i možda su u to

KARMELSKI RED

Red je dobio ime po brdu Karmelu u Izraelu na koje su se od vremena proroka Ilije u osmom stoljeću prije Krista ljudi povlačili da bi u tišini i sabranosti živjeli povezani s Bogom. U XII. stoljeću neki zapadni hodočasnici i latinski križari također se povlače na brdo Karmel, »blizu Ilijinog izvora«, te ondje započinju živjeti redovničkim životom u duhu proroka Ilije. Kada su muslimani u 13. st. osvojili Svetu Zemlju i goru Karmel, karmelićani prelaze u Europu. U XVI. stoljeću dvoje karmelićana, *Terezija od Isusa*, poznatija kao *Terezija Avilska*, i *Ivan od Križa* žele povratak izvornom stilu života u izrazitijoj kontemplativnosti i aktivnosti. Tako nastaje nova grana obnovljenog Karmela koja se zbog razlikovanja od dotadašnje grane reda karmelićana – *Ordo Carmelitarum* (Ocarm) i zbog intenzivnije molitvene discipline naziva Red bosonogih karmelićana – OCD, kome pripadaju i karmelićani u Somboru.



Samostan

metara. Značajnu potporu dala je Kaločka nadbiskupija i kaločki nadbiskup *György Császka*. Crkvu je 20. kolovoza te 1904. godine zbog smrti kaločkog nadbiskupa *György Császka* posvetio tadašnji stolnobiogradski

vrijeme i postojala nadanja da bi Sombor mogao postati biskupsko sjedište, kaže prior Bernardin. »Nadbiskup je rekao da on nema svećenika i da se pozovu redovnici. Bilo je kod gradskih otaca otpora toj ideji, ali nadbiskup



Jedne od najvećih crkvenih orgulja u regiji

ih je uvjetovao da će gradu oprostiti dug nastao za gradnju crkve i još će biskupija novčano pomoći izgradnju samostana. Kako to već biva odjednom su gradski oci bili za to da dođu redovnici i tako su u Sombor pozvani karmelićani. Karmelićani su bili mlada provincija, jer je 1903. godine ustanovljena Mađarska provincija, koja se vrlo brzo širila. Tako su 1904. godine, uoči posvete crkve, braća došla u Sombor. Tada još nije bio izgrađen samostan, ali je završen već svibnja 1905. godine«, kaže prior otac Bernardin. Prema navodima u Monografiji za izgradnju samostana Kaptol je posudio 60.000 kruna, nadbiskup 20.000, ministar vjera i somborska crkvena općina po 10.000 kruna, dok je preostalih 60.000 kruna morala osigurati karmelićanska provincija.

U Sombor su došla četiri redovnika, a među prvim redovnicima bio je i otac *Gerard Tomo Stantić*, prvi karmelićanin Hrvat koji je došao

u Sombor. Samostan je blagoslovljen 14. svibnja 1905. i tada je počeo redoviti karmelski život u Somboru, odakle se red širio u Hrvatsku, Bosnu i Hercegovinu i Bugarsku.

ŠIRENJE KARMELA

Karmelićanski samostan u Somboru u početku se nalazio u sastavu Mađarske provincije OCD. Nakon raspada Austro-Ugarske i stvaranja tadašnje Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca, poslije Jugoslavije, samostan je izdvojen iz mađarske provincije i stavljen pod neposrednu upravu reda i postao je jedini karmelićanski samostan u tadašnjoj državi. »Sluga Božji otac Gerard je još prije Drugog svjetskog rata išao u Zagreb i razgovarao s kardinalom blaženim *Alozijem Stepincom* o osnivanju samostana u Zagrebu, čak je kupljeno i zemljište. No, došao je rat, a poslije rata zemljište je oduzeto. Jedno vrijeme nije se razmišljalo o tome, ali 1959. godine karme-

ličani iz Sombora su prihvatili Remete i 1960. godine osnivaju samostan u Remetama», kaže naš sugovornik.

Iz Remeta karmelićani 1976. osnivaju samostan u Splitu (župa Kamen), a 1996. i na Krku. Hrvatski karmelićani, uključujući i samostan u Somboru, imaju status tzv. »povjerenstva« sve do 1990. godine, kada je ustanovljena Hrvatska karmelska provincija svetoga oca Josipa.

nekadašnje Jugoslavije orgulje u Somboru bile su poslije zagrebačkih i đakovačkih najveće crkvene orgulje u državi, a u sadašnjoj Srbiji su najveće crkvene orgulje. Novac za nabavu orgulja braća karmelićani prikupili su od darovatelja, a imena vjernika najvećih darovatelja ispisana su na ploči koja stoji u crkvi. Orgulje su izgrađene 1925. godine u radionici »Cacilia« u Salzburgu. Orgulje su bla-

još i da je za ovih 110 godina kroz samostan u Somboru prošlo više od 250 osoba, a karmelićanska zajednica uvijek je bila višenacionalna i višejezična.

ZNAMENITI KARMELIĆANI

Sluga Božji otac Gerard Tomo Stantić bio je prvi hrvatski karmelićanin, koji je došao u novoosnovani samostan u Somboru. Rođen je u Đurđinu 1876. godine, a upokojio se u Somboru 1956. godine. Ustanovio je 1913. godine bratovštinu Malog Praškog Isusa. Isticao se u dijeljenju sakramenata svete ispovijedi i obilasku bolesnika u gradu i na okolnim salašima. Između dva svjetska rata odlazio je u Zagreb i s ondašnjim nadbiskupom Alojzijem Stepincem planirao osnutak karmelićanskog samostana u Zagrebu. Biskupski postupak

Otac *Ambrozije Ljudevit Bašić* rodom je iz Sombora. Osnovao je 1923. godine Malo dječjačko sjemenište u Somboru za dječake pripravnike za karmelićanski red. Bio je glazbenik i skladatelj.

Otac *Albert Ivan Galović*, gradišćanski Hrvat, uz oca Ambrozija zaslužan je što karmelićanska crkva ima orgulje koje spadaju među najveće crkvene orgulje na ovim prostorima. Kao glazbenik i skladatelj skladao je pjesmu »Vrh gore Karmela«, koju vjernici i danas rado pjevaju.

Brat *Andelko Marko Pašalić*, Somborac, bio je slikar čije slike se danas čuvaju u samostanu.

Otac *Ladislav Marin Marković* iz Bačkog Monoštora bio je viceretor Terezijanuma u Rimu, učitelj novaka i prior samostana u Somboru.

Otac *Antun Vilko Dorotić* iz Sombora napravio je knji-

PARTIZANKE U SAMOSTANU

Karmelićani su samostan napustili dva puta. Prvi puta tijekom Prvog svjetskog rata kada je u samostanu bila smještena vojska i vojna bolnica. Drugi puta to se desilo poslije Drugog svjetskog rata, kada je na prvi i drugi kat smještena vojska, odnosno partizanke. Kada su one otišle, napravljen je učenički dom za učenike obrtničke škole. Poslije njihovog odlaska bila je ideja da se samostan podijeli na stanove i dodijeli stanarima. Na sreću, karmelićani su uz pomoć vjernika uspjeli tako reći preko noći od spavaonica učeničkog doma ponovno vratiti prvotni izgled samostana, pa su vlasti od te ideje odustale i 1962. godine samostan je vraćen karmelićanima.

Značajno je reći da je do početka Domovinskog rata novicijati bio u Somboru. Cijeli drugi kat samostana bio je namijenjen novacima i njihovom magistru. Rat je praktički onemogućio dolazak novaka u Sombor, pa je novicijati bio prvo u Gracu, a potom na Krku, pa na Buškom jezeru u Bosni i Hercegovini. Ideje su da se novicijati ponovno vrati u samostan u Somboru, ali za to je potrebna priprema i novac, od čega će i ovisiti povratak novicijata.

Otac Bernardin ističe da su ove godine karmelićani otvorili prvu katoličku osnovnu školu u Zagrebu.

ORGULJE I KNJIŽNICA

Šire od Sombora čulo se za orgulje u somborskoj karmelićanskoj crkvi. U vrijeme

goslovljene 14. veljače 1926. godine, a dan kasnije kolubirao ih je čuveni profesor *Franja Dugan*. Orgulje imaju čak 43 zvučna registra. Na njima su za potrebe bogoslužjenja svirali mnogi stalni orguljaši, ali i drugi umjetnici su na njima održavali koncerte.

U knjižnici somborskog karmelićanskog samostana ima oko 17.000 knjiga. Dio knjiga karmelićani su donijeli iz svoje knjižnice u Gyoru, ali je knjižnica godinama dopunjavana novim naslovima. Knjige su na latinskom, hrvatskom, mađarskom, njemačkom, poljskom i talijanskom jeziku. Najstarija knjiga je knjiga »Razmatranja na temelju tjednih evanđelja« na latinskom jeziku iz 1593. godine.

Na kraju ovog teksta recimo

SVAKODNEVICA

U samostanu su danas četiri brata karmelićana. Dan započinje jutarnjom molitvom u sedam sati, poslije je razmatranje, a u osam sati je sveta misa. Poslije mise i doručka svatko se prihvaća svoga posla. Brat *Andrija*, iako ima 85 godina radi na porti, brat *Stipo*, zbog bolesti više nije u sakristiji, ali brine o blagovaonici i večeraju. Otac *Zlatko* je zamjenik priora, ekonom samostana, priprema svete mise, propovijed, blagoslov kuća, bolesnika. Otac *Bernardin* je prior, ali kako kaže uskoro mu istječe trogodišnji mandat. Molitva srednjeg časa je u 12 i 15, a ručak u 12 i 30. Nakon ručka vrijeme je odmora i osobnog rada. Večernja misa je u 17 sati, pola sata kasnije razmatranje, a u 18 i 30 večernja molitva. Večera je u 19 sati, a dan se završava nekim poslom ili odmorom.

za njegovo proglašenje blaženim i svetim pokrenut je 1985. godine, a završen 2003. godine kada su dokumenti poslani u Rim. Od 2005. godine u samostanu u Somboru postoji Duhovni centar oca Gerarda.

gu notnih zapisa svih bačkih duhovnih pjesama.

Otac *Ivan Keravin* iz Monoštora je utemeljitelj Karmela u Splitu i Remetama. **Zlata Vasiljević**



VRIJEME, LJUDI, DOGAĐAJI

Pripremaju: Lazar Merković i Milovan Miković

KRONOLOGIJA od 24. do 30. siječnja

24. SIJEČNJA 1930.

Umro je pukovnik *Šime Milodanović*, spisatelj, ugledni javni djelatnik. Studij prava završio je u Budimpešti. Zbog slavenofilskih i rodoljubnih ideja i zagovora, umirovljen je uoči I. svjetskog rata. U vrijeme oslobođenju Subotice izabran je za predsjednika Narodnog odbora Bunjevaca i Srba, koji je odigrao značajnu ulogu u stvaranju tijela i organa vlasti u novoj državi južnih Slavena. Pisao je pripovijesti i humoreske.

24. SIJEČNJA 1991.

Nagrada Iskra kulture Kulturno-prosvjetne zajednice Vojvodine uručena je Kulturno-umjetničkom društvu »Bunjevačko kolo«.

24. SIJEČNJA 1991.

Dobitnici nagrade Dr. Ferenc Bodrogyari za 1991. godinu su *Marko Peić* i *Grgo Bačlija* za Rečnik bačkih Bunjevaca, književnik *Zoltán Devavári* i Gradska knjižnica u Subotici. Posebno priznanje dobili su *László Magyar* i koreografkinja *Nada Kokotović*.

25. SIJEČNJA 1937.

Kraljevska banska uprava u Novom Sadu potvrdila je pravila Hrvatske kulturne zajednice u Subotici, čija je osnivačka skupština održana 15. kolovoza 1936. U upravu su izabrani: župnik *Blaško Rajić* (predsjednik), dr. *Mihovil Katanec* (tajnik), te odbornici: dr. *Ladislav Vlašić*, *Ivan Kujundžić*, *Ive Prčić* i dr.

25. SIJEČNJA 2003.

Konstituirano je Hrvatsko nacionalno vijeće, koje je izabrano na Elektorskoj skupštini 15. prosinca 2002. Za predsjednika je izabran prof. mr. sc. *Josip Ivanović*, a za tajnika *Ladislav Suknović*. Inače, HNV ima 35 članova koji su izabrani s dvije liste kandidata, predloženih od strane DSHV-a i Foruma hrvatskih institucija i organizacija u Vojvodini.

26. SIJEČNJA 1940.

U Zagrebu je utemeljeno Društvo bačkih Hrvata, čija su pravila odobrena 17. travnja iste godine. Upravu čine: dr. *Josip Andrić* (predsjednik), dr. *Bariša Radičev*, drugi tajnik, te *Josip Radičev* i *Josip Lendović*.

27. SIJEČNJA 1945.

Po naredbi Vrhovnog zapovjedništva Narodno-oslobodilačke vojske i partizanskih odreda Jugoslavije ukinuta je vojna uprava u Bačkoj, Banatu i Baranji te je cjelokupna vlast na ovom teritoriju, tako i u Subotici, prešla u ruke civilnih tijela i tijela narodnooslobodilačkih odbora.

27. SIJEČNJA 1948.

Tijekom samo prve godine petogodišnjeg plana u Subotici je izvedeno više građevinskih radova nego za 23 godine postojanja prethodne Jugoslavije i 4 godine okupacije. Subotička su poduze-

ća ostvarila ukupan godišnji promet od oko 487 milijuna dinara.

27. SIJEČNJA 1957.

U Subotici je rođen *Vjekoslav Dulić*, molekularni biolog, istaknuti znanstvenik. Diplomirao je na Sveučilištu u Zagrebu, magistrirao na Institutu Weizmann u Izraelu, a doktorirao u Biološkom centru Sveučilišta u Baselu. Nakon toga angažiran je u više laboratorija i instituta, član je uglednih inozemnih znanstvenih ekipa, a potom formira i vlastiti istraživački tim u Montepellieru (Francuska).

27. SIJEČNJA 1999.

Parlamentarci Vijeća Europe u Strasbourg izrazili su veliko čuđenje usporbom ostvarivanja prava Srba u Hrvatskoj, s jedne strane, i neostvarivanjem prava Hrvata u Jugoslaviji, koja hrvatsku zajednicu čak i ne priznaje kao nacionalnu manjinu – istaknuto je u saopćenju press-službe DSHV-a 28. siječnja 1993.

U sedamdesetoj godini preminuo je *Ivo Popić*, kulturni djelatnik i spisatelj, jedno vrijeme ravnatelj subotičkog Dječjeg kazališta. Objavio je sedam zbirki pjesama i priča, mahom za djecu, te knjigu portreta subotičkih likovnih umjetnika pod naslovom *Svjetlosti prostora*. Rođen je u Štafilićima kod Splita, 9. studenog 1923. godine.

30. VELJAČE 1743.

Rimokatolička općina Subotičkog vojnog šanca izvijestila je Kraljevsku komoru Ugarske da je prije stjecanja privilegija o povlaštenoj kraljevsko-komorskoj varoši Szent Mária, ranije zvane Szabadka, Subotica, izabrala svoj prvi Magistrat (Gradsko vijeće) od trinaest članova. Ovaj sastav je naknadno potvrđen kraljevskom poveljom, a prvu sjednicu održao je poslije inauguracije, 2. kolovoza 1743.

30. SIJEČNJA 1839.

Rođen je *Blaž Modrošić*, pjesnik, prozaik, publicist, svećenik. Bio je gorljivi sudionik preporodnog pokreta Ivana Antunovića, jedan od glavnih suradnika Bunjevačkih i šokačkih novina i Bunjevačke i šokačke vile. Zapažena je njegova poticajna djelatnost na razvijanju regionalne književnosti. Umro je 20. lipnja 1900. godine.

30. SIJEČNJA 1921.

Osnovana je Šokačka kasi- na Bač, za predsjednika je izabran *Franjo Šemudvarac*. Među članovima Upravnog odbora spominju se *Jura Kasac* i *Mirko Hornjak*. Tijekom 1922. i 1923. godine članovi Kasine kupili su franjevcima crkveno zvono i misna odijela. Godine 1932. za predsjednika je izabran *Stjepan Bartolović*, koji je vidno obnovio i osmislio djelovanje Kasine.

DSHV TRAŽIO ADAPTACIJU DOMA KULTURE U DONJEM TAVANKUTU I IZGRADNJU MRTVAČNICE U

Podržali smo kapitalne projekte



*U gradskom proračunu je planirano deset milijuna dinara za adaptaciju Doma kulture u Donjem Tavankutu, nakon čega bi objekt trebao biti otvoren za korištenje **

Za izgradnju mrtvačnice u Gornjem Tavankutu grad će izdvojiti tri milijuna dinara

Adaptacija Doma kulture u Donjem Tavankutu i izgradnja mrtvačnice u Gornjem Tavankutu dva su kapitalna projekta koja su kao politički zahtjevi Demokratskog saveza vojvođanskih Hrvata uvršteni u subotički gradski proračun za 2014. godinu. Vijećnica DSHV-a u subotičkoj Skupštini i članica IO Hrvatskog nacionalnog vijeća *Anđela Horvat* objašnjava da je stranka, sačinjavajući svoje prijedloge pred izradu prijedloga gradskog proračuna, najprije u dogovoru s predsjednicima mjesnih organizacija DSHV-a, a prema onome što su sami istaknuli kao vlastite prioritete, sastavila svojevrstan plan potreba.

VIŠE NOVCA NEGO LANI

»Adaptacija Doma kulture u Donjem Tavankutu jest dako potreba svih mještana i jedinstveni zahtjev i prioritet mjesne zajednice, ali činje-

nica je da se DSHV najviše zalagao za taj projekt i sredstva koja su do sada dobivena osigurana su zahvaljujući



Anđela Horvat

zaganju DSHV-a. Prošle godine urađena je sanacija krova za koju je proračunom bilo predviđeno oko četiri milijuna dinara. Od toga je nakon rebalansa proračuna ostalo 2,5 milijuna, ali je i od toga dio bilo potrebno izdvojiti za izradu građevinskog projekta. Stoga smo dobili jako malo novca, sanacija jest odrađena, ali činjenica je da

nismo niti zadovoljni načinom izvedenih radova«, kaže Anđela Horvat, te dodaje da dva mjesna kulturno-umjetnička društva još uvijek ne mogu koristiti taj prostor koji je po nalogu inspekcije zatvoren zbog sigurnosnih razloga.

Ona ističe da je prema građevinskom projektu za adaptaciju cjelokupnog objekta neophodno još 25 milijuna dinara, ali je zbog manjka sredstava u gradskom proračunu ove godine odobreno deset milijuna, te dodaje da je i to daleko bolje u odnosu na prošlogodišnji iznos. »I od tih sredstava ipak će se dio morati odvojiti za dopunu projekta, jer su doneseni novi zakoni o zaštiti objekata kojima se propisuju uvjeti energetske efikasnosti, protupožarna sigurnost, itd. Adaptacijom bi trebalo rješavati instalacije, zidove, stolariju, strop, tavanicu, sanitarni čvor vanjski i unutarnji, doslovce sve bi trebalo sređivati i najvjerojatnije čak i ova sredstva neće biti

dovoljna, ali naš je zahtjev bio da se radovi izvode tako da se zgrada može staviti u funkciju, jer Tavankut nema drugi prostor za održavanje bilo kakvih manifestacija«, kaže Anđela Horvat.

CESTA SKENDEROVO-MIŠIĆEVO

Drugi kapitalni projekt, koji je DSHV odlučio podržati, jest mrtvačnica u Gornjem Tavankutu za koju su temelji izliveni prije više od pet godina. U to vrijeme projekt je bio pokrenut na inicijativu tamošnje mjesne zajednice i građana, ali nakon izlivanja temelja stali su svi radovi. »Groblje u Gornjem Tavankutu se nalazi na površini od 2,24 hektara i jedno je od najstarijih u Subotici, ali nikada nije povjereno na upravljanje Javnom komunalnom poduzeću 'Pogrebno', premda ono jest gradsko groblje. Plan je bio da se izgradi mrtvačnica, a onda da se gro-

TE U GORNJEM TAVANKUTU

blje s novoizgrađenim objektom povjeri 'Pogrebno' na upravljanje», kaže Vesna Prčić, v. d. direktorica JKP »Pogrebno« i članica predsjedništva DSHV-a. U gradskom proračunu je za izgradnju mrtvačnice osigurano tri milijuna dinara, a izgradnju i nadzor provest će grad.



Vesna Prčić

Na listi potreba koje su kandidirali izvangradski MO DSHV našlo se još nekoliko prijedloga, ali oni nisu istaknuti kao politički zahtjev

stranke, jer, kako kaže Anđela Horvat, riječ je o projektima koji su od općeg interesa za naselja i kao takvi mogu biti rješavani kroz stavke proračuna u kojima se sredstva opredjeljuju za infrastrukturno i komunalno opremanje ili iz nekih drugih izvora. Tako je mjesni odbor u Žedniku zatražio uređenje bine i sanitarnog čvora u Domu kulture, u Ljutovu izgradnju crkve, u Maloj Bosni izgradnju kanalizacije, uređenje atarskih cesta i asfaltiranje cesta kroz selo, na Bikovu uličnu rasvjetu. Među istaknutim potrebama je i asfaltiranje ceste Skenderovo-Mišićevo, projekt koji je svojevremeno već bio planiran u proračunu. »Firma koja je tada dobila tender za izvođenje radova u međuvremenu je propala i sve je stalo. Međutim, asfaltiranje te ceste je otvoreno pitanje na kojem se radi i nastoje se osigurati sredstva iz više izvora. Ta cesta bi značajno skratila put i izmjestio bi se kamionski promet

iz centra Tavankuta. Budući da je u Gornjem Tavankutu izgrađeno nekoliko hladnjača, tamo su tri, četiri zadruge i u sezoni kroz centar Tavankuta prođe oko tisuću kamiona, jer nemaju kud«, kaže Anđela Horvat.



Sredstva iz gradskog proračuna tražilo je i Hrvatsko nacionalno vijeće za financiranje prijevoza učenika od 1. do 4. razreda koji pohađaju nastavu na hrvatskom jezi-

ku. »To je prijevoz koji sada financira HNV i što se toga tiče još nemamo odgovor. U gradskom proračunu za sada ne postoji kao izravna stavka, ali postoje neke naznake da bi to moglo biti riješeno makar kroz sufinanciranje, ako ne u

potpunosti preuzimanjem te obveze. Tražili smo to i prošle godine, ali nismo nikakav odgovor dobili«, kaže Anđela Horvat.

S. Mamužić

Održana IX. sjednica Vijeća DSHV-a

Vijećnici su na posljednjoj sjednici Vijeća DSHV-a za razdoblje između XI. i XII. skupštine DSHV-a upoznati s razgovorima predsjednika DSHV-a, predsjednika HNV-a i ravnatelja Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata s predsjednikom Republike Srbije *Tomislavom Nikolićem* održanog 10. siječnja 2014. godine u Beogradu, navodi se u priopćenju stranke.

Vijećnici su donijeli odluku da se XII. redovita skupština DSHV-a održi 28. veljače 2014. godine u Subotici, a skupštine podružnica održat će se sljedećim redom: Podružnica Subotica 31.1.2014. godine; Podružnica Sombor 7.2.2014. godine; Podružnica »Južno Podunavlje« 13.2.2014. godine i Podružnica Srijem 21.2.2014. godine u Srijemskoj Mitrovici.

Vijećnici su tijekom sjednice usvojili Izvješće o radu za 2013. godinu i Izvješće o materijalno-financijskom poslovanju DSHV-a za 2013. godinu, te donijeli plan prihoda i rashoda za 2014. godinu.

Vijećnici su također usvojili plan aktivnosti DSHV-a za 2014. godinu, plan aktivnosti Mladeži DSHV-a za 2014. godinu, te

donijeli odluku da se izborna skupština Mladeži DSHV-a održi 24. siječnja 2014. godine u Subotici.

Vijećnici su potvrdili odluku organizacijskog odbora VII. prela Mladeži DSHV-a da se ovogodišnje Prelo Mladeži održi 14. veljače 2014. godine u Subotici. S obzirom da će ovogodišnje Prelo Mladeži biti organizirano isključivo uz pomoć sponzora i dobročinitelja, a imajući u vidu da je maksimalan broj mjesta ograničen na 400 posjetitelja, mole se mladi da na vrijeme rezerviraju ulaznicu za prelo.

Vijeće DSHV-a je sukladno Statutu DSHV-a kooptiralo u Predsjedništvo stranke umjesto preminulog dr. *Brune Anušića*, dipl. pravnika *Zorana Čotu* iz Sombora, a na mjesto već dulje vrijeme bolesnog predsjednika MO DSHV Palić *Damjana Raguža*, kooptiralo je *Grgu Kujundžića* s Palića.

Na kraju sjednice, sukladno Statutu DSHV-a, predsjednik DSHV-a predložio je *Darka Sarića Lukendića* za novog port-parola za medije DSHV-a. Prijedlog predsjednika DSHV-a vijećnici su glasovanjem velikom većinom usvojili.

Brigunice



Gnjizda u okrajku surduka

Kad čuva svinje na strniti svinjar ostane samo u ravni i dok pazi na svinje počme uočavati i učit šta se oko njega dešava. Lako upozna koju krupniju tihu, jel ih tušta za dana ne mož vidit, a i onda ih je najviše koje lete oko dola. Krupnije tice ko na priliku: droplje (posli II. svickog rata iz subatičkog atara zauvik odvijane) jerebice, pripelice, facani, za dana su u kuruzima el u ditelni pa se ne dadu vidit. Katkad svinjara zabavi ševa, dok mu piva i lebdi u ajeru nad glavom. Ševa nalikuje vrepču, samo što na glavi ima čubu (čuperak). Teško je mož uočiti na visini od nekoliko desetina metara.

Volio sam čuvati svinje pod dolom. Tamo je ravan drugačija, a nisam bio na vidiku iz salaša. Pod dolom je zemlja vlažnija, strnika je bogatija mladim raslinjom, a i žito je tamo bilo najjače, pa je i rasuti vlatova (klasova) bilo više. Bilo je dosta ráne, pa su i svinji bili mirniji.

Svinjar zna zazjat pa mu podikuje krmče ude u kuru-

ze. To je naučila vrimešnja krmača, koja je opasala nekoliko godina. Svinji imaju dobar njuh, pa izdaljeg mogu ostit miris mladog zametnutog kuruza, a to ih toliko privlači da se znadu šmugnit (neprimetno ući) i sladi se kuruzima. Ako ga svinjar ne spazi i oma izvija napolje, posli kad uoči da mu fali krmče onda ga teže pronać u kuruzima. To se dešavalo, pa je svinjar naučio i kako će uočiti friški trag i kako po njemu pronać krmče. I to je nov nauk.

Kad svinjar dođe pod dô (približi se) sa svinjama dočeka ga nova zanimacija. Odjedared svinje počme nadletati čopor od više desetina tica nalik lastama.

Kad sam ih prvi put vidio o njima nisam znao ništa. Od baće sam dozno da su to brigunice koje žive u gnjizdima izbušenim u stranama surduka (klanca), kroz koji ide litnji put priko begije (čuprije) na dolu. Te tice u letu vaćaje bube, najviše skakavce, koje sa strnike uzbune svinji, a kad prnu brigunice ih u letu vaća-

je i poidu. Kad sam skonto zašto tice lete i ja sam njim u tom pomago, šibo sam bičom po strniti i uzvijavo bube.

IZ DOLA

Ko zna koliko puta smo nas više dice išli u dô, da vidimo imal u njemu štogod novog. Dô nam je uvijek bio isti, al uvijek u čemu drugačiji. Trska se oma posli prolića okitila kuninom (cvastom), roguza s palčinjakom (cvast roguze), narasli su šaš i sita do kolina, a trava za otavu (drugi otkos) je izdikala više od članjaka.

* Palčinjaka smo sa stabaljkama doneli na salaš, na suncu ih osušili i liti uveče zapalili osušenu i od dvadesetak centi duguljastu cvast. Žerava je polagano tinjala dimom snošljive sage (mirisa), koji je oko čeljadeta razvio kumarce.

* Od zelene kunine (cvast trske) pravila se oko dva metara dugačka metla-kunina. Hasnirali su je za skidanje prava i paučine sa zidova u sobama. Kunina je na uvojcima cvasta zadržala pra kojeg su napolju stresli. Ako se pazilo na metlu hasnirala se godinama.

* Kad smo zašli brćkat se u čistacu dola, na noge su nam se znale prilipiti crne pijavice i isat krv. U vodi ih nismo ostili, već kad smo izašli iz vode vidili smo ih na nogama. Pijavica se lako skida s kože ako se polagano i blago skida. Ne smi se naglo trzati, jel se mož prikinit, a onda je teže skinuti sa kože upijenu glavu. Od druge dice sam naučio kako se skida pijavica i kako je skinuti s nogu marve, ako je zagazila u vodu dola.

* U našem komadu dola imali smo vrbu sa krnjekom na vrvu debela. U nju je puko

grom, drveslo se zapalilo, a kruna pala u vodu. Deblo je malo tinjalo, pa je od nje na kori osto uzvišen ugarak, koji je dobrim nadvisio koru vrbe. Nisu tili izvaditi drveslo jel mož bit kome od hasne. Ticama je bila osmatračnica. Više puta sam vidio čaplju, bukavca, kukavicu, švraku, katkad i sokola na ugarku kako su štogod vrebali po dolu el u ravni.

* U školi života sam onako nuzput naučio da u ravni živimo sa drugim živim stvorovima i raslinjom, ne treba ih ditrat, ako ne smetaje, a ne istu kruva. Danas to zovemo suživot, a primer imamo u ravni. Nismo išćupali cvit sa raslinja samo zarad čupanja i da ga posli bacimo. Kad sam prvi put vidio, kako je tu i tamo naraso mali i smišan (ljubak) cvit i kazali mi da je to ljutić (lat. Ranunculus acer), oma sam ga prozvo da je meni najlipči cvit mlake. Lipo je viditi kako taj mali i smišan cvitić podnose oko sebe dobrim veća, moćnija raslinja. Kad kome pokazivam lipotu cvitova raslinja u mlaki dola, uvijek upačivam prstom na tog žućkastog lipotana. Ne čudi me što ga med sobom podnose moćnija raslinja.

* U dolu na vrbama, u trski, pa i na vodi tice se gnjizde. Iz znatiželje smo zavirivali u gnjizda da vidimo koliko je i kaki obično pigavi jaja u njima: Nismo ih ni pipnili da tica možda ne ostavi leglo.

* Na dubljoj vodi smo zagledali kako je bizamski pacov (ondatra, lat. Fiber zibethicus) napravio od trunja raslinja hamade (skoro) po metara visoku kuću. Izdaljeg smo ga izvrebali kako u nju ide i kako zna pobić iz nje ispod vode. I to je nauk.

Život od plastičnih boca

Za kilogram plastike plaća se oko 20 dinara, a jedna takva boca teška je isto toliko grama

Oko ponoći, dok su noćnu tišinu remetili samo rijetki automobili u prolazu, začuli su se neobični šušcavi zvuci. Pogled s terase: pod blijedim zrakama ulične svjetiljke netko je otvarao vreće otpada iznijete pred kapiju za sutrašnji odvoz smeća kamionima gradske komunalne službe. Žena... Odvezivala je vreće, premetala po unutarnjosti vreće, nešto vadila, vraćala dijelove otpada u vreću, ponovno ih vezivala. Što je tražila? Plastičnu ambalažu, ispostavilo se, kada ih je nekoliko odvojila na stranu. Noć je skrivala sve, izraz lica, ruke, tragove života na tijelu i moju nelagodu što nenadano prisustvujem tajnom noćnom poslu jedne žene povijene nad tuđim kućnim smećem. Skrivala je sve što smo obje toga trena osjećale, osim tog tihog šušcavog zvuka plastičnih vreća i boca.

SUSJEDSKO SMEĆE

Kada i nehotice zakoračite u sferu poslova o kojima ljudi najradije šute, kao da ste postavili prvi dijelić slagalice za kojim će stići i sljedeći. Ujutro sam pozornije zagledala u susjedsko smeće, sve je bilo spremljeno kao da su oni trenuci oko ponoći bili samo san. Ali, zbilja je bila tu: kraj obližnjeg kontejnera jedan čovjek je preturao po smeću, štapom, rasipajući ga oko komunalne posude i plastične boce trpao u vreću. Prepoznatljiv je to nered oko mnogih stambenih zgrada,

gdje jedni bacaju otpad u kontejnere, a drugi ga pretražujući izbacuju. Kraj jedne zgrade na Radijalcu stanari su oko kontejnera montirali metalnu ogradu s bravom i ključem, ali stanje se nije mnogo popravilo, brava je uglavnom obijena. Susret na stubištu. Susjeda ruku punih vreća, među kojima je, valjda, bilo i onih sa smećem, objašnjava: »U posebnu vrećicu odvajam plastičnu ambalažu, da ne moraju preturati, jadni ljudi...« Opet susret kod kontejnera, s nepoznatim čovjekom.

Ekološki svjesna društva plastične proizvode, kao i druge oblike otpada koji se mogu reciklirati, razdvajaju od ostalog kućnog smeća i smještaju ih u za to predviđene kontejnere. Takvih pokreta, edukacija građanstva, pa i posebnih kontejnera, ima i u nas ili je bar bilo pokušaja imati ih, jer se prikupljanjem plastike za recikliranje smanjuje količina otpada na odlagalištima, kao i potrošnja fosilnih goriva koji se koriste u proizvodnji plastike. I u Subotici postoje tvrtke koje se bave otkupom ove vrste otpada. K njima se, s vrećama punim složenih plastičnih boca, upućuju skupljači ove vrste otpada. Ali ne iz ekoloških razloga. Za kilogram plastike plaća se oko 20 dinara, a jedna takva boca teška je isto toliko grama. Potrebno ih je prikupiti stotine boca za nešto novca (jedan odjel je, primjerice, u đачkoj akciji prikupio 2.000 dinara uz mnogo truda).



PET AMBALAŽA

Ona ekološki vrijedna zamisao kako će se na ulicama u kontejnerima razvrstavati plastika u označene posude pala je u vodu iz socijalnih razloga. U pojedinim gradovima komunalne službe, predlagatelji i realizatori ekoloških akcija, žalili su se kako se kontejneri za PET ambalažu uništavaju, a plastika odnosi radi prodaje. Iznose procjenu kako dnevno skupljači mogu prikupiti i do pet vreća plastike. Ali, osim sakupljača, plastiku sve više na recikliranje odnose i obitelji koje plastične boce i druge neupotrebljive ostatke od plastike odlažu u kućama i potom prodaju kako bi zaradili koji dinar. Nije neobično, vrijeme je kada se svaki utrošak premjerava dva puta, a izvori prihoda traže i u nekadašnjim hobijima, pa i u drugačijem i promišljenijem razvrstavanju kućnog smeća. PET ambalaža je ekološka tema u mnogim zemljama, ali i socijalna u ovim našim siromašnim, s ogromnim brojem nezaposlenih i teškim egzistencijalnim problemima i većine zaposlenih.

Internetsko javno glasiloo potrošača navodi kako je prosječna potrošačka košara (iskazana statistički) daleko od realnosti i ne može zadovo-

ljiti potrebe četveročlane obitelji. I drugi mediji izvještavaju kako u svim gradovima koji se statistički prate, prosječna mjesečna neto zarada pokriva minimalnu potrošačku košaru, a nije dovoljna za pokriće prosječne potrošačke košare. Tek je za skroman život.

RECIKLIRANI ORKESTAR

No, kako se pristupi životu i razlikuju po tome gleda li se čaša »do pola punom ili pak do pola praznom«, svijet je ovih dana obišla vijest o ljudima kreativnim i sposobnim napraviti »nešto« od »ništa«. »Reciklirani orkestar!« U paragvajskom gradu smještenom na deponiju u kojem se svaki dan slije 1.500 tona smeća i gdje se većina stanovnika bavi reciklažom, lokalni učitelj je osnovao glazbenu školu kako bi djecu sklonio s opasnih ulica. Ubrzo je imao više učenika nego instrumenta, zbog čega je pribjegao neobičnom rješenju: napravio je instrumente od recikliranog smeća. Umijeće sastava »Reciklirani orkestar« prikazano je svijetu.

Svijet, pak, još nije reciklirao stavove i učinio ovaj planet svakom njenom stanovniku udobnijim za život.

Katarina Korponaić

Mnoge nepotpunosti i netočnosti

U povodu teksta *Specijal: Hrvati u Srbiji, Srbi u Hrvatskoj* objavljenog u *Hrvatskoj riječi* br. 561 od 3. siječnja 2014. godine, kao predsjednik Hrvatskoga nacionalnoga vijeća, izabranoga tijela manjinske samouprave Hrvata u Republici Srbiji koje je osnivač NIU *Hrvatska riječ*, te kao član Međuvladinoga Mješovitoga odbora (MMO) koji prati provedbu Sporazuma o zaštiti hrvatske nacionalne manjine u Republici Srbiji i srpske nacionalne manjine u Republici Hrvatskoj, bio sam ugodno iznenađen vidjevši najavu teme na naslovnici rečenoga broja novina, koje je međutim preraslo u sumnju, kada sam pročitao da je kompleksna tema povjerena vanjskom suradniku koji o manjinskim pitanjima piše rijetko, a nakon pročitana slijedilo je razočaranje.

Problematičan je, najprije, metodološki pristup: konfuzno, neujednačeno i nepotpuno izlaganje normativnog okvira manjinskih prava i njegove provedbe, umjesto da se odlučilo želi li se prikazati jedno ili drugo; ako se željelo oba korisnije bi bilo usporedno najprije prikazati normativni okvir, a onda njegovu provedbu; glede provedbe manjinskih prava, izostalo je traženje seta službenih podataka od institucija dvaju manjinskih zajednica (osim što je autor članka temeljem Zakona o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja /sic!/tražio podatke od HNV-a o broju učenika koji

polaze nastavu na hrvatskom i slušaju predmet Hrvatski jezik sa elementima nacionalne kulture te broju nedostajućih udžbenika), novinarski razgovori s njihovim predstavnicima te korištenje relevantnih stručnih radova poznavatelja problematike; nekonzultiranje Preporuka MMO, koje ovo tijelo upućuje vladama; povjeravanje posla tek jednom vanjskom suradniku skromnoga iskustva glede manjinskih prava, umjesto većem broju profesionalno uposlenih u *Hrvatskoj riječi*; pretežito oslanjanje na podatke preuzete s interneta; nesustavno prikazivanje novčanih iznosa (dinarski, kunski, euro) bez jasnih usporedivih pokazatelja; u pojedinim područjima izvršena je rekapitulacija, dok u drugima nije itd.

Posljedica toga su mnoge nepotpunosti i netočnosti, od kojih ističem tek slijedeće:

1. Politička zastupljenost. Tzv. prirodni prag (a ne »prirodni cenzus«!) u Srbiji je propisan ne samo za državnu nego i za lokalnu razinu itd.

2. Službena uporaba jezika. Za Hrvatsku je dan samo normativni okvir, bez provedbe, dok su za Srbiju posve izostali propisi, osim što su sa stranice HNV-a prepisane jedinice lokalne uprave i vojvodanska razina gdje je hrvatski službeni jezik, ali ni ovdje ništa o provedbi, osim jedne uopćene rečenice (inače doslovce preuzete s internetske stranice HNV-a): npr. izostao je poda-

tak da u tri srijemska sela u kojima je hrvatski u službenoj uporabi nema nikakvih višejezičnih ploča, niti drugih praktičnih posljedica uvođenja hrvatskog (slično je i u tri bačka sela u kojima je hrvatski službeni jezik) itd.

3. Obrazovanje. Propisi su posve izostali (osim za udžbenike u Hrvatskoj), pa tako i objašnjenje da hrvatski model B nastave na manjinskim jezicima u Srbiji ne postoji; za Srbiju nije navedeno da se Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture (hrvatski C model) izučava i u Bezdanu, Beregu, Somboru i Sotu; obrazovanje je svedeno na udžbenike, iako je to tek jedno od niza neriješenih pitanja obrazovanja na hrvatskom u Srbiji (obrazovanje nastavnoga kadra, neprovođenje propisa o poznavanju hrvatskog jezika kao uvjeta za rad u nastavi, radnopravni status nastavnika iz Hrvatske itd.); o udžbenicima na srpskom jeziku u Hrvatskoj govori se samo kroz otkup i odobrenja za 2012. godinu, a propušteno je reći da je Hrvatska još ranije tiskala sve udžbenike za osnovnu i srednju školu za nastavu na srpskom (prema podacima iznesenim na MMO za to je izdvojeno preko milijun eura), čime je ovo pitanje praktično riješeno za model A obrazovanja; nije navedeno da su 2012. u Srbiji učenici od 1. do 8. razreda osnovne škole dobili udžbenik i čitanku za hrvatski kao maternji jezik itd.

4. Kultura. Kod izdvajanja za srpsku zajednicu nisu uzete u obzir županijske i lokalne razine, već je navedeno da takvih podataka Hrvatska nema, iako se oni iznose na sjednicama MMO, ali za to, ako smatraju potrebnim, neka reagiraju hrvatska državna tijela; za hrvatsku zajednicu ispravljam i preciziram podatke: prema službenim podacima HNV-a brojka od oko 556.000 eura za 2012. godinu, zbir je svih izravnih proračunskih izdvajanja za 2012. za Hrvate u Srbiji, od čega je 157.000 eura za manjinsku samoupravu (tj. HNV, s time da nije točno da se HNV-u sredstva dodjeljuju posebno za kulturnoumjetnička društva), za informiranje (tj. *Hrvatsku riječ*) 250.000 eura, te za kulturu 149.000 eura (od čega za ZKVH 82.000 eura, a 67.000 eura po natječajima republičkim, pokrajinskim i gradskim, pri čemu ovi posljednji uopće nisu uzimani u obzir u tekstu) – dakle iz proračuna se za kulturu Hrvata u Srbiji ne izdvaja 300.000 eura kako je navedeno u članku itd.

5. Elektronički mediji. Dok je normativni okvir detaljno opisan za Hrvatsku, za Srbiju je posve izostao, a konkretni podaci za Hrvate u Srbiji prepisani su s internetske stranice HNV-a; nije naglašeno da se u Srbiji ova prava ostvaruju samo na pokrajinskoj i lokalnoj razini, a tek simbolično na državnoj, kao ni da se iz proračuna financiraju samo RTV Vojvodina i Radio Subotica itd.

6. Tiskani mediji. Izostao je preračun u eure godišnje dotacije iz pokrajinskog proračuna *Hrvatskoj rijeci* od 28.700.000 din. (250.000 eura) radi boljeg ukazivanja na omjer ovog proračunskog izdvajanja za našu zajednicu; podaci o tiskanim izdanjima Hrvata gotovo su doslovce prepisani s internet-skih stranica HNV-a; *Hrvatska rijeka* nije sunakladnik *Klasja naših ravni* od 1.1.2013., dakle, godinu dana prije objavljenog članka; glasila prognanih vođovodanskih Hrvata u Hrvatskoj nisu segment manjinskih prava u Srbiji itd.

Čini se da za gornje namjanju odgovornost snosi autor opsežnoga teksta, već se nameće niz pitanja: zašto se za 9 osoba koje obavlja ju novinarski posao (autori i redaktori članaka), 3 tehničke osobe, 4 administrativna djelatnika i ravnatelja *Hrvatske riječi* iz proračuna godišnje izdvaja oko 250.000,00 eura, ako oni ne mogu korektno obraditi stanje manjinskih prava Hrvata u Srbiji; uloga i udio »copy-paste s interneta« u tekstovima u *Hrvatskoj rijeci*; da li se potreba Hrvata za informiranjem iscrpljuje izvješćima o događajima iz hrvatske zajednice ili imamo potrebu i za relevantnim analitičkim člancima o temama važnim za život naše manjinske zajednice itd.

I na koncu, ali ne i namjanje važno, iz gornjeg proizlazi da HNV, iako osnivač *Hrvatske riječi*, ni na koji način ne stoji iza stajališta u rečenom tekstu, a sve što sam gore iznio ne držim ugrožavanjem slobode novinarskoga izvješćivanja, već tek primjerenim ukazivanjem da bi se svaki posao, a osobito javni, morao stručno i savjesno planirati, organizirati i obaviti!

dr. sc. Slaven Bačić,
predsjednik HNV-a

24. siječnja 2014.

SUBOTIČKI KAPITALNI PROJEKTI

Obilaznica, kazalište, toplice Palić

Obilaznica oko Subotice, »ipsilon krak« Koridora 10, kapitalni je projekt koji se gradi više od dvadeset godina, a u ovogodišnjem republičkom proračunu izdvojeno je 389,5 milijuna dinara za njegov završetak. Unatoč tomu što su prethodne vlasti govorile kako posao samo što nije završen, gradonačelnik *Jenő Maglai* kaže kako se ispostavilo da na trasi ceste još više od 200 parcela nije eksproprijirano. »Apsurdno je da se pričalo o tome kako ćemo, evo, završiti obilaznicu, a još više od 200 parcela država nije otkupila i nije ih isplatila. Mora se najprije završiti postupak eksproprijacije, i ako se to bude radilo zaista brzo i učinkovito realno je završiti za šest mjeseci ili u najgorem slučaju za godinu dana. U republičkom proračunu su ove godine izdvojena sredstva i za gradnju i za eksproprijaciju. Nadam se da će se do kraja 2015. ili do sredine 2016. godine taj projekt zaista i završiti«, kaže Maglai.

Za razliku od »ipsilon kraka«, za zgradu Narodnog kazališta srušenu 2007. godine, također subotički kapitalni projekt, i ove godine je izostala financijska potpora države, premda je ugovorom iz 2006. predviđeno da Vlada Srbije financira izgradnju u visini od 45 posto. Sukladno tom ugovoru, pokrajina također ima obvezu financirati 45 posto, te je u pokrajinskom Fondu za kapitalna ulaganja izdvojeno 85 milijuna dinara. Gradonačelnik očekuje da će radovi biti nastavljeni na proljeće, te ističe kako je dobio obećanje da će FKU opredijeliti još 50 milijuna dinara za 2014. godinu. »Nadam se da neće ponovno kazalište postati talac političkih prepucavanja ili političkih obračuna, i da će doista biti poštovano ono što je ugovoreno i obećano. Svjestan sam da su u republici sada zauzeti pitanjima hoće li biti izbora ili neće, i nije im projekt Narodnog kazališta prioritet, ali pokušat ćemo naći neke linije kako bi se ponovno oživio ugovor zaključen između Vlade RS ili nadležnog ministarstva, Vlade APV i lokalne samouprave, te da i republika

preuzme svoj udio shodno preuzetim ugovornim obvezama«, kaže Maglai.

Sportsko-rekreativni centar u Dudovoj šumi započet 1998. godine čini se da više nitko i ne očekuje da bude izgrađen. Gradonačelnik Maglai kaže da će formirati ekipu stručnjaka kako bi se najprije utvrdilo u kakvom je stanju objekt i što se s njime može napraviti. Radna grupa će biti formirana i za izradu prijedloga kako riješiti pitanje Palića, jer, kako kaže gra-



donačelnik, nerealno je očekivati razvoj turizma bez popravljivanja kvalitete vode u jezeru. »Na žalost, susreli smo se sa situacijom da je potrošen enorman novac na projekte koji su potpuno neuporabljivi. Projekt 'Jaroslava Černija' se ne može provesti, potrošeno je između 70 i 100 milijuna dinara na dokumentaciju koja je neupotrebljiva. Na Palić neće doći investitori dok se ne počne rješavati kvaliteta vode u Palićkom jezeru, a mi kao lokalna samouprava nemamo novca ulagati u nekakve aqua parkove, niti su to bilo gdje u svijetu profitabilni projekti«, kazao je gradonačelnik.

S. M.

PROSTORNA DISTRIBUCIJA HRVATA I BUNJEVACA U VOJVODINI 2011. GODINE

Najbrojniji u Sjevernobačkom okrugu

Najveći broj Bunjevaca nalazi se u Sjevernobačkom okrugu i općini Subotica * Značajne su promjene u broju i udjelu Hrvata u pojedinim okruzima i općinama Vojvodine zbog popisne kategorije »Bunjevci«

Predvodnici teorije o Bunjencima kao autentičnom slavenskom narodu, koji nisu ni Srbi ni Hrvati zanemaruju činjenicu da »jezgru Bunjevaca čine poslavljani stari romanski stanovnici, pastiri od Velebita do krških hercegovačkih planina Čvrsnice, Čabulje i

Hrvata od matičnog hrvatskog naroda radi uspješnije asimilacije.

Proučavajući demografsku stvarnost broja i prostorne distribucije Bunjevaca i Hrvata u Vojvodini, uočavaju se u pojedinim okruzima i općinama značajne promjene u broju i udjelu Hrvata zbog popi-

Hrvati postaju druga po brojnosti nacionalna manjina u Vojvodini, a ne treća, koja zaista i jesu.

BUNJEVCI PO OKRUZIMA

Sagledavajući zastupljenost Bunjevaca po okruzima,

stanovništvu ne premašuje 1 posto.

U skladu sa zastupljenošću Bunjevaca po okruzima, zbrajanje njihovog broja stanovnika hrvatskoj populaciji, utječe na udio ukupnog broja Hrvata u pojedinim okruzima (pod pretpostavkom da su Bunjevci dio hrvatskog naroda). Broj

Tablica 1. Ukupan broj i udio Bunjevaca i Hrvata u ukupnom broju stanovnika okruga 2011. godine

Okruzi	Hrvati		Bunjevci		Hrvati i Bunjevci	
	Broj stanovnika	Udio u ukupnom broju stanovnika okruga (%)	Broj stanovnika	Udio u ukupnom broju stanovnika okruga (%)	Broj stanovnika	Udio u ukupnom broju stanovnika okruga (%)
Zapadnobački okrug	10 879	5,8	2 162	1,2	13 041	7
Sjevernobački okrug	14 536	7,8	13 772	7,4	28 308	15,2
Južnobački okrug	10 022	1,6	368	0,06	10 390	1,7
Južnobanatski okrug	1 512	0,5	30	0,01	1 542	0,5
Sjevernobanatski okrug	530	0,5	83	0,06	613	0,6
Srednjobanatski okrug	796	0,4	33	0,02	829	0,4
Srijemski okrug	8 758	2,8	21	0,01	8 779	2,8
Vojvodina	47 033	2,4	16 469	0,85	63 502	3,2

Izvor: Popis stanovništva, domćinstava i stanova 2011. u Republici Srbiji, Stanovništvo, Nacionalna pripadnost, Podaci po opštinama i gradovima, RZSR, 2012.

Veleža, oko bazena Neretve. S njima su se tijekom velikih seoba nakon turskih prodora izmiješali i srodili mnogi Hrvati ikavskog govora i katoličke vjere» (Sekulić, 1994). Osnovni cilj uvođenja popisne kategorije Bunjevci 1991. godine i proglašenje Bunjevaca 1996. godine i službeno narodom, bio je stvaranje naroda kojem je Srbija matična država, odnosno odvajanje bunjevačkih

sne kategorije »Bunjevci«. Prema posljednjem popisu stanovništva (2011.) broj Bunjevaca u Vojvodini je 16.469 te čine 0,85 posto ukupnog stanovništva, dok je broj Hrvata 47.033, odnosno 2,4 posto populacije Vojvodine. Zbrajanjem broja osoba izjašnjenih pod popisnim kategorijama Bunjevci i Hrvati dobija se broj od 63.502 osoba, odnosno 3,3 posto od ukupne populacije Vojvodine i time

dolazi se do saznanja da su najbrojniji u Sjevernobačkom okrugu, gdje ih ima 13.772 te čine 7,4 posto stanovništva, odnosno 83,6 posto broja Bunjevaca u Vojvodini. Okrug drugi po brojnosti Bunjevaca je Zapadnobački. On broji 2.162 Bunjevca, koji čine 1,2 posto ukupne populacije okruga. U ostalim vojvođanskim okruzima broj Bunjevaca je iznimno mali, te njihov udio u ukupnom

Hrvata u Sjevernobačkom okrugu, kada bi mu se pridodao i broj Bunjevaca bi se najviše promijenio, odnosno udio Hrvata u ukupnoj populaciji okruga bi umjesto 7,8 posto iznosio 15,2 posto. U zapadnobačkom okrugu Hrvati i Bunjevci skupa čine 7 posto ukupnog stanovništva, a ne 5,8 posto što ih čine samo Hrvati (bez Bunjevaca). U ostalim okruzima, pridodavanjem broja Bunjevaca

Hrvatima, ne bi se značajnije promijenio udio Hrvata u ukupnom stanovništvu, budući da udio Bunjevaca ne premašuje 1 posto.

Primjećuje se da je jedino u Sjevernobačkom okrugu udio Bunjevaca i Hrvata približno jednak u ukupnom broju hrvatskog stanovništva (51 posto Hrvati, 49 posto Bunjevci), dok je u Srijemskom okrugu udio Hrvata gotovo 100 posto. U zapadnobačkom (83 posto Hrvati, 17 posto Bunjevci) i Sjevernobanatskom (86 posto Hrvati, 14 posto Bunjevci) okrugu udio Bunjevaca je mali, ali ne i neprimjetan u broju koji prikazuje Hrvate i Bunjevce skupa.

SUBOTICA – »NAJHRVATSKAJA« OPĆINA

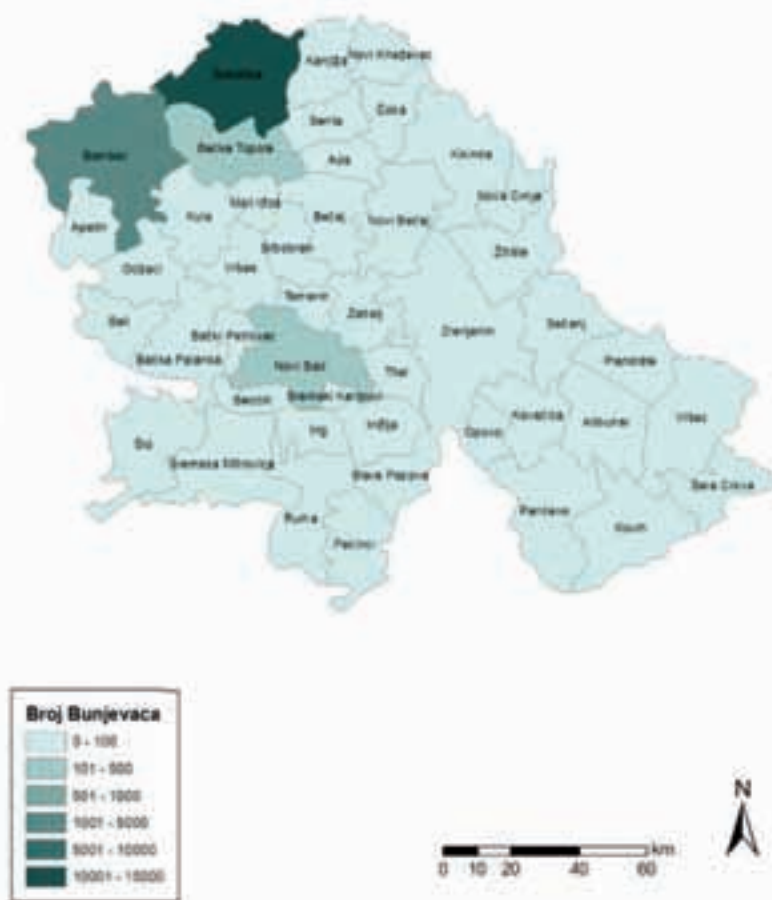
Općine Vojvodine s najvećim brojem Bunjevaca su Subotica (13.553) i Sombor (2.058). Također, u

ovim općinama je i njihov najveći udio u ukupnom stanovništvu općine. U Subotici Bunjevci čine 9,6 posto ukupne populacije, dok u Somboru 2,4 posto. Sagledavajući situaciju pod pretpostavkom da Bunjevci pripadaju hrvatskom narodu i da su zbog političkih pretenzija Srba za homogenizacijom Vojvodine »odvojeni« od svog matičnog naroda, možemo zaključiti da je Općina Subotica u cijeloj Vojvodini »najhrvatskija« općina u kojoj je udio Hrvata u ukupnom stanovništvu 19,6 posto (9,6 posto Bunjevci i 10 posto Hrvati).

Jelena Dulić

Literatura: Ante Sekulić, *Hrvatski bački mjestopisi, Povijest hrvatskih imena mjesta u bačko-bodroškoj županiji*, Školska knjiga, Zagreb, 1994.

Slika 1. Broj Bunjevaca po općinama Vojvodine 2011. godine



Izvor: Popis stanovništva, domćinstava i stanova 2011. u Republici Srbiji, Stanovništvo, Nacionalna pripadnost, Podaci po općinama i gradovima, RZSR, 2012.

NOVI SADRŽAJI KUĆNIH PRELA U PLAVNI

Spoj starog i novog

Nakon održane godišnje skupštine HKUPD-a »Matoš« iz Plavne povećalo se zanimanje za osobnim angažiranjem u ovoj udruzi. Nekoliko novih članova upisalo se u pojedine odjele društva, mnogi su odmah uplatili članarinu, a reaktivirao sei tamburaški sastav povratkom njihovog voditelja *Zorana Adamovića* iz Zimske škole folkloru u Crikvenici.

Članice »Matoša« odlučile su ove zime nastaviti započeti posao u sklopu projekta Izrada prateće opreme za narodnu nošnju, koji bi se odvijao po uzoru na nekadašnja kućna prela, a zamišljen je kao radionice za izradu dijelova narodnih nošnji od materijala koji je preostao od spomenutog projekta i nabavom novog.

Sudionice ovih novih prela dogovorile su se da će se ovaj rad organizirati 2 do 3 puta tjedno, uvijek u drugoj kući, a domaćice bi za svoje goste priredile kifle, kokice, kolače i druge slastice. Uz pjesmu, šalu i druženje ipak će se najveća pozornost posvetiti glavnom cilju okupljanja – izradi dijelova narodnog ruha i pratećih ukrasa koji idu uz njega. Voditeljica ovih aktiv-



nosti bit će predsjednica Matoša *Kata Pelajić*, koja je pohađala seminar za izradu narodnih nošnji u Pučišćima na otoku Braču.

Ovaj oblik rada, koji predstavlja spoj starog i novog, od sada postaje redovitom djelatnošću udruge, a želja je sudionica da njihove rukotvorine nađu svoje mjesto i među suvenirima hrvatske zajednice u Plavni, a Matoševoj udruzi donesu višestruku korist.

Z. P.

PROTIVLJENJE LOKALNE SAMOUPRAVE OPĆINE ŠID PRIVATIZACIJI RADIO ŠIDA

Upitno informiranje na jezicima nacionalni

Direktor Radio Šida Nikola Vidić istaknuo je na sjednici Skupštine kako je dosadašnja privatizacija medija u Srbiji pokazala poražavajuće rezultate

Javnom poduzeću za radiodifuznu, novinsku i izdavačku djelatnost »Radio Šid« u Šidu dostavljen je dopis od strane Agencije za privatizaciju, kojim se nalaže izvršavanje svih pripremnih radnji za privatizaciju tog javnog preduzeća. Nakon ovoga sazvana je sjednica

Općinskog vijeća i sjednica Skupštine općine Šid. Na sjednici Skupštine, održanoj 15. siječnja, jednoglasno je prihvaćen zaključak o protivljenju privatizaciji Radio Šida. U zaključku se navodi kako SO Šid smatra da privatizacija lokalnih medija ugrožava Ustavom i zakonom



Izjašnjavanje vijećnika u Skupštini općine Šid

SOMBOR PRIKLJUČUJE SELA NA TVORNICU VODE

Voda bez arsena za sve

Problem koji zbog povećane koncentracije arsena u vodi ima skoro svih 15 sela koja pripadaju Somboru, početak će rješavati ovog proljeća kada će na somborsku tvornicu vode biti priključena prva tri sela, a među njima je i Lemeš



Zbog povećane koncentracije arsena zabranjena je uporaba vode za piće iz skoro svih seoskih vodovoda na teritoriju Grada Sombora. Mještani se zbog toga vodom za piće opskrbljuju iz cisterni i tako će biti sve dok i njihovi vodovodi ne budu priključeni na tvornicu vode na izvoru Jaroš u Somboru. U Javnom komunalnom poduzeću »Vodokanal«, koje je ovih dana obilježilo 53 godine rada, kažu da se za to što voda sa somborskog izvorišta ne

sadrži arsen može zahvaliti onima koji su prije više od pola stoljeća gradili postojeću tvornicu vode i koji su odlučili da se umjesto iz arteškog sloja voda crpi iz nešto plićeg sloja u kome, kako se pokazalo, nema arsena. Osim Somboraca tu vodu za piće imat će i potrošači u selima, a preduvjet za to je završetak nove tvornice vode koja treba udvostručiti postojeću proizvodnju. »Gradnja nove tvornice vode je pri kraju i ostalo je još da se završi njeno opremanje. Očekujemo da ti

poslovi budu završeni na proljeće, a poslije probnog rada na nju će biti priključena i prva tri sela. To su Lemeš, Čonoplja i Kljajićevo», kaže direktor »Vodokanala« Strahinja Šljukić. Projekti za povezivanje još nekoliko sela su gotovi, ali će njihovo povezivanje ovisiti o novcu kojeg somborsko poduzeće nema, pa će se financijeri tražiti na drugoj strani. Optimističan plan je da se u iduće dvije godine poveže još šest sela, ali će trebati još nekoliko godina dok ispravna voda ne

stigne do svih seoskih domaćinstava.

U »Vodokanal« kažu da je u tijeku i izrada projekata za povezivanje Monoštora, Berega i Koluta na izvoru u Bezdanu, koje će također biti prošireno, čime se treba riješiti problem vodoopskrbe u podunavskom dijelu.

Paralelno s proširenjem vodovodne mreže gradi se i kanalizacija, a kako bi se što većem broju potrošača omogućilo priključenje na kanalizaciju najavljuju se olakšice za građane koji će plaćati samo dio cijene priključka na kanalizaciju. Hoće li to biti samo deset postotaka, kao što je bio slučaj u prijašnjoj sličnoj akciji, ili nešto više, odlučit će »Vodokanal« i njegov osnivač Grad Sombor. Priključivanje na kanalizacijsku mrežu značajno je, jer je Sombor jedan od rijetkih gradova koji je još 80-tih godina prošloga stoljeća izgradio postrojenje za pročišćavanje otpadnih voda.

Z. V.

ih manjina



Zaključak će biti dostavljen Ministarstvu kulture i informiranja Republike Srbije i Pokrajinskom tajništvu za informiranje i kulturu.



Nikola Vidić

obratio predsjednik Općine Šid *Nikola Vasić* obrazlažući donošenje zaključka o protivljenju privatizaciji Radio Šida: »Pred nama je zadatak izjasniti se o nečemu što vje-



Nikola Vasić

ka u tom javnom poduzeću, jer se može dogoditi da vlasnik smanji prostor emitiranja programa na jezicima nacionalnih manjina i dio radnika proglasi tehnološkim viškom«, istaknuo je Nikola Vasić. Nacionalna vijeća rusinske i slovačke nacionalne zajednice podržala su ovaj zaključak, a nagoviještena je i potpora Rimokatoličke crkve.

Vijećnici svih vijećničkih grupa - SNS, DSS, koalicije okupljene oko SPS, SRS - Zelena ekološka partija, DS i LSV, jednoglasno su se izjasnili za zaključak o protivljenju privatizaciji, koji će odmah biti dostavljen Ministarstvu kulture Republike Srbije i Pokrajinskom tajništvu za informiranje i kulturu.

BORBA ZA NEPRIVATIZACIJU

Direktor Radio Šida *Nikola Vidić* istaknuo je na sjednici Skupštine kako je dosadašnja privatizacija medija u Srbiji pokazala poražavajuće rezultate. »Prošle godine vršen je pritisak na javna poduzeća, posebice na medijske kuće, da se izvrši privatizacija. Mi smo uspjeli odoljeti tome, a nadam se da ćemo uspjeti i ovoga puta. U članu 21 ovog novog zakona, ukoliko bude usvojen, ostavljena je mogućnost lokalnim samoupravama da same donesu odluku hoće li se javno poduzeće privatizirati ili ne. S obzirom da naša imovina, kao ni kabelaška mreža, zbog nedostatka sredstava nije uknjižena, cilj nam treba biti to što prije uraditi. Svi mediji koji su u Vojvodini do sada privatizirani više ne postoje, a oni koji postoje imaju isti stav kao i mi«, izjavio je direktor Radio Šida.

Suzana Darabašić

zagarantirano pravo građana na informiranje o temama iz lokalne zajednice i pravo nacionalnih manjina na informiranje na materinjem jeziku.

Privatizacija je predviđena nacrtom Zakona o javnom informiranju Republike Srbije, koji je radna grupa Ministarstva kulture i informiranja Republike Srbije predstavila javnosti 5. ožujka 2013., i prijedlogom Zakona o privatizaciji, koji je Vlada Republike Srbije usvojila 30. prosinca 2013. i uputila Narodnoj skupštini na razmatranje po hitnom postupku, a kojim se u potpunosti mijenja okvir za daljnje provođenje postupka privatizacije.

Skupština općine Šid traži od Ministarstva za kulturu i informiranje da u nacrtu Zakona o javnom informiranju Republike Srbije izuzme iz privatizacije lokalne medije koji informiraju na jezicima nacionalnih manjina i omogući da nastave rad u dosadašnjem statusu i s dosadašnjim načinom financiranja iz proračuna Općine Šid.

POVIJEST RADA

Javno poduzeće »Radio Šid«, čiji je osnivač Skupština općina Šid, počeo je s emitiranjem programa 6. prosinca 1969. godine, kao lokalna radio postaja. Sve do sredine osamdesetih godina bio je zastupljen trosatni dnevni program, zatim šestosatni, a od 1995. petnaestosatni. Od osnivanja radija, emitiraju se programi na srpskom, slovačkom i rusinskom jeziku, a od 2007. godine radio je registriran kao regionalna postaja za područje općina Šid i Srijemska Mitrovica. U Radio Šidu trenutno ima 22 zaposlena radnika i 3 radnika na ugovor o djelu, koji rade za rusinsku i slovačku redakciju. Kabelaško-distributivni centar koji posjeduju opskrbljuje distribuciju signala oko 50 zemaljskih i satelitskih kanala.

POTPORA VIJEĆNIČKIH GRUPA

Na općinskoj sjednici Skupštine zastupnicima se

rojatno može ugroziti funkcioniranje Radio Šida, kao i o pitanjima koja su od velikog značaja za nacionalne manjine koje egzistiraju u šidskoj općini, budući da Radio Šid emitira programe na jezicima nacionalnih manjina. Općina Šid, s obzirom da je osnivač Radio Šida, uložila je i određeni kapital koji se sastoji u pokretnim i nepokretnim stvarima. Ta imovina nije uvedena u katastar nepokretnosti kao kompletna imovina. Zakon o javnim poduzećima je ukazivao na spomenutu imovinu kao sastavni dio u tom aktu. Prihvatanjem privatizacije, imovina se može prodati po nekim tržišnim vrijednostima koje zakon predviđa, pa čak i da se privatizira besplatno. Član 4 Zakona o privatizaciji govori da je privatizacija po pravilu obvezna, što znači da se u postupku privatizacije mogu napraviti i određeni izuzetci. Zaključkom tražimo izuzimanje iz privatizacije zbog zaštite prava nacionalnih manjina i zaposlenih radni-

CECILIJA MILER, PJESNIKINJA I SLIKARICA IZ SOMBORA

Život u koloru

Pjesnikinja, slikarica, osnivačica likovne kolonije u HKUD-u »Vladimir Nazor«, osnivačica likovne sekcije Društva za borbu protiv raka u Somboru, žena koja je novu životnu nadu dala ženama liječenim od raka, žena o kojoj je *Rajko Ljubić* snimio film. Sve to i još mnogo toga je Somborka *Cecilija Miler*.

Radni vijek provela je kao službenica u somborskoj bolnici, ali je od školskih dana bila vezana za kičicu i pero. No, život i obiteljske obveze potisnule su u drugi plan ta njena interesiranja, ali na sreću ne zadugo. »Odavno sam se uključila u zbor crkve Presvetog Trojstva u Somboru. Jedna divna časna sestra *Julija Crnković* primijetila je moj afinitet prema pisanju i potakla me da se ponovno vratim lijepoj riječi. Prve pjesme objavljene su u subotičkom 'Zvoniku', zatim sam se uključila u lite-

rarnu sekciju 'Bunjevačkog kola' u Subotici. Kada je *Katarina Čeliković* osnivala 'Liru naivu' moje pjesme su se sve do ove godine redovito objavljivale. No, stigle su neke nove obveze, pa su moje muze malo utihnule«, priča nam Cecilija. Kaže bila je iznenađena idejom Hrvatske čitaonice da o njoj snime film, ali poslije sedam godina kaže da joj je drago zbog toga.

RADOST DAVANJA

U životopisu Cecilije Miler valja spomenuti i da je bila inicijator osnivanja Likovne kolonije »Colorit« u »Vladimiru Nazoru« u Somboru. »Ja život gledam u koloru, pa otuda i naziv kolonije. Likovnu sekciju u 'Nazoru' vodila sam četiri godine, a onda je sekciju preuzeo *Janoš Raduka*, ali kolonija je nastavila trajati«, kaže Cecilija. Njen nemirni duh vukao ju je dalje, pa se tako

na prijedlog liječnice *Derđi Šarić*, predsjednice Društva za borbu protiv raka, uključila u rad društva i ženama pokušala prenijeti dio vještine slikanja na svili, platnu, papiru. »Danas smo stigli do toga da su mnoge od njih za svoje radove dobile pohvalnice, nagrade, sudjeluju na domaćim i međunarodnim izložbama. Svaki naš sastanak je jedno divno druženje. Radujem se svakoj njihovoj nagradi, radujem se kada vidim da su zadovoljne, da su pronašle sebe. U Društvo za borbu protiv raka učlanila sam se iako mi nitko u kući nije bio bolestan. Nažalost, poslije se razboljela mama, pa suprug, ali sve smo pregurali uz veliku upornost i podrš-

ku prijatelja iz ovog društva. Kada se pojave prvi znaci bolesti i krenu prve terapije, onda puno znače savjeti prijatelja koji su to proživjeli. Zahvalna sam im mnogo, i ja na neki svoj način to vraćam našem društvu«, priča naša sugovornica i dodaje, da je zahvalna svom suprugu koji je sve ove godine prati i podržava.

INSPIRACIJA U PRIRODI

Prve slikarske poteze Cecilija je napravila još kao učenica, a prije tridesetak godina uključila se u Likovnu grupu »76«. Tu se susrela s dobrim slikarima i učiteljima, a svako druženje bilo je prilika da se nešto nauči. »Spomenula bih i čuvenog profesora *Ivana Jakobčiča*

Nesuđena akademska slikarica

Malo je falilo da Cecilija Miler umjesto ekonomske škole krene u školu primijenjenih umjetnosti. Imala je sve preduvjete za to, ali ne i suglasnost roditelja, koji su smatrali da njihovoj kćerki treba neko ozbiljnije zanimanje. »U osmom razredu dobila sam poziv iz Novog Sada za upis u školu primijenjenih umjetnosti, međutim roditelji mi to nisu dozvolili. Upisala sam ekonomsku školu, ali sam nastavila uporno slikati«, kaže Cecilija Miler.

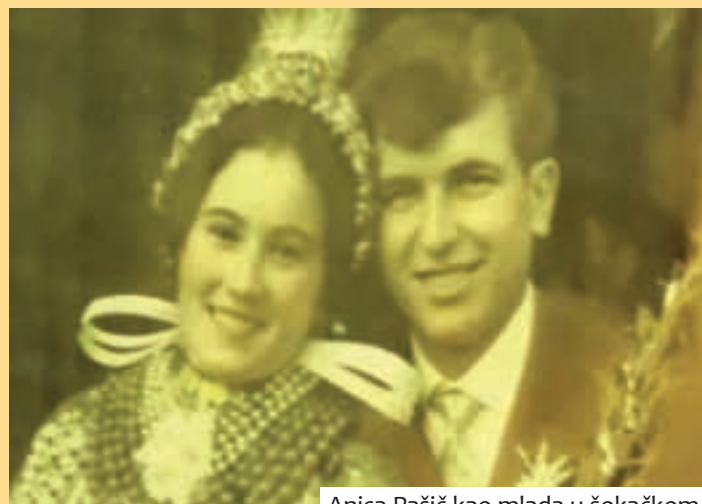
ANICA PAŠIĆ IZ MONOŠTORA IMA ZAVIDNU KOLEKCIJU ŠOKAČKE NOŠNJE

Stotine različitih kombinacija

Monoštorica *Anica Pašić* ima zavidnu kolekciju šokačkih nošnji, a takve se kolekcije ne bi postidio ni jedan etnografski muzej. Komadi odjeće brižljivo su skupljani desetljećima, brižljivo se danas čuvaju, ali što je važno – i nose. Toliko ih je da naša sugovornica može napraviti stotinu različitih kombinacija, a da nikada ne bude u istome.

Prisjeća se *Anica* kako je

nošnju prvi puta obukla kao desetogodišnja djevojčica, a i kao školarka i djevojka nosila se šokački. Kaže – takav je tada bio običaj. »Kad sam se udala onda sam se 'prirušila'. To znači da sam skinula šokački nošnju i počela se nositi građanski. No, za odlazak u crkvu nastavila sam se oblačiti po šokački«, priča nam *Anica Pašić*. Kolekciju šokačkih nošnji, koja zauzima čitavu jednu sobu i koja



Anica Pašić kao mlada u šokačkom



koji je držao kratke natječaje o slikarstvu. Pri našem prvom susretu rekao mi je – kada budeš napravila stotinu crteža tušem možeš se pojaviti. Nisam tušem napravila toliko crteža, ali sam uradila sigurno tisuću slika na staklu, platnu, papiru. Mnogo slika je otišlo u svijet, mnogo slika sam poklonila«, kaže Cecilija s kojom smo razgovarali u njenoj obiteljskoj kući u Somboru okruženi

njenim slikama. A na slikama dominantni su motivi iz prirode. To i ne čudi jer naša domaćica voli prirodu i rado vrijeme provodi u šumi, kraj neke vode... »Čini mi se da na taj način prikupljam energiju. Dosta toga u prirodi bilježim fotoaparatom, pa kada mi ponestane inspiracije prelistam fotografije i eto puta do novih slika. Volim slikati prirodu i volim slikati u prirodi. Rekla bih da sam životu

dala kolorit. Drago mi je što su i moja djeca talentirana. Sin također lijepo slika, ali Sombor je toliko bogat slikarima da se od slikarstva ne može živjeti, ali se može živjeti lijepo slikajući. Talenta ima i kćerka, a slikaju i unuci, pa kada se svi okupimo to je pravo radno ozračje«, priča Cecilija. Samo po sebi nametnulo se i pitanje – ako u slikarstvu inspiraciju nalazi u prirodi, gdje je nalazi za pisanje? Očekivano, odgovor je – također u prirodi. »Kada šušti lišće, protrči srna, kada se začuje lepet krila labuda na vodi stih krene«, kaže sve je to inspiracija za pjesme.

VJEŠTE RUKE ZA VISOKU MODU

U vrijeme našeg razgovora Cecilija Miler je bila zaokupljena jednim zanimljivim poslom. Oslikavala je svilene haljine visoke mode koje će nositi žene iz visokog društva u arapskim zemljama. Nije joj to prvi puta da oslikava odjevne predmete od svile, jer je prije 15 godina radila seriju bluza. Priča, raditi na svili je lijepo, ali se mora biti

brz i vješt, znati što želiš, jer tu nema pogreške. »Ovo što sada radim su veliki komadi svile i rade se stojeći. Dnevno mogu raditi tri-četiri sata. Za jednu haljinu treba desetak dana. Nekada sam brojila šalove i bluze od svile koje sam oslikala, a sada brojim haljine«, kaže Cecilija. Radila je i slike na svili i imala izložbu »Ljubav na svili«. Planira da, kada završi ovo oslikavanje haljina, ponovno krene slikati na svili i da ove godine napravi izložbu. I taman kada smo pomislili da je uradila sve što je poželjela, naša zanimljiva sugovornica kaže da joj je još želja i izazov keramika.

Pri kraju teksta dodajmo i nekoliko podataka iskazanih u brojkama. Cecilija Miler je do sada imala 16 samostalnih i oko 160 kolektivnih izložbi, ima počasnu titulu velemajestora za slikanje na svili i ulju, koja se dodjeljuje na Međunarodnoj izložbi kolekcionara i slikara, i druga priznanja. Kaže da više ne stremlji nagradama već se raduje kada ljudi vole pogledati njene slike i kada uživaju u njima.

Zlata Vasiljević



Sa svojom kolekcijom

je brižljivo sortirana i složena, Anica je naslijedila od bake i koje imaju oko 120 godina. Kod šokačke nošnje točno se zna kada se što nosi i kome što po godinama priличи. Dobne granice su sada pomaknute, ali nekada su žene, kada im se kćerka udala ili došla snaha u kuću, oblačile u tamne boje iako su imale tek četrdesetak godina. »Nedjeljom za odlazak u crkvu spremi se po šokački desetak žena. Za svaku nedjelju biram novu kombinaciju i već nekoliko dana ranije znam što ću obući za misu. Uživam u tome«, priča Anica,

najstarijima su pregače koje je naslijedila od bake i koje imaju oko 120 godina.

Kod šokačke nošnje točno se zna kada se što nosi i kome što po godinama priличи. Dobne granice su sada pomaknute, ali nekada su žene, kada im se kćerka udala ili došla snaha u kuću, oblačile u tamne boje iako su imale tek četrdesetak godina. »Nedjeljom za odlazak u crkvu spremi se po šokački desetak žena. Za svaku nedjelju biram novu kombinaciju i već nekoliko dana ranije znam što ću obući za misu. Uživam u tome«, priča Anica,

a u to smo se i sami uvjerali, jer je u sobi gdje stoje nošnje već bila spremna nova kombinacija za odlazak u crkvu. A tek kada je Anica počela iz ormara vaditi suknje, pregače, oplećke, marame, košulje... Nikad kraja, a svaka drugačija. Dio bogate kolekcije prikazan je u knjizi *Marije Šeremešić* »Tragovi sjećanja«, koja je tiskana 2007. godine.

Pitamo je na kraju i dijeli li netko od ženskih članova njene obitelji tu njenu ljubav, a Anica odmahuje glavom – ni snahe ni unuka.

Z. Vasiljević

IŠČEZLA STOLJEĆA – CRTICE IZ POVIJESTI O NASELJIMA U SRIJEMU U SREDNJEM VIJEKU

Srednjovjekovni Banoštor sjedište prve Srijemske biskupije

Piše: dr. Zsombor Szabó

Svakom autoru, koji stvara nešto novo, drago je kada od čitatelja njegovog rada dobije »povratnu informaciju« u obliku pohvale, dobronamjerne kritike, ali i primjedbe o eventualnim pogreškama. Kako se uobičajeno kaže: samo onaj može griješiti koji nešto radi. Nekolicina štovanih čitatelja ovog feljtona mi je postavila pitanje: kako dolazim do svih tih podataka? Moj uobičajni odgovor je: iz raznih knjiga i publikacija. Kako se »cijelog života« bavim istraživanjem razvoja naselja i gradova, vremenom sam sakupio dosta knjiga, publikacija. Prvo vrijeme sam u knjižnicama i arhivima istraživao i naravno ručno prepisivao za mene interesantne podatke. Tehnička novina, fotokopiranje, omogućila mi je da, djelomično, list po list, ili čak cijele knjige fotokopiram. Prava revolucija je nastupila kada je računalo postalo dostupno malene svakom i više nije bio potreban pisani stroj, a tek dostupnost raznoraznim podacima preko interneta, popularnog »gugla«, kako zovemo ovu »razmjenu podataka«. Pred autorima se otvaraju neslućene mogućnosti, ali i mogućnost pogreške ako se sve tamo napisano, publicirano, uzme »zdravo za gotovo«. Povod ovog članka je upravo moj slučaj s internetom i Banoštorom, bolje rečeno Bononijom.

BONONIJA U DOBA RIMSKOG CARSTVA

Bononia je bio utvrđeni logor jedne legije (Herkulia IV.) u sastavu rimskog limesa (gra-



Opća ilustracija iz Schedelove knjige, koja nije ni Bologna, a nažalost ni Banoštor

nice), obrambenog sustava od »barbara«. Keltsko ime za ovo naselje je bilo Malata, Rimljani su promijenili naziv koji znači »dobro«. Tijekom 1971.-72. godine vršena su arheološka iskopavanja i pronađeni su ostatci rimskog kupatila (I.–IV. stoljeće), koje je kasnije pretvoreno u crkvu s kriptama (V.–VI. stoljeće). Bononia je imala i luku, koja je bila ujedno i dunavska luka »carskog« Sirmija. U XII. stoljeću je Beloš ban tu podigao benediktinski samostan i po tome je mjesto dobilo srednjovjekovno ime Banmostor, ime se vremenom modificiralo u današnji Banoštor. Kada se u XIII. stoljeću formirala Srijemska biskupija, tu je bilo njeno sjedište, kaptol i locus credibilis (doslovce vjerodostojno mjesto, administracija županije). Jegarski biskup Vrančić piše: »Banmonostora..., nekad poznata tvrđava i grad, na povišenu i zgodnu mjestu. Sada se prepoznaje samo po položaju i neznatnim tragovima ruševina. Za razliku od prije, u njemu

živi malo kmetova, a bezbrojni vinogradi, koji su ga s unutarne strane nadaleko okruživali poput vijenca, zapušteni su i pretvoreni u pustoš.«

JE LI SLIKA BONONIJE PRIKAZ SREDNJOVJEKOVNOG GRADA?

Kada sam na »guglu« utipkao riječ Bononija, prvo se otvorila Wikipedija, u kojoj je (engleski) pisalo sljedeće: Bononija je rimski naziv za nekoliko naselja: Bologna u Italiji, Boulogne-sur-Mer u Francuskoj, Banoštor u Srbiji itd. Naravno, slijedile su bezbrojne slike, osnove, karte. Među njima je bio jedan drvorez iz Svjetske hronike Hartmana Schedela koja je izdana krajem XV. stoljeća. Odmah sam vidio da ova slika ne prikazuje srednjovjekovnu Bolognu, nego jedan drugi grad, koji je na obali rijeke, ima luku u kojoj je usidren brod, značajne građevine i utvrdu. Naravno, odmah mi je sinula misao da je to možda za nas nepoznata slika sred-

njovjekovnog Banmonostora? Iz Schedelove Kronike mi je od ranije bila poznato nekoliko vrlo lijepih prikaza gradova »i s naših prostora«, npr. Budima i Šapca. Ne mogu opisati kako sam se osjećao, možda približno »kao lovački pas, koji je nanjušio plijen«. Sada sam odlučio da ostvarim već raniji plan, da u Gradskoj knjižnici Subotice detaljno pregledam Schedelovu Kroniku, čiji jedan primjerak ova ustanova posjeduje. Zahvaljujući možda i poznanstvu uspio sam dobiti, bez veće muke, knjigu stariju od petsto godina, koju sam prelistao u posebnoj prostoriji, s bijelim končanim rukavicama. Ubrzo, već na prvim pločama (knjiga nema numeraciju listova) pronašao sam ilustraciju Bononije, koju sam vidio na internetu. Služeći se mojim skromnim znanjem latinskog jezika, shvatio sam da se ta ilustracija ne odnosi na naš Banoštor. Bio sam razočaran, ali nastavio sam s prelistavanjem, ne bih li našao neku ilustraciju s naših prostora. Pronašao sam na raznim mjestima još desetak identičnih ilustracija, i shvatio sam da je ta »zamišljena slika jednog grada« služila samo »kao ispuna strane« kada nije bilo dovoljno teksta. Znači, onaj koji je sliku stavio u zbirku slika o Bononiji, ne provjeravajući dalje, prihvatio je da je to panorama srednjovjekovne Bologne. Pogriješio je prilično, a ja bih isto pogriješio, kada bih tu sliku prihvatio bez provjere, jer nekadašnje čuveno sjedište Srijemske biskupije moglo je »izgledati« i ovako, evo uvjerite se sami!

Veleposlanik primio predstavnike ZHB »Tin Ujević«

BEOGRAD – U Veleposlanstvu Republike Hrvatske u Beogradu, 16. siječnja upriličen je sastanak na kojem su domaćini bili veleposlanik *Gordan Markotić* i ataše za kulturu *Valentina Šarčević*, a gosti predstavnici Zajednice Hrvata Beograda »Tin Ujević«. Razlog održavanja ovog sastanka bio je detaljnije upoznavanje i iznalaženje realnih mogućnosti za poboljšanje rada ZHB »Tin Ujević«, navodi se u dopisu ove udruge.

Gosti su svojim domaćinima prezentirali postojeće stanje u Zajednici, tj. probleme financiranja za daljnje djelovanje, a ujedno i nedostatak prostorija, u kojem bi se održavali radni sastanci, književne večeri, tribine, druženja. Predstavnici Veleposlanstva su obaviješteni i o svim dosadašnjim aktivnostima i projektima Zajednice od osnutka 2007. godine. Na sastanku je razgovarano i o važnosti formiranja i otvaranja Hrvatskog kulturnog centra u Beogradu, u kojem bi mogle predstavljene teme iz područja kulture, sporta, pa i ostalih djelatnosti, a značajne za oba naroda.

Godišnja skupština »Šokadije«

SONTA – Godišnja skupština KPZH »Šokadija« iz Sonte, ujedno i izborna, održat će se u subotu, 25. siječnja, u maloj dvorani »Šokačkog doma« s početkom u 19 sati. Nakon skupštine slijedi druženje svih članova udruge, uz nastup »Šokadijinih« tamburaša. I ovim putem vodstvo udruge poziva sve članove da svojom nazočnošću daju doprinos uspješnom radu skupštine.

I. A.

»Dogovoreni brak« u Tavankutu

TAVANKUT – Promocija najnovijeg romana subotičkog pisca *Dražena Prčića* »Dogovoreni brak« bit će održana u Tavankutu u četvrtak, 30. siječnja, u dvorani restorana »Godar«. Početak je u 18 sati.

»Veliko prelo« u Subotici

SUBOTICA – »Veliko prelo 2014.« u organizaciji HKC-a »Bunjevačko kolo« bit će održano u subotu, 1. veljače, u dvorani Tehničke škole »Ivan Sarić« u Subotici. Ove godine organizaciji se pridružuje i župa sv. Roka, čime se velikoj pokladnoj manifestaciji pridružuje i njihovo Kersko prelo.

Organizatori su raspisali natječaj za najljepšu »preljsku pismu« Velikog prela 2014., a natječaj je otvoren do 25. siječnja. Ujedno se pozivaju i djevojke starije od 16 godina da se prijave za izbor za »Najljepšu prelju« ovoga prela.

Karte po cijeni od 2000 dinara mogu se kupiti i rezervirati u uredu HKC-a »Bunjevačko kolo«, Preradovićeve 4, Subotica, radnim danima od 8 do 14 sati, te putem telefona na brojeve 024/556–898 ili 024/555–589. Početak je zakazan za 19,30 sati, a goste će zabavljati dobro poznati ansambli »Ravnica« i »Hajo«.

»Veliko prelo Pučke kasine 1878.« u Subotici

SUBOTICA – »Veliko prelo Pučke kasine 1878.« održat će se 1. veljače, s početkom u 20 sati, u dvorani restorana Zorica u Subotici. Goste će zabavljati tamburaški ansambl Biseri iz Subotice. U cijenu ulaznice od 1500 dinara uključeni su večera i piće bez ograničenja, a osigurana je i bogata tombola. Rezervacije na telefone: 064 1488469 i 062 1938920.

Marinbal u Lemešu

LEMEŠ – »Marinbal« u organizaciji HBKUD-a »Lemeš« održat će se 1. veljače, u Domu kulture u Lemešu. Početak je u 19,30 sati. Goste će zabavljati tamburaški sastav »Ruže« iz Subotice. Organizatori pripremaju bogatu tombolu, ples srca, za večeru lemeški juneći paprikaš, a u ponoć neizostavne fanke »na pantljiku«. Ulaz je 950 dinara (bez pića), rezervirati se može do 28. siječnja kod *Marije Bagi* na mobitel 063-7172043 ili kod *Marka Vilića* na mobitel 063-1184050.

L. T.

»Gupčev bal« u Tavankutu

TAVANKUT – VI. »Gupčev bal« u organizaciji HKPD-a »Matija Gubec« iz Tavankuta bit će održan u subotu, 8. veljače, u sportskoj dvorani Osnovne škole »Matija Gubec« u Donjem Tavankutu. Početak je u 19 sati. Za dobru zabavu pobrinut će se tamburaški sastavi »Biseri« i »Klasovi« iz Subotice.

Cijena ulaznice za »Gupčev bal«, u koju su uračunati večera i neograničena konzumacija pića, je 1500 dinara. Ulaznice za bal mogu se rezervirati do 1. veljače na broj: +381/64/2015274.

Natječaj za Povelju grada Sombora

SOMBOR – Povjerenstvo za provođenje postupka za utvrđivanje prijedloga za dodjelu povelje i nagrade raspisala je javni natječaj za dodjelu Povelje grada Sombora, kao posebnog priznanja za dostignuća, odnosno rezultate rada u raznim područjima tijekom 2013. godine. Povelja se dodjeljuje za dostignuća u oblastima znanosti, kulture i umjetnosti, odnosno svih oblika stvaralaštva, publicistike i novinarstva, planiranja i uređenja prostora i naselja, arhitekture, unapređenja i zaštite životnog okoliša, prosvjete, sporta, zdravstva i zdravstvene zaštite, socijalnog i humanitarnog rada, gospodarskog razvoja i drugim područjima od značaja za grad Sombor.

Prijedloge za dodjelu Povelje grada mogu podnositi fizičke i pravne osobe, a rok je 5. veljače.

Povelja grada Sombora dodjeljuje se u povodu obilježavanja Dana grada, 17. veljače, koji se slavi u znak sjećanja na 1749. godinu, kada je Sombor dobio status slobodnog kraljevskog grada.

»U SJENAMA RAVNICE : SABRANE PJESME«, ALEKSA KOKIĆ (PRIREDILA ŽELJKA ZELIĆ), ZKVH, SUBOTICA, 2013.



Spomenik pjesnikova duha

Piše: Nevena Mlinko

ša«? Što je misija ove knjige, kada slutimo da suvremeno društvo ne jamči ni u kom pogledu privilegirano mjesto A. Kokiću i njegovim stihovima? U čijim se rukama nalazi ključ za rješenje ovoga problema?

OČUVANA RIJEČ

Okriľje Katoličke crkve sačuvalo je i očuvalo prostor za Kokićevu pjesničku riječ. Nije prolazio nijedan veći blagdan i crkvena proslava – Božić, Materice, Gospini blagdani, mlade mise, mise u okviru Dužijance na raznim župama i na Bunariću – bez njegovih riječi. Sjećam se kako se na valovima Radio Subotice emitiralo: »Makar se rugali nama što slijepo slušamo Tebe, /priprosti da smo zato što ruka Tvoja nas vodi, /mi ćemo ipak biti radosni, sretni i mirni, /znamo jedino Ti nas vodiš svjetlu, slobodi!« Time je većina vjernika i onih usputnika, koji nisu imuni na lijepu riječ, izgradila osobni odnos prema Kokićevoj poeziji i mišljenje o stihovima ovoga pjesnika. I vjerujem kako je većina njih kupila, planira uzeti ili želi primiti u ruke ovaj knjiški spomenik Aleksina duha i darovitosti zbog duboke pozitivne konotacije.

S tim je teže objektivno govoriti o ovim sabranim

pjesmama i priređivačkom radu *Željke Zelić*, jer svatko ima »svoga Aleksu«, kojega očekuje pronaći u knjizi. Ogroman trud i rad stoje u osnovi ove temeljne knjige Aleksina pjesništva.

PRIREĐIVAČKE PREPOZNATOSTI

Pjesme su u knjizi podijeljene u dvije velike cjeline od kojih je druga nerazmjerno opsežnija. Prva cjelina »Čežnja za visinama« sastoji se od pet podcjelina, dok u okviru druge cjeline »Ravnica u sjenama srca« otkrivamo deset podcjelina. Ovakvu podjelu je lako zamisliti i ispisati, ali kada se upoznaju stil i teme Alekse Kokića, koji predstavljaju čvrsto prepletenu mrežu istovjetnih te stalno variranih motiva Boga, prirode, salaša i salašara koji se ne odjeljuju u vertikalnoj zagledanosti humanista, tada ovaj zadatak postaje težak. Željela bih istaknuti nekoliko dobrih priređivačkih prepoznatosti. Prva je povlaštena pozicija pjesama religiozne tematike, jer je Aleksa doista vršio i pjesničku službu svećenika – onoga koji posređuje rituale svojega naroda. Drugo je utjecajno postolje na kojem se nalazi sv. Franjo Asiški, ne toliko zbog količinskog omjera pjesama, nego zbog toga što se njegov poetski stil zrcali u Aleksinu opusu. Izuzetnu vrijednost knjige predstavlja »Bibliografija pjesama Alekse Kokića«, koja

je pravi znanstveni dodatak i kruna rada priređivačice. Knjizi nedostaje studija o Aleksinu pjesništvu, kako bi u svakom pogledu ova knjiga bila kapitalna i neizostavna u svim vrstama pristupa Aleksinu djelu.

Netko bi mogao reći: što tu može biti predmet rasprave kada se u knjizi nalaze sve Kokićeve pjesme? Činjenica je da su debele knjige u modi, ali su te knjige potpuno drugačijeg i drugačije oblikovanog sadržaja. Stoga jedan jedini apel upućujem ovim tekstom i to vama, čitateljima A. Kokića: nemojte odustati nakon dvadeset, pedeset ili sto stranica ove knjige, na kojima nećete odmah pronaći ono što očekujete. Nemojte se umoriti u traganju za vašom, možda i nekom novom pjesmom, koja će se jamačno pretvoriti u pjesme, koje će se pretvoriti u vašu osobnu antologiju Aleksina pjesništva. To nije teško, jer je Aleksa bio i osjećao čovjeka našega podneblja, a kao i svaki veliki pjesnik osjećao je i nas – koji smo došli i dolazimo u idućim vremenima. Potrebno je osobni odnos produbiti i intimizirati ga, a ova knjiga to svima omogućava. Dopustimo da svakome od nas Aleksa progovori novom pjesmom, novom porukom, novom nadom i utjehom – jer njegovi stihovi su poput živoga zdenca iskrenim rodoljubima, bogoljubima i čovjekoljubima.

Bile pjesme Alekse Kokića i opet su, ali na jedan drugačiji način. »Klasovi pjevaču«, »Zvona tihe radosti«, »Bunjevci i Šokci«, »Srebrno klasje« illi »Prvijenci« – zbirke su pjesama A. Kokića, koje su svojina povlaštene manjine. Nije svatko mogao fizički posjedovati stihove ovoga pjesnika. Malo je onih koji imaju njegove knjige, ali začudo još je manje onih koji ne znaju izgovoriti barem jedan Kokićev stih naizust. Da se točnije izrazim, Aleksa nije bio čitan nego govoren i slušan pjesnik. Barem je do sada to bio slučaj, a nadam se da s ovim izdanjem sabranih stihova od preko tri stotine pjesama počinje nova epoha Aleksina pjesništva – epoha čitanja.

Je li ova knjiga dovoljna spram realnosti koja nosi svoje breme u obliku krize čitanja i nadilaženosti senzibiliteta pjesnika »bilih sala-

MJESEC DANA OD RUŠENJA BISTE BOZE ŠARČEVIĆA

Bista neoštećena, povratak nakon dodatne zaštite

Nemili događaj meritorne ustanove kulture iskoristile da se izradi rezervni odljevak skulpture u gipsu. Nakon toga, bista se vraća u park



Prošlo je mjesec dana od rušenja biste preporoditelja bačkih Hrvata Ambrozije Boze Šarčevića u Subotici. Taj vandalski čin u Zavodu za kulturu vojvođanskih Hrvata drže jednim od najvećih nasrtaja na kulturnu baštinu Hrvata na ovim prostorima u proteklih nekoliko godina.

Bista je, podsjetimo, rad glasovitog kipara Ivana Meštrovića, a nju su nepoznati počinitelji u noći između 19. i 20. prosinca srušili s postamenta u Parku Ferenc Raichla.

DODATNA ZAŠTITA

U Međuopćinskom zavodu za zaštitu spomenika kulture u Subotici kažu kako je bista neoštećena, te da će biti vraćena nakon što se poduzmu dodatne mjere zaštite, odnosno izradi njezin rezervni odljevak u gipsu.

»Nakon vandalskog čina, bista je odnijeta kod lijevača koji je ojačao ankere koji je drže za postament, jer su stari bili natruli«, kaže za HR Maja Rakočević Cvijanov, kiparica-konzervatorica u Međuopćinskom zavodu. »Ljevač je to učinio, ali se čekalo na Ured za izgradnju grada da izvrši isplatu ove usluge. U međuvremenu, temeljem inicijative iz Gradskog muzeja u Subotici, odlučeno je dodatno zaštititi ovaj vrijedni spomenik kulture, tako što ćemo izraditi rezervni odljevak biste u gipsu, u slučaju da se ovakav vandalizam ponovi, te da ju ovoga puta možda netko i ukrade. Rezervni odljevak će se lijevati kod lijevača uz nadzor stručnjaka Zavoda. Dakle, čekamo na završetak ovih radova, nakon čega će bista biti vraćena u park. Kada će to biti, ovisi o dinamici spomenutih radova, a nadamo

se da će biti što prije«, kaže Maja Rakočević Cvijanov.

PREPORODITELJ BUNJEVAČKIH HRVATA

Ambrozije Šarčević (Subotica, 30. ožujka 1820. – 29. studenog 1899.), bio je odvjetnik, stenograf za latinski jezik u Ugarskome saboru u Požunu, županijski odvjetnik, kotarski načelnik i kotarski sudac u Aljmašu, dok je u Subotici bio gradski pododvjetnik i gruntovničar u sudu. Bio je kulturni preporoditelj bunjevačkih Hrvata, na što ga je potaknuo biskup Ivan Antunović, jedna je od najsnažnijih osobnosti. Panslavist po ideološko-političkom opredjeljenju, zalagao se za uvođenje narodne riječi u javnu uporabu. Uređivao je nekoliko godišta Bunjevačkog kalendara i Bunjevačkog i šokačkog kalendara, te je bio surad-

nik »Bunjevačkih i šokačkih novina« i »Bunjevačke i šokačke vile«.

Autor je više rječnika govora bunjevačkih Hrvata. Prvi je »Zbirka mudrih i poučnih izrekah« iz 1869., dok mu je iduće, 1870. tiskan »Tolmač izvornih, književnih i zemljopisnih jugoslavenskih riči«, kojega je namijenio »na korist prijatelja bunjevačko-šokačke književnosti«. Iste je godine objavljen njegov »Magjarsko-Jugoslavenski politični i pravosudni Rječnik« namijenjen sudskim činovnicima koji su služili u krajevima u kojima su živjeli Bunjevci i Šokci. Kasnije će u Subotici objaviti još dva rječnika: jedan manji, za potrebe osnovnih škola »Elemi népiskolai Magyar-Bunyevác-Sokác Szótár« (1893.) te rječnik »Magyar-Szerb-Horvát-Sokác Könyvészeti Szótár« (1894.) kojim je zaokružio svoje leksikografsko djelo.

D. B. P.

Od muzeja do parka

Bistu (odljevak u bronci) Ambrozija Šarčevića Ivan Meštrović izradio je 1951. godine, a 1952. darovao ju je Subotici, gdje je stajala u stalnom postavu Gradskog muzeja. Godine 1971. biva iznijeta u javni prostor, u Ulicu Vladimira Nazora (danas Đinđićev plato), gdje je stajala do 1985., kada je preseljena u Lenjinov park (danas Park Ferenc Raichlea).

O KULTURI VOJVODANSKIH HRVATA U 2013. GODINI

Kulturni prostor kao najvitalniji dio hrvatske zajednice



Piše: Tomislav Žigmanov,
ravnatelj ZKVH-a

Kulturni prostor i protekle se godine ponovno pokazao, barem kada je riječ o broju događanja, kao najvitalniji dio hrvatske zajednice, zatim, to je prostor koji okuplja najveći broj aktivnih sudionika i, na koncu ali ne i najmanje važno, zahvaljujući djelovanju u prostoru kulture hrvatstvo pulsira u gotovo svakom mjestu gdje je broj Hrvata nešto veći. Sve to skupa je posljedica svijesti kod ljudi da se kulturna baština ima sačuvati a stvaralaštvo poticati, te pratećeg entuzijazma. U tom smislu, kao prvo ističem činjenicu da su skoro sve manifestacije koje se godinama redovito održavaju bile održane i 2013. godine, što ide na čast brojnim samoprijegornim djelatnicima iz većine hrvatskih udruga kulture!

Pa ipak, budući da prostor kulture unutar hrvatske zajednice – a njega čini četrdesetak kulturnih udruga – raspolaže s najmanje novca i da je najmanje profesionalno uposlenih osoba upravo

u ovome segmentu života hrvatske zajednice, može se činiti razumljivim kopnjenje entuzijazma kod jednog broja aktivista, što je za posljedicu imalo i stanoviti zastoj u radu kod dijela udruga. Dodatno je to usložnjeno činjenicom da u gradovima i općinama gdje su na vlasti predstavnici stranaka koje vrše vlast u Republici bilježimo u 2013. godini i prekid financiranja hrvatskih udruga kulture te da se zbog izuzetne a nerazumljive složenosti aplikativnih materijala jedan broj hrvatskih udruga nije mogao natjecati za sredstva koje raspodjeljuje Veleposlanstvo Republike Hrvatske. Glede financiranja, važnim nam se čini istaknuti da je korumpiranost u području kulture nestala, pojava koja je sve do skora pratila kao sjena kulturu Hrvata prije svega u Subotici, te da se s »krpeljskom« praksom uzurpatorskih pojedinaca prekinulo, a da je sebičnost u djelovanju hrvatskih udruga kulture svedena na minimum.

ZAJEDNIŠTVO KAO MODEL

Naime, s tim u vezi treba istaknuti veću raširenost zajedništva kao modela u radu hrvatskih udruga kulture. U tom smislu spomenut ću zajedničku manifestaciju hrvatskih udruga iz Srijema »Srijemci Srijemu«, koja je uspješno održana sredinom godine u Srijemskoj Mitrovici uz podršku Hrvatskoga nacio-

nalnog vijeća i Zavoda za kulturu vojvodanskih Hrvata. Isto je bilo i kod šokačkih Hrvata – zajednička božićna priredba »Radujte se narodi« održana je koncem godine u Baču i okupila je sve šokačke kulturne udruge. Obje su imale veliku posjećenost te

ne dođe. Istaknuto zajedništvo i sinergijsko djelovanje brojnih čimbenika dogodilo se i na Danima Balinta Vujkova – danima hrvatske knjige i riječi. No, posebno je vrijedno što su događanja iz programa »Godine hrvatskih velikana« bila priređivana



Manifestacija »Srijemci Srijemu«

nesvakidašnje medijsko praćenje, što se uostalom i htjelo postići. I dalje ostaje nejasno zašto tako što izostaje kod kulturnih udruga bunjevačkih Hrvata.

Objedinjavanje resursa i zajedničko djelovanje bilo je očitovano i u obilježavanju obljetnica značajnih hrvatskih kulturnih djelatnika u okviru programa »Godine hrvatskih velikana«, u čemu bih posebno istaknuo akademiju u povodu 100. obljetnice rođenja književnika i svećenika *Alekse Kokića*, koja je, osim Crkve, okupila i skoro sve hrvatske udruge i institucije iz Subotice, unatoč težnjama pojedinih čimbenika unutar hrvatske zajednice da do toga

gotovo cijele godine, a broj mjesta u kojima je bilo riječi o nekom od odličnika veći je od 20! Pri tomu, ovoga puta učinjeni su i svjesni napor da se o pojedinim hrvatskim izvršnicima čuje i u mjestima gdje živi neveliki broj Hrvata – recimo, Vršac ili Kovačica – kako bi se kulturno stvaralaštvo Hrvata iz Vojvodine degetoiziralo. Glede toga posebno bih istaknuo aktivno sudjelovanje na sajmovima knjiga u Novom Sadu, Beogradu i Zagrebu, ali i u Puli.

IZBJEGAVANJE SAMODOVOLJNOSTI

Ovdje je važno istaknuti da se u gore spomenuti program

uspostave i razvoja kulture sjećanja uključivao, osim hrvatskih informativnih glasila, i segment obrazovanja putem književnoga i literarnog natječaja, čime se, dakako svjesno i planski, izbjegao obrazac sektaškoga i samodovoljnoga djelovanja pojedinih prostora unutar hrvatske zajednice u Vojvodini. Posljedice toga su brojne, a najvažnijom mi se čini da su ovim i ovakvim djelovanjima nametani obrasci i stereotipi o Hrvatima u Vojvodini kao nekakvim skrojevićima i komunističkim bastardima ne samo blijedjeli

»Godišnjaku za znanstvena istraživanja«.

RAZVIJANJE INSTITUCIJE NAGRAĐIVANJA

S tim u vezi je i razvijanje institucije nagrađivanja unutar hrvatske zajednice. Naime, prošle smo godine dobili i dvije nove nagrade – trijenalnu za najbolju knjigu u području znanosti i publicistike »Tomo Vereš« te za prinos za razvoj kulture »Dr. Josip Andrić«, čije dodjeljivanje prati i jasno definiranje procedure kako u procesu

POMACI U NAKLADI

Kada je riječ o nakladi knjiga i tu bilježimo pomake, napose kada je riječ o definiranju procedura same mogućnosti objavljivanja kod do skora jedinog profesionalnog nakladnika – NIU »Hrvatska riječ«, naime, zatim profilaciji kriterija kvalitete te likovno-grafičke prijemčivosti. U ostalih nakladnika, prije svega onih iz Subotice, kao što su Hrvatska čitaonica, Hrvatsko akademsko društvo – HAD i Katoličko društvo za kulturu, povijest i duhovnost »Ivan Antunović«, zadržani su prepoznatljivi nakladnički standardi. Također valja istaknuti i pojavu novoga časopisa za književnost i umjetnost »Nova riječ«, koja je okupila mlađu generaciju i do sada zapostavljeniju skupinu hrvatskih književnika i drugih stvaratelja. U protekloj je godini nastavljeno i sa sunakladništvom između hrvatskih institucija iz Vojvodine i renomiranih znanstvenih institucija i kulturnih ustanova iz Hrvatske – čak tri su naslova tako objavljena u sunakladi Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata: zbornik »Hrvati u Vojvodini: identitet(i), procesi i društvene aktivnosti« s Institutom za migracije i narodnosti iz Zagreba; zbornik s međunarodnog okruglog stola »Urbani Šokci« br. 6/7 sa »Šokačkom granom« iz Osijeka; te Zbornik radova s IX. međunarodnog znanstvenog simpozija Pasijske baštine »Muka kao nepresušno nadahnuće kulture : Pasijska baština Hrvata u Podunavlju« s udruhom »Pasijska baština« iz Zagreba.

Na koncu, no ne i na posljednjem mjestu, spomenut ću

i kazališnu i filmsku scenu, gdje, osim viđenih amaterskih i diletantskih prinosa različite kvalitete, prvi puta nakon niza godina bilježimo jedno ostvarenje u profesionalnom okviru – riječ je o predstavi »Bunjevački blues«, koju su iznijeli brojni bunjevački Hrvati – od *Vlatka Dulića* preko *Ivana Balaževića* i *Pere Ištvančića* do mene kao autora dramskoga predloška, što može biti nagovještaj da će i na tome planu biti kvalitetnijih pomaka.

Planovi ZKVH-a u ovoj godini

Kao, kako se to od skora kaže, »od strane države plaćeni«, nastaviti ćemo djelovati u svim do sada, nadam se, posve prepoznatljivim područjima ali i načinu rada, koji počiva na idejama suradnje i integracije – afirmirati, poticati i predstavljati suvremeno kulturno i umjetničko stvaralaštvo Hrvata u Vojvodini na različitim mjestima i na različite načine, raditi s brojnim suradnicima na istraživanjima i memoriranju naše povijesti i sadašnjosti te gdjekad unositi novume u kulturnu praksu Hrvata u Vojvodini. Glede posljednjeg, slobodan sam najaviti ustanovljenje trijenalne nagrade za najbolju zbirku pjesama koja će nositi naslov »Antun Gustav Matoš«, prvoga književnog pera hrvatske moderne, čovjeka koji je po ocu podrijetlom Bunjevac, čija se stogodišnjica smrti obilježava ove godine.



Predstavljanje »Leksikona« na Interliberu

već su bili prokazivani lažnima. S druge strane, Hrvati u Vojvodini posvjedočili su da nisu zajednica s nekakvom primarnom folklornom obuzetošću i sviješću agrarne nereflektiranosti, već je riječ o zajednici koja može i zahtjevnije kulturne prakse osmišljavati i realizirati. Tomu čini se pridonosi i internetska stanica Zavoda, na kojoj se na jedan tehnološki suvremen način i uz osmišljeni uređivački prilaz vrši sukladna prezentacija ne samo manifestativne razine postojanja hrvatske kulture u Vojvodini nego i diseminacija sadržaja od trajnijeg značaja, kao što je recimo dostupnost tekstova objavljenih u

kandidiranja tako i u procesu donošenja odluka. Postupno se, dakle, zaokružuje politika nagrađivanja unutar hrvatske zajednice, praksa koja do prije nekoliko godina gotovo da nije postojala. U ovome kontekstu valja istaknuti i činjenicu da je i 2013. godine nastavljena hvalevrijedna praksa nagrađivanja hrvatskih udruga kulture od strane predsjednika Republike Hrvatske – kao što znamo Hrvatsko kulturno-prosvjetno društvo »Matija Gubec« iz Rume je u povodu 110 godina postojanja i rada dobilo priznanje, Povelju Republike Hrvatske za očuvanje i razvoj kulture Hrvata u tom dijelu Srijema.

SVEČANOST U PETROVARADINU

Zavjetni dan sv. Fabijana i Sebastijana

U jednoj od najstarijih srijemskih crkava u Petrovaradinu, u crkvi svetog Jurja Mučenika, 20. siječnja proslavljen je Zavjetni dan na spomendan svetih Fabijana i Sebastijana. Euharistijsko slavlje predvodio je vlč. *Marko Lončar*, župnik



župe Srijemski Karlovci i vicekancelar Biskupijske kurije Srijemske biskupije u zajedništvu s dekanom Petrovaradinskog dekanata vlč. *Tomislavom Kovačić* i župnim upraviteljem preč. *Markom Lošom*, vlč. *Stjepanom Barišićem*, župnikom župe Petrovaradin 2, vlč. *Dušanom Milekićem*, župnikom župe Indija, i đakonom *Jozefom Demanom*. Okupljenim vjernicima vlč. Marko Lončar je prikazao povijest crkve: »Ova dva sveca u ovoj crkvi su postavljena na Gospin oltar poslije kuge koja je harala Petrovaradinom, od rujna do studenoga 1738. godine. Tom prigodom uvedena je procesija na sv. Fabijana i sv. Sebastijana iz gradske crkve u franjevačku crkvu s presvetim oltarskim sakramentom. Svaki dan se 1738. godine zvonilo u 7 sati i u 12 sati. Popodne u 17 sati se narod molio za nebesku pomoć. Od tada do danas u ovoj crkvi sv. Jurja Mučenika slavi se Zavjetni dan.« Propovjednik je prikazao dva velika uzora vjere koji su znali sve staviti u Božje ruke i koji su bili sposobni Bogu povjerovati u teškim i bezizlaznim situacijama. U nastavku homilije vlč. Marko Lončar je naglasio: »Svetog Sebastijana častimo, ne bi li se riješili strašne patnje koje donose velike bolesti poput kuge. Veliki strah u narodu izazvala je kuga, a izaziva je i svaka druga nepobjediva bolest. Svetog Sebastijana molimo za zagovor, jer je on dva puta pobijedio strah od smrti. Dva puta je do smrti svjedočio našu vjeru. Čega bismo se bojali, ako znamo da je s nama Krist. Moramo govoriti svojim životom i djelima da smo kršćani. Onda će nas drugi primijetiti i znati cijeniti u nama svaku zraku Kristove dobrote«, poručio je na koncu vlč. Marko Lončar.

Tomislav Mađarević

Proštenje u Paulinumu

Biskupijska klasična gimnazija i kolegij »Paulinum« u Subotici 25. siječnja, na blagdan Sv. Pavla, proslavit će dan škole i proštenje sjemenišne kapele. Svečanu svetu misu u sjemenišnoj kapeli, u subotu u 10 sati predvodit će mons. *Matthias König*, biskup iz Paderborna iz Njemačke, a s njim će zajedno misiti i biskup ordinarij mons. *Ivan Penzeš*, kao i zrenjaninski biskup *Laslo Nemet*.

Nakon svete mise slijedi prigodan program, a sjemeništarci i poglavari pozivaju vjernike da zajedno proslave ovaj blagdan.

GOSPI U ZAGOVOR

Zlatna krunica

Od blagdana Tri kralja (6. siječnja), pa sve do Marina (2. veljače), Gospi u zagovor utječu se i oko Njenog lika okupljaju obitelji koje mole Zlatnu krunicu. Ovdje su osobito aktivne obitelji iz župa sv. Roka i Marije Majke Crkve iz Subotice, gdje se obitelji okupljaju već 6, odnosno 24 godine. Sve ih je okupila ista želja, zatražiti od Nebeske Majke blagoslov svakodnevnom molitvom: »Prebježena Gospo, skrušeno te molimo da po radostima tvoga prečistoga srca pogledaš na nas koji ti vapijemo u potrebi«... I u današnje vrijeme, kada su svi zatrpani brojnim poslovima i obvezama, ima onih koji pronadu vremena za Gospu, za molitvu i zajedništvo. U tom okruženju rastu i brojna djeca, te uče primjerom od svojih roditelja. Nekada je ova pobožnost bila zastupljenija među našim svijetom na salašima, no uz ustrajne obitelji sačuvat će se od zaborava.

Gospin zagovor i duhovnu snagu koju crpe iz molitne Zlatne krunice znaju ipak samo oni koji mole.

Ž. V.





RADIO MARIA

NOVI SAD 90,0 MHz - SUBOTICA 90,7 MHz
 SOMBOR 95,7 MHz - PLANDIŠTE 99,7 MHz
 LEŠKOVAC 107,4 MHz

Urednik: NOVI SAD
 Radio Adalberto 18
 Redakcija: 021/4799009
 Program: 021/4790404
 SMS: 063/388442
 info@radio-maria.org@gmail.com
 www.radio-maria.rs

Urednik: SUBOTICA
 Radio Adalberto 18
 Redakcija: 021/4799009
 Program: 021/4790404
 SMS: 063/388442
 info@radio-maria.org@gmail.com
 www.radio-maria.rs

POMOŽITE RADIO MARIJI

Broj računa: 660-324671-66
 Banka: Zvečan a.d., Prilaz: Otključena Rijeka,
 21000 Novi Sad, ulica Adalberto 18

MEDITACIJA



Piše: dipl. theol. Ana Hodak

Isusov život je bio ispunjenje onoga što su u Starom zavjetu navijestili proroci. Tako se u njegovom životu ispunjavaju i prekrasne riječi proroka Izaije: »Narod koji je u tmini hodio svjetlost vidje veliku; one što mrklu zemlju obitavahu svjetlost jarka obasja« (Iz 9, 1).

ISPUNJENJE IZAIJINOG PROROŠTVA

Svoje riječi o svjetlu koja obasjava narod koji hodi u tmini Izaija izgovara u osmom stoljeću prije Krista, kada Zebulunovo i Naftalijevo pleme na sjeveru Izraela doživljavaju pustošenja, nasilje i namete asirskih vladara. Izaija govori o patnji naroda, o stanju koje izgleda kao da se tama nadvila nad njim. Ali u tom beznađu, u toj mračnoj atmosferi patnje, prorok upućuje riječi nade. Govori o svjetlu novog dana, o vraćanju mira, jer gledati svjetlo znači gledati život. Bog će pobijediti noć kao vrijeme neprijatelje, a zora, koja je novo svjetlo, značit će početak Božje pobjede. Iako se Izaijinim suvremenikima učinilo da je njegovo proroštvo ostalo neispunjeno, gotovo osam stoljeća kasnije Bog ispunjava ono što je po proroku poručio. To ispunjenje

dogđa se u Isusu Kristu. Iako je asirsko kraljevstvo tada već odavno bilo opustjelo, tama svijeta i dalje je prisutna, tama nasilja, prijevara, ljudske sebičnosti i pokvarenosti. Svojim dolaskom na svijet tu tamu razgoni Sin Božji, Isus Krist.

Nakon što je Isus čuo da je Ivan predan, on odlazi u Kafarnaum, u predjele kojima prorok Izaija naviješta dolazak svjetla (usp. Mt 4, 13-16). Tu je bilo središte njegovog djelovanja skoro tri godine. Kafarnaum je bio grad ribara i poljodjelaca na zapadnoj obali Genezaretskog jezera. Nije bio ni ugledan ni bogat, ali se nalazio na putu uz more koji je išao od Egipta do Mezopotamije. Tu je bila carinarnica na kojoj se plaćala pristojba za svu trgovačku robu. Cijela Galileja pa onda i Kafarnaum, smatrana je među Židovima polupoganskom zemljom, jer se stanovništvo miješalo s drugim narodima. Jeruzalemljani su Galilejce smatrali neukima, onima koji ne poštuju tradiciju. I baš u toj Galileji, poganskoj i neukojoj, Isus započinje svoje djelovanje. Nije odabrao Jeruzalem, okruženje čuvara vjere i vjerskih velikodostojnika, nego odabire rubne, odbačene i ponižene, one koji se od

strane svog naroda smatraju manje vrijednima. Tom narodu uronjenom u tamu grijeha i marginalizacije Isus donosi svjetlo.¹ Međutim, među narodom Isus pronalazi svoje sljedbenike, one koji odgovaraju na poziv obraćenja, koji ga prihvaćaju kao Mesiju.

HAJDE ZA MNOM!

Isus poziva na obraćenje i naviješta kraljevstvo nebesko. Petar, Andrija, Ivan i Jakov, koji se odazivaju Isusovom pozivu da idu za njim, zapravo prihvaćaju njegov zahtjev obraćenja i navještaj kraljevstva nebeskog. Ova slika Isusovog poziva četvorice braće često se uzima kao ilustracija duhovnih zvanja. No, može se uzeti u mnogo širem kontekstu. To je Isusov poziv na kršćanstvo. Ne ovo naše ustaljeno običajima i tradicijom, nego ono izvorno koje proizlazi iz Isusovog poziva. Poziv da se krene za njim Isus upućuje svima i svakog želi učiniti ribarom ljudi. Što to znači? Znači živjeti vjeru, živjeti svoj kršćanski poziv nasljedovanja Krista, odbaciti sve ono što se protivi svjetlu koje je Isus donio i pomoći drugima da isto to u svom

životu učine.

Biti kršćanin znači odbaciti sve ono što prema Isusovom nauku ne ide uz kršćansko ime. To što su pozvana braća ostavila mreže i oca ne znači da Isus poziva da se odrekemo našeg svakodnevnog posla i obitelji koja nas treba. To je samo slika koja znači odbacivanje svega grešnog i nekršćanskog što se ustalilo u našem životu, što nas spuštava u nošenju njegova svjetla u ovom svijetu. Ova slika nam pokazuje i da evangeoski poziv ne dolazi u nekim neredovitim okolnostima, nego da se on događa u običnoj svakodnevnici, u ozračju običnih ljudskih poslova. I kao što poziv stiže u običnoj svakodnevnici, tako i na njega treba odgovoriti u ozračju svakodnevnog života. Svatko kroz svoj posao, studij, školu, u obitelji i među prijateljima može se odazvati Isusovom pozivu i ići za njim, pročišćujući pri tom svakodnevni život od grešnih navika i sklonosti. To je nekad rizik od neuklapanja u sredinu, od marginalizacije i čudnih pogleda, ali kršćanin mora prihvatiti taj rizik. On se ne može uklopiti u tamu jer mora biti donositelj svjetla Radosne vijesti u svoju okolinu.

¹ Usp. Ivan ŠAŠKO, Svjetlo Isusova pogleda, u: Živo vrelo, 28 (2011.) 1, 24.

Strastveni ribič



U lijepom, poviješću bogatom gradu Srijemskoj Mitrovici, čiji povijesni izvori spominju Sirmium kao povremeno boravište mnogih rimskih careva, živi naš današnji sugovornik *Zlatko Načev*. U nekom periodu od I. do III. stoljeća u Sirmiumu, duže ili kraće, boravili su *Domicijan*, *Marko Aurelije*, *Septimije Sever*, *Dioklecijan*... O povijesti ovoga grada bi se moglo mnogo pisati i pričati, no to je za neku drugu priliku.

Zlatko Načev je rođen u Srijemskoj Mitrovici i kako nam kaže cijeli je život tamo, izuzev vremena provedenog na studiju u Zagrebu.

Zaposlen je u Gradskoj upravi, prvobitno kao član Gradskog vijeća zadužen za

područje nacionalnih manjina i kulture, a od 2012. godine kao voditelj Ureda za praćenje ostvarivanja prava nacionalnih manjina.

ODRASTANJE I VJERA

Njegovo djetinjstvo i odgoj tijesno je vezano za Katoličku crkvu koja je, kako i sam kaže, utjecala umnogome na njegov odgoj. O tome nam i sam priča: »Od najranijeg djetinjstva privržen sam Katoličkoj crkvi, koja je umnogome utjecala na moj odgoj te izgradnju mog vjerskog i nacionalnog identiteta. Budući da je HKC 'Srijem - Hrvatski dom' svoj rad obnovio u 1997. godini u prostorijama katoličke crkve sv. Dimitrija u Srijemskoj Mitrovici, kao i većina mojih

vršnjaka, uključio sam se u rad udruge i ujedno vodim sportski odjel udruge.«

UDRUGA I OKO NJE...

Zlatko od 2010. godine obnaša dužnost dopredsjednika udruge i ujedno vodi sportski odjel udruge. Udruga ima 7 odjela te nam malo pojašnjava kako to sve funkcionira: »Udruga radi u 7 odjela: folklorni, tamburaški, likovni, književni, pjevački, sportski odjel i škola tambure. Unutar svakog odjela održavaju se redoviti susreti ovisno o potrebi, od 2 puta mjesečno do 2 puta tjedno. Dok se sjednice Upravnog odbora održavaju prosječno jednom mjesečno. Svakako da moj angažman u udruzi

ne završava vođenjem sportskog odjela, već sam angažiran kroz tehničku podršku u redovitom radu i ostalih odjela, a naravno pomažem u radu i predsjedniku udruge *Krunoslavu Đakoviću*. Proteklu godinu ocjenjujem kao vrlo uspješnu za udruhu, a kao najznačajnije događaje naveo bih: pokretanje škole tambure u koju se uključilo više od tridesetoro djece, i koja je rezultirala stvaranjem dječjeg tamburaškog orkestra, gostovanje udruge na međunarodnom festivalu folkloru u Filderstadtu u Njemačkoj, gdje smo osvojili prvo mjesto te svakako kao najbitnije, organizacija manifestacije 'Srijemci Srijemu' gdje smo bili domaćini.»

POLITIČKI ANGAŽMAN

O svom političkom angažmanu nam kaže: »Budući da sam član Vijeća DSHV-a i dopredsjednik HNV-a, poslom sam često vezan za putovanje u Suboticu, prosječno sam 2 puta mjesečno u Subotici. Osim toga, često sam i na zbivanjima širom Srijema, pa vam mogu reći da se ponekad umorim od putovanja i poželim da neko vrijeme ne idem iz Mitrovice.«

SLOBODNO VRIJEME, HOBI...

»Što se tiče slobodnog vremena, obožavam ga provoditi u prirodi, osobito uz rijeku. Strastveni sam ribič i kad god imam mogućnosti odlazim u ribičiju. Najčešće lovim na Savi, ali rado odlazim i na druge rijeke. Od 1999. godine redovito sam s prijateljima svako ljeto kampirao na Dunavu, u Starom Slankamenu, te me za to mjesto vežu izuzeto lijepe uspomene. Nažalost, posljednje dvije godine zbog obveza nisam išao na kampiranje, ali se nadam da ću ove godine ipak skoknuti do Slankamena bar na vikend. S prijateljima redovito s proljeća odlazim

DIJELIMO RECEPT S VAMA!

Štuka s lukom

Za četiri osobe dovoljna je štuka žive vage oko 1,5 kg. Ribu očistiti i sitno zarezati okomito naspram kralježnice, rezove započeti odmah iza glave, i rezati skroz do repa. Rezovi trebaju međusobno biti udaljeni oko 5 mm, a u dubinu idu do kralježnice. Svrha zarezivanja jest da se nevezane kosti u mesu izrežu i tako lakše isprže prilikom pečenja. Isti postupak može se primjenjivati i za ostale vrste ribe. Potom ribu dobro posoliti, Zlatko osobno na ribu ne stavlja sol, nego koristi miješani začim (vegetu). Poželjno je da riba odstoji par sati prije pečenja da dobro 'upije' začine. Potom ribu iznutra ispuniti lukom porezanim na kolutove, dovoljne su 2 glavice luka. Ribu staviti u dobro ugrišanu pećnicu i peći 20-30 minuta na srednje visokoj temperaturi, dok riba dobro na porumeni. Prije pečenja dovoljno je pleh na kome se peče samo malo podmazati uljem. Ribu služiti uz krumpir-salatu i marinadu od peršina, češnjaka, maslinova ulja i limuna. Dobar tek!

u selo Morović, na rijeku Bosut, gdje uz druženje otvaramo ribičku sezonu. Tijekom ljeta skoro svakodnevno sam u čamcu, lovim štuku, a s početkom jeseni prelazim na lov smuđa. Osim ribolova, volim i pripremati ribu. Volim kuhati riblju čorbu i sudionik sam lokalnih 'kotličijada' – natjecanja u kuhanju riblje čorbe. Najteže mi padaju zimski mjeseci kada većinu vremena provodim u zatvorenosti, tada redovito, svake subote, s članovima sportskog

odjela HKC-a 'Srijem' igram mali nogomet u dvorani. Poslije nogometa ekipa se ne razilazi, tada slijedi najbitnije 'treće poluvrijeme' koje zna potrajati do duboko u noć.«

NEKI PLANOVI...

Na profesionalnom polju i ubuduće planira biti aktivan u zajednici kroz članstvo u DSHV-u i HKC-u 'Srijem – Hrvatski dom' te na taj način raditi na očuvanju i unapređenju hrvatskog kulturnog

i nacionalnog identiteta na ovim prostorima. Kao najbitniju zadaću u 2014. godini smatra izbore za Hrvatsko nacionalno vijeće. »Želja mi je da se u izbore uključi što veći dio hrvatske zajednice, a osobito Hrvati iz Srijema, kako bi izabrali nacionalno vijeće u kojem bi ravnomjerno bili zastupljeni svi Hrvati, neovisno iz kog dijela Srbije dolaze. Na taj način stvorili bi se jednaki uvjeti za razvoj hrvatske zajednice u svim regijama, to bi u konačnici doprinijelo razvitku zajednice u cijelosti. U hrvatskoj zajednici još ima potencijala za njezin razvitak u oblasti kulture, obrazovanja i informiranja. Rad na realizaciji ovog razvitka smatram prioritetom u radu sadašnjeg, ali i budućeg saziva HNV-a«, kaže Načev.

Zlatko Načev je mladi čovjek pun elana, entuzijazma i vjere u bolje sutra, prije svega za hrvatsku zajednicu, a i za cjelokupno društvo u cjelini.

Naravno, od ovakvog strastvenog ribolovca nismo se mogli odvojiti a da ne zatražimo neki riblji specijalitet. Tako da i ovoga puta za one koji vole recepte, dijelimo još jedan.

POLIKLINIKA

Jelene Čović 28, 24000 Subotica, www.badawi-su.com, poliklinika@badawi-su.com
 024/553-774, 024/567-495, 063/508-813, 0600/553-774, 0600/567-465

Kućni posjeti, prijevoz pacijenata

Badawi

od 1991. sa vama

Alergotestiranje na 370 alergena, bez bola, bez krvi, pouzdano.

Poliklinika za vašu obitelj

PRIČA O FOTOGRAFIJI

Najstariji župljanin Nikinaca

Prilikom posjete Nikincima razgovarali smo s jednim od najstarijih župljana, *Petrom Ivanićem*. Iako ima 93 godine, sjeća se svih detalja vezanih za svoj život u mladalačkoj dobi, pa čak i važnih datuma. »Rođen sam 26. siječnja 1921. godine u Nikincima, kotar Ruma, župa Vuka. Od kada znam za sebe živim ovdje, pa čak i poslije ratnih devedesetih, kada su mi djeca otišla odavde, ostao sam u svom mjestu«, kaže djed Pera.

BILJEŽENJE VAŽNIH DATUMA

On uz sebe uvijek ima teku u kojoj još od mladalačkih dana upisuje važne datume, ali i koliko je novca uložio u sve svoje nepokretnosti, kao i kada je nešto prodao sa svog imanja. Također, sjeća se i točne satnice kada je bombardirana crkva u Nikincima, pa čak i ko je tada bio povrijeđen i kada je tko u selu bio uhićen i strijeljan. Za sebe kaže da je uvijek od države bio zaštićen, ali da od naroda nije i kaže da u životu nije dobro prošao. Naime, mjesec dana nakon mobilizacije 1942. godine je otpušten iz vojske, poslije čega je doživio osudu svojih mještana. Svoje svjedočenje potkrijepljuje jednim dokumentom, kojega pokraj mnogobrojnih spisa čuva i na osnovi kojeg je i otpušten iz vojske 1942. godine. »Kada sam bio mali i imao tek deset godina, udareno mi je lijevo oko i od tad ne vidim na to oko. Mobiliziran sam 16. svib-

nja 1942. godine u Požegu, gdje sam boravio mjesec dana u Drugoj domobranskoj pukovnici. Zbog toga što nisam vidio na lijevo oko, proglašen sam nesposobnim za oružane i pomoćne službe. Nisam morao biti niti toliko vremena, jer kada sam stigao tamo zapovjednik koji se zvao *Kazimir Leontić* vidio je moje oko i onda mu je bilo sve jasno. Ali zbog toga nisam dobro prošao, jer su moje kolege i prijatelji to prokomentirali sintagmom 'Sirotninja ratuje, a gazde kod kuće', ali nije bilo tako. Desnim okom se gađa, a lijevom okom u stroju izravnavam, ali ja to nisam mogao jer sam ostalima smetao. Doma, u Nikince, stigao sam 25. lipnja 1942. godine te se oženio i nastavio baviti poljoprivredom. Za vrijeme konfiskacije ocu i bratu su oduzeli svo zemljište, ali ne kao i drugima. Dok su drugi dobili po 5 jutara zemlje i kuću, mojima je bila oduzeta cjelokupna imovina živog i mrtvog materijala. Kasnije su se vremena promijenila. *Tito*, kakav god da je bio, najviše je obogatio državu, premda meni osobno nije bio dobar. Poslije rata sam izgubio i oca i brata, ubijeni su. Učinjena mi je velika nepravda, ali sam nastavio živjeti sa svojom, sada već pokojnom suprugom. Izrodio sam i othranio troje djece, na koje sam veoma ponosan«, kaže nam djed Petar. Prisjeća se djed Pera dana i kada je bombardirana crkva u Nikincima: »Kod crkve je bila jedna satnija domobrana i bunker. Kada



je bomba bačena, svi u bunkeru su poginuli, a preživjeli su jedino oni koji su se nalazili u rovovima. Švabe su tada bili glavna vlast u selu, a 1945. godine došli su partizani.«

SJEĆANJA DJEDA PETRA

Sjeća se djed Pera i kako je bilo baviti se poljoprivredom u Nikincima, kada se vratio iz vojske. Kako kaže, dosta teško, jer je zemlja bila barovita, a izgrađenih cesta bilo je jako malo. U početku je zemlju obrađivao s konjima, a kasnije je kupio dva traktora i mehanizaciju te je bilo lakše.

Pregledajući stare fotografije, djed Pera je naišao

na fotografiju nekadašnjeg nogometnog kluba »Zrinski«. Iako većina više nije među živima, djed Pera s lakoćom izgovara imena svakoga od njih, ne zaboravljajući niti jednoga. Kako nam je rekao, želi još za života srušiti oronulu i staru preko sto godina kuću u dvorištu te na njenom mjestu, uz pomoć unuka, izgraditi novu. Sve je djed Pera u svojoj teki izračunao, koliko mu treba novca, kao i koji materijal treba kupiti. Kako nam kaže, cigla je najbolja, jer ne vjeruje ovim novim materijalima. Pozdravljajući se s njim, poželjeli smo mu puno zdravlja, koje ga još uvijek dobro služi.

S. Darabašić



OČNA KUĆA

optika i ordinacija
na jednom mjestu

551-045

Subotica
Maksima Gorkog 20

KOD GLAVNE POŠTE

Zašto? Kako? Molim?

Zašto nam se u vodi smežuraju prsti?



Svi smo mi bar jednom sjedili u kadi (ili se kupali u bazenu) i pitali se zašto su nam se smežurali prsti na rukama ili nogama?

Znanstvenici već godinama traže odgovor i nedavno su došli do otkrića da je riječ o mogućnosti lakšeg hvatanja skliskih i mokrih predmeta.

Autor istraživanja Tom Smadlers smatra da nabori na prstima funkcioniraju na isti način kao i šare na donovima cipela i automobilskim gumama. Isprobajte sami!



Gdje živi koala?

Koala živi samo u Australiji i dijelovima Nove Gvineje. Uglavnom živi na eukaliptusima i silazi samo kako bi prešla na drugo drvo. Može spavati i

do 18 sati. Ne može se prilagoditi životu na drugim prostorima osim Australije, jer nema potrebne količine eukaliptusovog lišća. Jako je izbirljiva u prehrani. Jede samo lišće posebnih vrsta eukaliptusa. Vodu uzima iz biljaka tako da ju rijetko pije.



MOZGALICE

Pomozi dječaku da pronađe put do knjige.



Savjeti za učenje

Da, znam, sada ćete svi reći: učenje?

Ma, ne. Nećemo učiti.

Evo nekoliko korisnih savjeta kako možete brže i lakše naučiti. Ovo su zaista provjereni savjeti te ih možete primjenjivati. Sigurna sam kako će vam ostati puno više slobodnog vremena za igru i druženje, a ujedno i da će se dogoditi čudo s onim brojkama u dnevniku.

* Jako je važno da imaš svoje određeno mjesto za učenje, da ne učiš po cijeloj kući i usput gubiš potreban »alat«.



* Za učenje su ti neophodne knjige, bilježnice i pomoćna sredstva (ravnalo, mape, atlas...) – mislim da ste to i sami znali.

* Skloni sa stola sve ono što ti nije potrebno, dakle napravi sebi prostor za rad.

* Kako bi lakše razradili strategiju učenja, prvo svu zadaću pregledajte i posložite, obilježite stranice koje treba izraditi ili naučiti (primjerice samoljepljivim stikerima), a ono što vam više ne treba maknite sa stola.



* U društvu je divno učiti, ali pazi na odabir prijatelja za učenje, kako se učenje ne bi pretvorilo u žurku, a ocjene u šumu 11111111.



* Nikada ne odgađaj učenje – sačekat ćete.

* Ako se ne možeš skoncentrirati – promjeni plan učenja.

* Kad naučiš ili izradiš zadaću – provjeri!

* Na kraju spremi torbu za sutradan – kako u žurbi ne bi nešto zaboravio/la!



* Ukoliko nisi uspio ostvariti plan učenja – napravi novi!

* Razdijeli gradivo u manje cjeline!

* Ako nešto ne razumiješ – pitaj! (to nije sramota)

* Uči svaki dan po malo, a ne kampanjski!

* Ukoliko više ne možeš sjediti, ustani i prošeći se. Dok učiš, šeći se.



* Traži zanimljivosti u gradivu – one uvijek postoje!

* Nisu svi drugi pametniji od tebe – samo su bolje organizirani!

* Roditelji ti sigurno nisu kupili mobitel da bi cijelo popodne/prijepodne »visio« na internetu i igrao igrice - ostavi ga za poslije.

* Nemoj dozvoliti da ti drugi odvlače pažnju – ugasi TV i glazbu.



* Znaš izreku - »Šlag ide na kraju« - nagradi svoj trud, počasti se, prošeći se s prijateljima. Odigraj jednu partiju basketa.... što god – uživaj!



**PETAK
24.1.2014.**

06:40 Najava
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:05 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
08:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:15 Kad srce zatrepri, telenovela
10:00 Vijesti
10:15 Putovanja u daleke krajeve: Koh Samui - život u tajlandskom tropom raju, dokumentarna serija
11:00 Ni da ni ne: Patriotizam
11:50 Vijesti iz kulture
12:00 Dnevnik 1
12:35 Znaj da te volim, telenovela
13:20 Labirint
14:10 Abeceda zdravlja: Istine i zablude o prehrani
14:20 Vijesti iz kulture
14:30 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
14:45 Riječ i život: Kršćanska odgovornost za opće dobro
15:15 Dokumentarni film - domaći
15:45 Alpe-Dunav-Jadran
16:15 Heartland, serija
17:00 Vijesti
18:20 Znanstveni krugovi
18:50 Iza ekrana
19:30 Dnevnik
20:05 Rat u Iraku, dokumentarna serija
21:10 Kenjac - ciklus Novi hrvatski film
22:43 Dnevnik 3
23:18 Elitna postrojba 2, brazilski film - Filmski maraton
01:13 Filmski maraton 2. film
03:15 Iznevjereno povjerenje, kanadski film - Filmski maraton (R)
04:45 Riječ i život: Kršćanska odgovornost za opće dobro
05:15 Hrvatska uživo
06:15 Ljubav u zaleđu, serija



05:28 Najava programa
05:31 Alisa, slušaj svoje srce
06:13 Alisa, slušaj svoje srce
06:58 TV vrtić: Slatkiši (R)
07:10 Tajni dnevnik patke Matilde: Tko još vjeruje u reklame
07:25 Pipi Duga Čarapa
07:50 K-9, serija za djecu
08:15 Obična klinka, serija za djecu
08:37 Djevojčica iz budućnosti

09:00 Školski sat: Kako biti stranac?
09:30 Puni krug
09:45 Svaki dan dobar dan: Uz nas niste sami - Down sindrom (R)
10:25 Pozitivno
10:55 Biblija
11:25 Kitzbuehel: Svjetski skijaški kup - superkombinacija Super G, prijenos
12:30 Okusite Australiju s Lyndey Milan, dokumentarna serija
12:55 Iznevjereno povjerenje, kanadski film
15:30 Degraasi, serija
16:00 Regionalni dnevnik
16:30 Glazba, glazba
16:40 Kitzbuehel: Svjetski skijaški kup - Superkombinacija, slalom
17:30 Briljanteen
18:10 Garaža:
18:40 Večer na 8. katu
19:30 TV vrtić: Slatkiši (R)
19:42 Tajni dnevnik patke Matilde: Tko još vjeruje u reklame
20:00 Strani igrani film (krimi)
21:45 Vera, serija
23:15 Zločinački umovi, serija
00:00 Sherlock, serija
01:30 Noćni glazbeni program



05:50 Pčelica Maja, R
06:15 Pčelica Maja
06:35 Zauvijek susjedi, R
07:10 TV izlog
07:25 Zauvijek susjedi, R
08:00 TV izlog
08:15 Bolji život, serija R
09:05 Milost, serija R
10:10 Dila, serija R
11:30 Suze Bospora, serija R
12:35 In magazin R
13:30 Navy CIS, serija
15:10 Bolji život, serija
15:55 Zauvijek susjedi, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 In magazin
18:15 Suze Bospora, serija
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Dila, serija 18/70
21:15 Milost, serija 40/56
22:15 Policijska akademija 4: Građani pozornici, igrani film
23:55 Maska, igrani film
01:35 Poriv, igrani film R
03:35 Vampirski dnevnik
04:20 Ezo TV, tarot show
05:50 Sutkinja Maria Lopez
05:55 Dnevnik Nove TV R
06:45 Kraj programa



07:45 RTL Danas, (R)
08:30 Ben 10: Ultimate Alien
08:55 Moji džepni ljubimci
09:15 Virus attack
09:30 TV prodaja
09:45 Snažne žene, serija
10:35 Tko će ga znati!, game show (R)
11:20 TV prodaja
11:35 Ekkluziv Tabloid, magazin (R)
12:25 Tog se nitko nije sjetio!, game show (R)
13:15 TV prodaja
13:30 Ne brini za mene, dramska serija
14:35 Tajne, serija (R)
15:35 Veliki Potres: Početak kraja, mini serija katastrofe (R)
16:30 RTL Vijesti
16:45 Tko će ga znati!, game show
17:30 Ekkluziv Tabloid, magazin
18:30 RTL Danas
19:15 Tog se nitko nije sjetio!, game show
20:00 Prevoditeljica, igrani film, triler
22:30 Nepobjedivi 3: Iskupljenje - TV premijera, igrani film, akcijski
23:05 Eurojackpot
23:10 Nepobjedivi 3: Iskupljenje - TV premijera, igrani film, akcijski
00:15 Crvena udovica - nova serija, serija, triler/drama (R)
01:05 Crvena udovica - nova serija, serija, triler/drama (R)
01:55 RTL Danas, (R)
02:35 Kraj programa

**SUBOTA
25.1.2014.**

07:00 Iza ekrana
07:45 Money, Women and Guns, američki film - ciklus klasičnog vesterna
09:05 Normalan život, emisija o obitelji i osobama s invaliditetom
09:50 Vijesti iz kulture
10:00 Vijesti
10:15 Subotom ujutro
12:00 Dnevnik 1
12:35 Veterani mira, emisija
13:23 Duhovni izazovi
13:55 Prizma
14:40 Kućni ljubimci
15:10 Sydney White, američki film (R)
17:00 Vijesti
17:15 Grčki otoci, dokumentarna serija

18:05 Manjinski mozaik: Vrljka - mala Švicarska
18:25 Lijepom našom: Pula
19:30 Dnevnik
20:04 Loto 7/39
20:10 Bubnjevi pobjede, američki film
22:10 Obitelj Borgia, serija
23:05 Dnevnik 3
23:40 Ubij Irca, američki ifilm - Filmski maraton
01:25 Filmski maraton subota 2. film
03:10 Subotom ujutro
04:50 Duhovni izazovi
05:20 Veterani mira, emisija
06:05 Prizma



04:59 Najava programa
05:02 Turistička klasa (R)
05:32 Alisa, slušaj svoje srce
06:17 Alisa, slušaj svoje srce
07:02 Dim dam dum, crtani film
07:07 Wot wot's, crtana serija
07:17 Priče za sva vremena, crtana serija
07:32 Matkova čudovišta, crtana serija
07:47 Čarobnjakova kuća, serija za djecu
08:12 TV vrtić: Špilja
08:20 Čarobna ploča - Sedam kontinenata: Primorska Hrvatska
09:05 Dječak koji je spasio Božić, danski film za djecu
10:30 George Clark: Čudnovate zamisli, dokumentarna serija
11:15 Kroz tvoje oči, dokumentarna serija
11:40 Kitzbuehel: Svjetski skijaški kup - spust (M), prijenos
13:05 Dolina sunca, serija
13:50 Dolina sunca, serija
15:05 Novi klinci s Beverly Hillsa, serija za mlade
15:45 Simpsoni, serija
16:10 Top Gear, dokumentarna serija
17:10 Gustav, crtani film
17:15 Hokej na ledu, KHL liga: Medveščak Zagreb - Lokomotiv Yaroslavl, emisija
17:25 Hokej na ledu, KHL liga: Medveščak Zagreb - Lokomotiv Yaroslavl, prijenos (Arena)
20:05 Smetlišće usred raja, dokumentarni film
21:40 Premonition, američki film
23:15 Inspektor George Gently, serija
00:45 Garaža
01:15 Noćni glazbeni program



07:10 In magazin R
07:45 TV Izlog
08:00 Zauvijek susjedi, R
09:10 Lego Ninjago
09:35 Fun with Flupe
09:50 Mia i ja, crtana serija
10:15 Pčelica Maja, crtana serija R
10:45 Pčelica Maja, crtana serija
11:10 Hellcats, serija
12:55 Kiselo grožđe, film
14:45 Zauvijek susjedi, serija
15:55 Provjereno R
17:00 Vijesti Nove TV
17:10 In magazin vikend
17:45 Lud, zbunjen, normalan, serija R
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Gas do daske 3, film
21:50 Osveta, igrani film
23:55 Jezero straha 3, igrani film
01:45 Kiselo grožđe, igrani film R
03:20 Ezo TV, tarot show
04:50 Dnevnik Nove TV R
05:40 Hellcats, serija R
07:10 Kraj programa



06:10 RTL Danas, informativna emisija (R)
06:55 Phineas i Ferb, animirana serija
08:10 Sofija Prva, animirana serija
08:35 TV prodaja
08:50 Učilica, kviz za djecu
09:25 TV prodaja
09:40 Galileo, zabavna/obrazovna emisija (R)
10:30 RTL Hotspot, informativni magazin
11:05 TV prodaja
11:20 Oficir i džentlmen, igrani film, drama
13:40 Tražen, igrani film, akcijski (R)
15:35 Krokodil Dundee 3, igrani film, komedija
16:30 RTL Vijesti, informativna emisija
16:40 Krokodil Dundee 3, igrani film, komedija
17:30 Jezikova juha, reality show
18:30 RTL Danas
19:15 Galileo, zabavna/obrazovna emisija
20:00 Priča o mišu zvanom Despero, igrani film, animirani
21:45 Napokon Polly, igrani film, romantična komedija
23:25 Zadnji put, igrani film, drama/triler

01.10 Astro show, emisija uživo
02.10 RTL Danas, (R)
02.55 Kraj programa

**NEDJELJA
26.1.2014.**



06:50 Lijepom našom: Pula
07:50 Najava
08:05 Veličanstvena opsija, američki film - ciklus Zlatna kinoteka
09:50 Vijesti iz kulture
10:00 Vijesti
10:15 Press klub
11:00 Ubojstvo, napisala je
12:00 Dnevnik 1
12:35 Plodovi zemlje
13:28 Rijeka: More
14:00 Nedjeljom u 2
15:05 Mir i dobro
15:40 Bijela ljepotica, serija
16:25 Vrhovima južnog Velebita: Od Anića do Kolede, dokumentarna serija
17:00 Vijesti
17:15 Vrtlarica
17:42 I to je Hrvatska:
17:57 A.Christie's Poirot
19:30 Dnevnik
20:05 Loto 6/45
20:11 Potjera, kviz
20:55 Stipe u gostima, humoristična serija
21:30 Damin gambit
22:15 Dnevnik 3
22:50 Klasika mundi: Slavenska noć na 8. Zagrebkom-u (1.dio)
23:41 Igrani film - strani
01:15 Press klub
02:05 Nedjeljom u 2
03:05 Damin gambit
03:45 Vrhovima južnog Velebita: Od anića do Kolede, dokumentarna serija
04:15 Mir i dobro
04:45 Plodovi zemlje (R)
05:35 Rijeka: More
06:05 Vrtlarica



04:02 Najava programa
04:05 Labirint (R)
04:50 Alisa, slušaj svoje srce - telenovela
05:35 Alisa, slušaj svoje srce - telenovela
06:20 Moomini, crtana serija
06:45 Tintinove pustolovine, crtana serija
07:10 Zvonko u Zemlji igračaka, crtana serija
07:20 Vatrogasac Sam, crtana serija
07:30 Bonifacijevo ljeto,

crtani film
07:55 Mowgli, crtana serija
08:20 Tajni dnevnik patke Matilde: Tko još vjeruje u reklame
08:35 Laboratorij na kraju svemira: Željezo za doručak
08:45 Pitbul terje, norveški film za djecu
10:10 Kitzbuehel: Svjetski skijaški kup - slalom (M), prijenos 1. vožnje
10:50 Biblija
11:00 Donja Dubrava: Misa, prijenos
12:30 Ni da ni ne: Cenzura umjetnosti
13:25 Kitzbuehel: Svjetski skijaški kup - slalom (M), prijenos 2. vožnje
14:15 King of the Camp, kanadski film
16:00 Nedjeljom lagano
17:00 Rukomet - Europsko prvenstvo 2014., emisija
17:20 Rukomet - Europsko prvenstvo 2014., finale
19:00 Rukomet - Europsko prvenstvo 2014., emisija
19:15 Uoči SP, Brazil 2014. - dokumentarna serija
19:45 Laboratorij na kraju svemira: Željezo za doručak (R)
20:00 Australija, australsko-američki film
22:45 Later...With Jools Holland
23:45 Nijemi svjedok, serija
00:35 Nijemi svjedok, serija
01:25 Glazbeno-dokumentarni filmovi strani
02:25 Kvartet Gubec - Tribute to 4M, snimka koncerta
03:30 Noćni glazbeni program



07:15 TV Izlog
07:30 Zauvijek susjedi, R
08:35 Lego Ninjago
09:00 Mia i ja, crtana serija
09:25 Pčelica Maja, R
09:55 Pčelica Maja
10:20 Hellcats, serija
12:10 Đavolja odvetnica
13:55 Maska, igrani film R
15:50 Zauvijek susjedi, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:10 Policijska akademija 4: Građani pozornici, igrani film R
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Lud, zbunjen, normalan
21:30 Cura sa zadatkom 2: Lijepa i naoružana, film
23:40 Zakulisne igre, film
01:25 Osveta, igrani film R
03:25 Na tajnom zadatku
04:55 Dnevnik Nove TV R
05:40 Kraj programa

**HTV 1 24. siječnja 2014. 21:10
KENJAC - ciklus Novi hrvatski film
Godina proizvodnje: 2009.**

Drama. Boro (Nebojša Glogovac) sa ženom Jasnom (Nataša Janjić) i sinom Lukom vraća se nakon sedam godina u svoje rodno mjesto Drinovce, selo u Hercegovini. Njegov brat (Emir Hadžihafizbegović) izišao je iz okupiranog Sarajeva. Božo zna da mu je brat ranjen, ali tek sada otkriva da je on za cijeli život prikovao za invalidska kolica. Uza sve, Boro je u neprekidnoj svađi sa suprugom Jasnom, a s



ocem Paškom (Tonko Lonza), kojeg optužuje za majčinu smrt, uopće ne razgovora...

Na Pula film festivalu »Kenjac« je osvojio Zlatnu arenu za najbolji scenarij, za kameru (Mirko Pivčević), i za glazbu (Srđan Gulić Gul). Stručna, filmska kritika je ovom filmu dodijelila nagradu Oktavijan.

Trajanje: 88 min.

Uloge: Nataša Janjić, Nebojša Glogovac, Tonko Lonza, Emir Hadžihafizbegović, Ljubomir Kapor, Asja Jovanović, Trpimir Jurkić

Scenarij: Antonio Nuić
Redatelj: Antonio Nuić
Žanr: drama



05.15 RTL Danas, (R)
06.00 Jezikova juha, reality show
06.55 Phineas i Ferb, animirana serija
07.55 Jezikova juha, reality show (R)
08.10 Sofija Prva, animirana serija
09.05 TV prodaja
09.20 Galileo, (R)
10.10 Lice s naslovnice, dokumentarna serija (R)
10.50 TV prodaja
11.05 Priča o mišu zvanom Despero, igrani film, animirani (R)
12.45 TV prodaja
13.00 Krokodil Dundee 3, igrani film, komedija (R)
14.45 Napokon Polly, film, romantična komedija (R)
16.30 RTL Vijesti
16.45 Ljubav je na selu
17.40 RTL Extra Magazin
18.30 RTL Danas
19.15 Galileo, emisija
20.00 Sulejman Veličanstveni
21.00 Sulejman Veličanstveni
21.50 Lice s naslovnice, dokumentarna serija
22.35 CSI: Miami, serija
23.25 CSI: Miami, serija
00.15 CSI: Miami, serija
01.10 Astro show
02.10 Djeca Manhattana, igrani film, obiteljski
03.40 RTL Danas, (R)
04.25 Kraj programa

**PONEDJELJAK
27.1.2014.**



06:40 Najava
06:55 Dobro jutro, Hrvatska

07:00 Vijesti
07:05 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
08:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:15 Kad srce zatreperi
10:00 Vijesti
10:15 Putovanja u daleke krajeve: Melbourne - australski novi grad u usponu, dokumentarna serija
11:00 Što vas žulja
11:45 Jezik za svakoga (R)
12:00 Dnevnik 1
12:35 Znaj da te volim
13:20 Glas domovine
13:45 Pogled preko granice - Hrvati u BiH
14:10 Jezik za svakoga (R)
14:20 Vijesti iz kulture
14:30 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
14:45 Društvena mreža: Treća dob - emisija za umirovljenike
15:25 Tražim srodnu dušu, humoristična serija
16:00 Heartland, serija
17:00 Vijesti
18:20 Potrošački kod
18:50 Naši i vaši, serija
19:30 Dnevnik
20:05 TV Bingo
20:30 Hrana kao lijek: Maslina, dok. serija
21:00 Fokus
22:00 Strana serija
22:50 Dnevnik 3
23:25 Večernja zvona - ciklus hrvatskog filma
01:40 Što vas žulja?
02:25 Društvena mreža: Treća dob - emisija za umirovljenike
03:05 Potrošački kod
03:35 Fokus
04:35 Pogled preko granice - Hrvati u BiH
05:00 Hrvatska uživo
06:00 Ljubav u zaleđu, TV serija



05:27 Najava programa
05:30 Alisa, slušaj svoje srce
06:12 Alisa, slušaj svoje srce
06:57 TV vrtić: Izgubljene stvari
07:10 Čarobna ploča - Sedam kontinenata: Srednja Europa
07:25 Pipi Duga Čarapa
07:50 K-9, serija za djecu
08:15 Obična klinka, serija
08:37 Djevojčica iz budućnosti, serija
09:00 Školski sat
09:30 Znanost za djecu (Boli glava itd.)
09:45 Briljanteen
10:25 Dr. Oz, talk show
11:35 Made to Measures, dokumentarna serija
12:00 Hotel dvorac Orth
12:45 Okusite Australiju s Lyndey Milan, dokumentarna serija
13:10 Kissinger i Nixon, kanadski film (R)
14:50 Degraasi, serija
15:15 Nebesko plavetnilo, serija za mlade
16:00 Regionalni dnevnik
16:30 Školski sat
17:00 Znanost za djecu (Boli glava, itd.)
17:15 Ovisni o čišćenju, dokumentarna serija
18:13 Svaki dan dobar dan
18:53 Dr. Oz, talk show
19:33 TV vrtić: Izgubljene stvari (R)
19:46 Čarobna ploča - Sedam kontinenata: Srednja Europa (R)
20:00 Roditelji i djeca, serija
20:45 Top Gear
21:50 Motel Bates, serija
22:45 C.S.I. Las Vegas, serija
23:33 Spirala zločina, serija
00:23 Seks i grad, serija

00:48 Strana igrana serija
01:33 Noćni glazbeni program



06:25 Bolji život, serija R
07:15 TV izlog
07:30 Pčelica Maja, crtana serija R
08:00 Pčelica Maja 20-21/26
08:25 Zauvijek susjedi, R
09:45 TV izlog
10:00 Milost, serija R
11:05 Dila, serija R
12:20 IN magazin R
13:10 Bolji život, serija
14:00 Navy CIS, serija
15:50 Zauvijek susjedi, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 In magazin
18:15 Suze Bospora, serija
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Dila, serija 19/70
21:20 Milost, serija 41/56
22:20 Večernje vijesti
22:40 Zmije u avionu, film
00:35 Cura sa zadatkom 2: Lijepa i naoružana, film R
02:45 Vampirski dnevnik
03:35 Ezo TV, tarot show
04:35 Sutkinja Maria Lopez
05:00 Dnevnik Nove TV R
05:50 Kraj programa



07:45 RTL Danas, (R)
08:30 Ben 10: Ultimate Alien
08:55 Moji džepni ljubimci
09:15 Virus attack
09:35 TV prodaja
09:50 Snažne žene, serija
10:40 Tko će ga znati!, game show (R)
11:20 TV prodaja
11:35 RTL Extra Magazin, showbiz emisija (R)
12:25 Tog se nitko nije sjetio!, game show (R)
13:30 Ljubav je na selu, (R)
14:35 Sulejman Veličanstveni
15:30 Sulejman Veličanstveni
16:30 RTL Vijesti
16:45 Tko će ga znati!, game show
17:30 Ekkluziv Tabloid, magazin
18:30 RTL Danas
19:15 Tog se nitko nije sjetio!, game show
20:00 Tajne, dramska serija
21:00 Prevoditeljica, igrani film, triler
23:20 RTL Vijesti
23:50 Kategorija 8 - TV premijera, mini serija katastrofe
00:40 Lice s naslovnice, dokumentarna serija (R)
01:20 CSI: NY, serija
02:05 CSI: NY, serija

02:50 Astro show
03:50 RTL Danas, (R)
04:35 Kraj programa

**UTORAK
28.1.2014.**



06:40 Najava
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
09:15 Kad srce zatreperi
10:00 Vijesti
10:15 Putovanja u daleke krajeve : Nepal - galerija bogova, dok. serija
11:00 Što vas žulja
11:45 Jezik za svakoga (R)
12:00 Dnevnik 1
12:35 Znaj da te volim
13:20 Reporter
14:10 Jezik za svakoga (R)
14:20 Vijesti iz kulture
14:30 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
14:45 Društvena mreža
15:30 Dokumentarna reportaža
16:00 Heartland, serija
17:00 Vijesti
18:20 Pravilo 72
18:50 Naši i vaši, serija
19:30 Dnevnik
20:05 Potjera, kviz
21:00 Pogledi - dokumentarni film (domaći)
22:00 serija
22:30 Dnevnik 3
23:05 Tajne svjetskih muzeja : Nacionalni antropološki muzej, dokumentarna serija
23:50 Kalman Mesarić: Gospodsko dijete, snimka kazališne predstave
01:30 Što vas žulja
02:15 Društvena mreža
03:00 Dokumentarna reportaža
03:30 Pravilo 72
04:00 Duhovni izazovi (R)
04:30 Reprizni program
04:50 Hrvatska uživo
05:50 Ljubav u zaleđu, serija



05:27 Najava programa
05:30 Alisa, slušaj svoje srce
06:12 Alisa, slušaj svoje srce
06:57 TV vrtić: Pamti pa vrati (R)
07:10 Krčić prikazuje - Kazalište, Luna park
07:15 Ninin kutak: Kosturko
07:20 Danica... i zečica na sajmu
07:25 Pipi Duga Čarapa
07:50 K-9, serija za djecu
08:15 Obična klinka, serija
08:37 Djevojčica iz budućnosti

09:00 Školski sat
09:35 Navrh jezika
09:45 Svaki dan dobar dan: Zajedno u ljubavi i poslu (R)
10:25 Dr. Oz, talk show
11:05 Ovisni o čišćenju
12:00 Hotel dvorac Orth
12:45 Okusite Australiju s Lyndey Milan, dokumentarna serija
13:10 Djeca u kutijama, kanadski film
14:45 Degraasi, serija
15:15 Nebesko plavetnilo, serija za mlade
16:00 Regionalni dnevnik
16:30 Školski sat
17:05 Navrh jezika
17:15 Okrugle i ukusne - kulturna povijest kruglica, dok film
17:40 Schladming: Svjetski skijaški kup (M) - slalom, prijenos 1. vožnje
18:40 Svaki dan dobar dan
19:25 TV vrtić: Pamti pa vrati (R)
19:38 Krčić prikazuje - Kazalište, Luna park
19:43 Ninin kutak: Kosturko
19:48 Danica... i zečica na sajmu
19:55 Roditelji i djeca, serija
20:40 Schladming: Svjetski skijaški kup (M) - slalom, prijenos 2. vožnje
21:40 Motel Bates, serija
22:35 C.S.I. Las Vegas, serija
23:20 Odvjetnička elita, serija
00:15 Seks i grad, serija
00:45 Noćni glazbeni program



05:50 In magazin vikend R
06:25 Bolji život, serija R
07:30 Pčelica Maja, R
08:00 Pčelica Maja 22-23/26
08:25 Zauvijek susjedi, R
10:00 Milost, serija R
11:05 Dila, serija R
12:20 IN magazin R
13:10 Bolji život, serija
14:00 Navy CIS, serija
15:50 Zauvijek susjedi, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 In magazin
18:15 Suze Bospora, serija
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Dila, serija 20/70
21:20 Milost, serija 42/56
22:20 Večernje vijesti
22:40 Vikinške sage, film
00:10 Zelene beretke, film
02:50 Vampirski dnevnik
03:40 Ezo TV, tarot show
04:40 Sutkinja Maria Lopez
05:30 Dnevnik Nove TV R
06:20 Kraj programa



07:45 RTL Danas, (R)
08:30 Ben 10: Ultimate Alien
08:55 Moji džepni ljubimci
09:15 Virus attack
09:45 Snažne žene, serija
10:35 Tko će ga znati!, (R)
11:20 TV prodaja
11:35 Ekkluziv Tabloid, (R)
12:25 Tog se nitko nije sjetio!, game show (R)
13:30 Ne brini za mene, serija
14:35 Tajne, serija (R)
15:35 Kategorija 8 - TV premijera, mini serija katastrofe (R)
16:30 RTL Vijesti
16:45 Tko će ga znati!
17:30 Ekkluziv Tabloid
18:30 RTL Danas
19:15 Tog se nitko nije sjetio!
20:00 Tajne, dramska serija
21:00 Ona je najbolja, romantična komedija
22:55 RTL Vijesti
23:20 Kategorija 8 - TV premijera, mini serija katastrofe
00:20 CSI: NY, serija
01:05 CSI: NY, serija
01:50 Astro show
02:50 RTL Danas, (R)
03:35 Kraj programa

**SRIJEDA
29.1.2014.**



06:40 Najava
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:05 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
09:15 Kad srce zatreperi
10:00 Vijesti
10:15 Putovanja u daleke krajeve, dokserija
11:00 Što vas žulja
11:45 Jezik za svakoga
12:00 Dnevnik 1
12:35 Znaj da te volim
13:20 Reporter
14:10 Jezik za svakoga (R)
14:20 Vijesti iz kulture
14:30 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
14:45 Društvena mreža
16:00 Heartland, serija
17:00 Vijesti
18:20 Eko zona
18:50 Naši i vaši, serija
19:30 Dnevnik
20:05 Loto 7/39
20:11 Route 66 - Priča o pravoj Americi, dokumentarna serija
21:00 Paralele
21:30 Pola ure kulture
22:30 Dnevnik 3
22:55 Vijesti iz kulture
23:05 Golo vlasništvo, belgijsko-francusko-luksemburški film -

ciklus Kino Europa
00:35 Što vas žulja
01:20 Društvena mreža
02:35 Route 66 - Priča o pravoj Americi, dokumentarna serija
03:25 Paralele
03:55 Pola ure kulture
04:25 Eko zona
04:55 Hrvatska uživo
05:55 Ljubav u zaleđu, serija
05:27 Najava programa
05:30 Alisa, slušaj svoje srce
06:12 Alisa, slušaj svoje srce
06:57 TV vrtić: Trgoački putnik (R)
07:10 Mali izvanzemaljac, češka drama za djecu (R)
07:25 Crtana serija
07:50 K-9, serija za djecu
08:15 Obična klinka, serija
08:37 Djevojčica iz budućnosti
09:00 Školski sat
09:30 EBU dokumentarci - Izazovi
09:45 Svaki dan dobar dan: Djevojčice u štiklama (R)
10:25 Dr. Oz, talk show
11:05 Okrugle i ukusne - kulturna povijest okruglica, dokumentarni film (R)
12:00 Hotel dvorac Orth
12:45 Okusite Australiju s Lyndey Milan, dok. serija
13:10 Jedan dan u životu, kanadski film
14:45 Degraasi, serija
15:15 Nebesko plavetnilo
16:00 Regionalni dnevnik
16:30 Školski sat
17:00 EBU dokumentarci - Izazovi
17:25 Vaterpolo, LP: Jug - Pro Recco, prijenos
18:55 Košarka, Eurokup: Besiktas - Cedevita, prijenos
20:40 Roditelji i djeca, serija
21:30 Četvrti protokol, američki film
23:30 Odvjetnička elita, serija
00:25 Seks i grad, serija
00:55 Noćni glazbeni program



06:25 Bolji život, serija R
07:15 TV izlog
07:30 Pčelica Maja, R
08:00 Pčelica Maja
08:25 Zauvijek susjedi, R
09:45 TV izlog
10:00 Milost, serija R
11:05 Dila, serija R
12:20 IN magazin R
13:10 Bolji život, serija
14:00 Navy CIS, serija
14:55 Navy CIS, serija

15:50 Zauvijek susjedi, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 In magazin
18:15 Suze Bospora, serija
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Dila, serija 21/70
21:20 Milost, serija 43/56
22:20 Večernje vijesti
22:40 Invazija, igrani film
00:35 Vikinške sage, igrani film R
02:10 Vampirski dnevnik, serija
03:00 Ezo TV, tarot show
04:00 Sutkinja Maria Lopez
04:50 Dnevnik Nove TV R
05:40 Kraj programa



07:45 RTL Danas, (R)
08:30 Ben 10: Ultimate Alien
08:55 Moji džepni ljubimci
09:15 Virus attack
09:45 Snažne žene, serija
10:35 Tko će ga znati!
11:20 TV prodaja
11:35 Ekkluziv Tabloid, (R)
12:25 Tog se nitko nije sjetio!, game show (R)
13:30 Ne brini za mene, serija
14:35 Tajne, serija (R)
15:35 Kategorija 8 - TV premijera, mini serija katastrofe (R)
16:30 RTL Vijesti
16:45 Tko će ga znati!
17:30 Ekkluziv Tabloid
18:30 RTL Danas
19:15 Tog se nitko nije sjetio!
20:00 Tajne, dramska serija
21:00 Kostić - nove epizode,

kriminalistička serija
21:55 Kostić - nove epizode
22:45 RTL Vijesti
23:10 Kategorija 8 - TV premijera, mini serija katastrofe
00:10 CSI: NY, serija
00:55 CSI: NY, serija
01:40 Astro show
02:40 RTL Danas, (R)
03:25 Kraj programa

ČETVRTAK 30.1.2014.



06:40 Najava
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:05 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
08:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:15 Kad srce zatrepri
10:00 Vijesti
10:15 Putovanja u daleke krajeve, dok. serija
11:00 Što vas žulja
11:45 Abeceda zdravlja
12:00 Dnevnik 1
12:35 Znaj da te volim
13:20 Reporteri
14:10 Abeceda zdravlja
14:20 Vijesti iz kulture
14:30 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
14:45 Društvena mreža
16:00 Heartland, serija
17:00 Vijesti
18:20 Turistička klasa
18:50 Naši i vaši, serija
19:30 Dnevnik

20:05 Večer na 8. katu
20:55 Labirint
21:45 Borgen - sjedište moći, serija
22:40 Dnevnik 3
23:15 Drugi format
00:50 Što vas žulja
01:35 Društvena mreža
02:50 Labirint
03:35 Abeceda zdravlja (R)
03:45 Drugi format
04:25 Turistička klasa
04:55 Hrvatska uživo
05:55 Ljubav u zaleđu, serija



05:25 Najava programa
05:28 Alisa, slušaj svoje srce
06:10 Alisa, slušaj svoje srce
06:55 TV vrtić: Luna park
07:05 Profesor Baltazar: Drama oko cvijeća (R)
07:15 Laboratorij na kraju svemira: Naopaka voda
07:25 Crtana serija
07:50 K-9, serija za djecu
08:15 Obična klinka, serija
08:37 Djevojčica iz budućnosti
09:00 Školski sat
09:30 Kokice
09:45 Svaki dan dobar dan: Vježbajte s Brunom (R)
10:25 Dr. Oz, talk show
12:00 Hotel dvorac Orth
12:45 Okusite Australiju s Lyndey Milan, dokumentarna serija
13:10 Občaja mi nemoguće, kanadski film
14:40 Glazba, glazba
14:45 Degraasi, serija

15:10 Whistler, serija za mlade
16:00 Regionalni dnevnik
16:30 Školski sat
17:00 Kokice
17:15 Ovisni o čišćenju, dokumentarna serija
18:13 Svaki dan dobar dan
18:53 Dr. Oz, talk show
19:33 TV vrtić: Luna park
19:43 Profesor Baltazar: Drama oko cvijeća (R)
19:53 Laboratorij na kraju svemira: Naopaka voda
20:10 Čovjek sa zvijezda, američki film
22:45 Odvjetnička elita, serija
23:40 Seks i grad, serija
00:10 Strana igrana serija
00:55 Noćni glazbeni program



05:50 In magazin R
06:25 Bolji život, serija R
07:15 TV izlog
07:30 Pčelica Maja, R
08:00 Pčelica Maja 26/26
08:15 Pčelica Maja 1/26
08:25 Zauvijek susjedi, R
10:00 Milost, serija R
11:05 Dila, serija R 21/70
12:20 IN magazin R
13:10 Bolji život, serija
14:00 Navy CIS, serija
15:50 Zauvijek susjedi, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 In magazin
18:15 Suze Bospora, serija
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Dila, serija 22/70
21:20 Milost, serija 44/56
22:20 Provjereno

23:25 Večernje vijesti
23:45 Krvna slika, igrani film
01:40 Invazija, igrani film R
03:35 Vampirski dnevnik
04:25 Ezo TV, tarot show
05:25 Dnevnik Nove TV R
06:15 Kraj programa



07:45 RTL Danas, (R)
08:30 Ben 10: Ultimate Alien
08:55 Moji džepni ljubimci
09:15 Virus attack
09:45 Snažne žene, serija
10:35 Tko će ga znati!, (R)
11:35 Ekkluziv Tabloid, (R)
12:25 Tog se nitko nije sjetio!, game show (R)
13:30 Ne brini za mene, serija
14:35 Tajne, serija (R)
15:35 Kategorija 8 - TV premijera, mini serija katastrofe (R)
16:30 RTL Vijesti
16:45 Tko će ga znati!
17:30 Ekkluziv Tabloid
18:30 RTL Danas
19:15 Tog se nitko nije sjetio!, game show
20:00 Tajne, dramska serija
21:00 Crvena udovica, serija, triler/ drama
21:55 Crvena udovica, serija, triler/ drama
22:45 RTL Vijesti
23:10 Kategorija 8 - 00:00 CSI: NY, serija
00:50 CSI: NY, serija
01:35 Astro show
02:35 RTL Danas, (R)
03:20 Kraj programa

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku »Dnevnik« emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17,45 minuta na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine. Emisija »Izravno« - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati a emisija iz kulture »Svjetonik« nedjeljom od 16,30 sati.

Polusatna emisija na hrvatskom jeziku emitira se subotom s početkom u 21 sat na Radio Novom Sadu.

GLAS HRVATA

Radijska emisija »Glas Hrvata« u produkciji HKUD »Vladimir Nazor« iz Stanišića emitira se na valovima Radio Sombora nedjeljom od 17 do 19 sati.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku »Zvuci bačke ravnice« emitira se četvrtkom u 18 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Emisija o životu Hrvata izvan domovine pod nazivom »Glas domovine«, emitira se na HRT1 ponedjeljom od 13,05 sati.

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

SHEMA ZA RADNE DANE:

18,00 - 19,00

Najava programa • Večernji dnevnik • Anemov prilog »Bolja Srbija« • Agencijske vijesti iz RH • Kronologija - Dogodilo se na današnji dan • Jezični savjetnik »Govorimo hrvatski«

19,00 - 19,30

• Poetski predah • 'Popularne melodije' - zabavna glazba (ponedjeljkom) • 'Na valovima hrvatske glazbene tradicije' - narodna glazba (utorkom) • 'Veliki majstori glazbe' - ozbiljna glazba (srijedom) • 'Rock vremeplov' (četvrtkom) • 'Minute za jazz' (petkom)

19,30 - 20,00

• 'Europski magazin' - magazin Radija Deutsche Welle (ponedjeljkom) • 'Kulturna povijest' (utorkom) • 'Znanjem do zdravlja' (srijedom) • 'Razmišljanje dopušteno' (četvrtkom) • 'Tjedni vodič' (petkom)

20,00 - 20,30

• »U pauzi o poslu« (ponedjeljkom) • 'Aktualije' (utorkom) • »Otvoreni studio« (srijedom) • »Kultur café« - magazin iz kulture Radija Deutsche Welle (četvrtkom) • »Vodič za moderna vremena« - emisija Hrvatskoga radija (petkom)

20,30 - 21,00

• Narodna glazba • Blic vijesti i odjava programa

SHEMA ZA DANE VIKENDA:

Subota

• 18,00 Najava programa, Vijesti dana, zabavna glazba
• 18,15 'Vojvodanski tjedan'
• 18,30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
• 19,00 'Vjerska emisija', duhovna glazba
• 20,00 Divni novi svijet
• 20,55 Odjava programa

Nedjelja

• 18,00 Najava programa, Vijesti dana
• 18,10 Nedjeljni mozaik (kronologija, zanimljivosti, zabavna glazba)
• 18,30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
• 19,30 'Putnici kroz vrijeme' emisija za djecu Hrvatskoga radija
• 20,00 'Hrvatima izvan domovine' - emisija Pitomog radija iz Pitomače (RH)
20,55 Odjava programa



104,4 Mhz

TENIS

Mila Mejić viceprvakinja države

BEOGRAD – Mlada subotička tenisačica Mila Mejić osvojila je drugo mjesto na nedavno održanom prvenstvu Srbije za igrače i igračice do 16 godina u Beogradu. Iako ima nepunih četrnaest godina, i morala je igrati kvalifikacije, uspjela je proći sve prepreke do finala i ostvariti veliki uspjeh za subotički ženski tenis.

MAČEVANJE

Martin Nimčević prvi na Zvezdinom kupu

BEOGRAD – Mačevalac Spartaka iz Subotice Martin Nimčević zabilježio je zapažen uspjeh na kupu Crvene zvezde u Beogradu, osvajanjem prvog mjesta u disciplini sablja u seniorskoj konkurenciji. Na jakom natjecanju na kome su, osim domaćih, sudjelovali i mačevaoci iz Mađarske, treće mjesto je osvojio Luka Tikvicki. U ženskoj konkurenciji predstavnice Spartaka Bojana Kljajić i Teodora Marković osvojile su drugo i treće mjesto. Lijepi rezultat plod je kvalitetnog rada pod stručnim nadzorom trenera Lazara Jaramazovića.

NOGOMET

Alegra Poljak pojačala Spartak

SUBOTICA – Višestruki prvak države u ženskom nogometu Spartak dobio je vrijedno igračko pojačanje dolaskom Alegre Poljak u redove golubica. S nepunih petnaest godina mlada Novosađanka, koji je igrala i za muške selekcije u svom gradu, te za ekipe Novog Bečeja i Crvene zvezde, odlučila je karijeru nastaviti u subotičkom prvoligašu. Zanimljivo je istaknuti kako se talentirana nogometašica uspješno bavila i atletikom, o čemu svjedoči stotinjak odličja iz kraljice sportova.

STOLNI TENIS

Martinović treći u Vojvodini

BAČKA TOPOLA – Nikša Martinović je porazom u polufinalu kadetskog prvenstva Vojvodine (2-3 protiv Krištofa Miškolicija) osvojio treće mjesto u konkurenciji svojih vršnjaka. U natjecanju parova, skupa s klupskim kolegom Davidom Havedičem, osvojio je drugo mjesto nakon velike borbe u finalnom duelu protiv para Adamović/Tomić (2-3).

ODBOJKA

Pobjeda i poraz

KLADOVO, SUBOTICA – Odbojkaši Spartaka upisali su važne bodove u borbi za ostanak u Super ligi, nakon što su kao gosti svladali Đerdap s 3-1. Slijedi domaći susret protiv Mladog radnika.

Odbojkašice su kiksale na domaćem terenu i upisale poraz protiv Partizan Vizure (1-3). Priliku za popravni imat će protiv Kolubare u Lazarevcu.

KOŠARKA

Vojvodina bolja od Spartaka

SUBOTICA – U nastavku natjecanja Prve lige za žene, košarkašice Spartaka poražene su od Vojvodine minimalnim rezultatom (77-78) u gradskoj Dvorani sportova. Za poraz je kriva posljednja četvrtina susretu u kojoj su domaće igrače ušle u minus od 12 poena. Sljedeći susret Subotičanke igraju protiv Šumadije u Kragujevcu.

VATERPOLO

Pobjede Spartak Prozivke

KALOCSA, BEKESCSABA – Mladi vaterpolisti Spartak Prozivke, generacija 1995, zabilježili su dvije pobjede na turniru u Kalocsi, koji se igrao u sklopu natjecanja međunarodne lige mlađih selekcija. Subotička momčad je bila bolja od domaćeg sastava Kalocse (29-3) i Zemplena (24-14). Generacija 2002. je igrala na turniru u Bekescsabi i zabilježila pet pobjeda u isto toliko susreta, Szentes leany (9-5), Csabai csirkefogo (15-3), Szeged (15-0), Crisul I (5-2) i Košice (8-6).

Temeljem članka 10. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (»Službeni glasnik RS« broj 135/04, 36/09) Gradska uprava, Služba za komunalne poslove, poduzetništvo i zaštitu životnog okoliša, Subotica – Trg slobode br. 1.

OBAVJEŠTAVA

Da je ovlašteno gospodarsko društvo »DENEZA M INŽENJERING« d.o.o, Beograd u ime investitora »Naftna industrija Srbije« a.d, Novi Sad, podnijelo zahtjev za odlučivanje o potrebi izrade studije o procjeni utjecaja Projekta: Rekonstrukcija i dogradnja kompleksa benzinske stanice »Palić« čija realizacija se planira na katastarskim parcelama broj 923/2 i 922 k.o Palić.

Uvid u podatke, obavijesti i dokumentaciju iz zahtjeva može se izvršiti u prostorijama Službe za zaštitu životnog okoliša i održivog razvoja, II. kat, Stare gradske kuće, soba 226 u periodu od 24.1.2014. godine do 3.2.2014, u vremenu od 10 do 12h.

Zainteresirana upravna tijela, organizacije i javnost u gore navedenom roku, ovom nadležnom upravnom tijelu mogu dostaviti svoje mišljenje o zahtjevu za odlučivanje o potrebi izrade studije o procjeni utjecaja predmetnog objekta na životni okoliš.

Uspjesi oca i sina u orijentiringu

Uspjesi i pobjede na raznim natjecanjima za desetogodišnjeg Matiju Šeremeta iz Šida nisu nepoznanica. Pokraj postignutog velikog uspjeha na republičkom natjecanju iz matematike, gdje je osvojio prvo mjesto i dobio drugu nagradu, velika ljubav mu je i glazba. Pohađa drugu godinu Muzičke škole »Filip Višnjić« u Šidu, odsjek klarinet, član je HKD-a »Šid« i svira tamburicu u gradskom tamburaškom orkestru. Međutim, povod našeg razgovora s Matijom nisu bili samo navedeni uspjesi. Naime, ovaj desetogodišnji dječak ima još jednu veliku ljubav, a to je orijentiring. Ostvario je drugi plasman za trofej Novog Sada, a na prvenstvu Vojvodina open u orijentiringu, prema ostvarenom plasmanu drugi je u Vojvodini u svojoj kategoriji M 12. Iako u Šidu ne postoji sportski klub za orijentiring, potaknut idejom svog oca Tomislava, koji je također uspješan u tom sportu, Matija zajedno s ocem i sestrom Minom počinje trenirati. S obzirom da ne postoji klub u Šidu, natječe se za OAK »Novi Sad« i preko tog kluba sudjeluje na službenim utrkama: »Tata mi je objasnio što se u tom sportu radi i kako se dolazi do cilja. Meni se to zaista sviđalo, a pogotovo zato što se šeće kroz šumu, a ja prirodu obožavam. U početku sam trenirao samo vikendom s kartom na izletištu Lipovača, a trčao sam i u parku u zelenom pojasu u Šidu. Prva utrka na kojoj sam osvojio prvo mjesto bila je na Glavici, dijelu Fruške gore. Tada me je tata

pratio isključivo zbog potpore, ali i zbog terena, jer mi je šuma bila nepoznata. Vrijeme na utrci mi je bilo 20 minuta i 6 kontrola. Sudjelovao sam na još nekoliko utrka. Na jednoj sam bio peti, a u Beogradu, gdje sam čak i promašio jednu kontrolu, shvatio sam da je najvažnije pronaći sve kontrole, a tek onda misliti na vrijeme. Na utrci u Petrovaradinu bilo mi je najzabavnije, jer su tamo zidine, pa je bilo mnogo teže pronaći kontrole. Nisu postojali ni čipovi u koje smo trebali ubacivati kontrole, nego je bio starinski način, karton i bodlje. Za petu kontrolu sam izgubio dosta vremena, a na toj utrci moj tata je osvojio treće mjesto«, kaže Matija.

VELIKI UTJECAJ OCA TOMISLAVA

Orijentiring je za Matiju nešto iznimno u odnosu na ostale sportove. Kako kaže, pruža mu se mogućnost da često ode na nepoznati teren i da upoznaje nove gradove i druži se s vršnjacima. Za ovu godinu već planira trenirati još ozbiljnije i pripremiti se za još veće utrke. Osim Matije, otac Tomislav upoznao je i dvanaestogodišnju Minu s ovim sportom. Mina je također bila uspješna: prva na Letenki na memorijalnom turniru »Saša Palinkaš« i prva na 14. Kupu Obilića. Otac Tomislav se orijentiringom počeo baviti još kao mladić u tadašnjem planinarskom društvu »Železničar« iz Šida. Sada taj klub ne postoji, sve sam financira tako da sudjeluju na utrkama koje se održavaju



I u životu postoje mnoge stvari koje se dešavaju i sputavaju nas da dođemo do određenog cilja. Tako je i u orijentiringu, kaže otac Tomislav

bliže Šidu: »Krajem ljeta se organizira Prvenstvo zemalja jugoistočne Europe, nekadašnja Balkanijada, u okolici Vrdnika. Tamo ćemo sigurno otići, a bit će oko 9 utrka koje će se bodovati i za našu i za europsku ligu. Ja sam sada u mlađoj veteranskoj kategoriji i do sada sam osvojio prvo mjesto na Vojvodina openu, a i prije toga sam ostvarivao dobre plasmane. Na Prvenstvu Srbije smo kao ekipa kluba iz Novog Sada osvojili treće mjesto. Imam ideju ponovno oživjeti ovaj klub u Šidu, ukoliko bude zainteresiranih, jer sada smo mi jedini koji se iz Šida natječu na utrkama«, kaže Tomislav.

ŠID KAO POGODNO PODRUČJE ZA ORIJENTIRING

U Šidu ima dosta pogodnih terena za orijentacioni kros. Jedan od njih je ograna Nacionalnog parka Fruška gora, izletišta Lipovača, za koje jedino i postoji karta, koju je za te namjene izra-

dio Šidanin Mile Stevanović. Osim dobre kondicije, za ovaj sport je od izuzetno velike važnosti što se pomoću kompasa i kontrola mladi uče snalaziti u prirodi: »Smatram da je to veoma zdrav sport, a to mi je i neka filozofija života. I u životu postoje mnoge stvari koje se dešavaju i sputavaju nas da dođemo do određenog cilja. Tako je i u orijentiringu. Po šumi su razbacane kontrole, koje pronalazimo pomoću karte i kompasa. Htio sam to i djeci pokazati i vidjeti da li će ih zainteresirati. Drago mi je što im se dopalo, a ujedno na utrkama upoznaju puno vršnjaka s kojima se lijepo družu«, ističe Tomislav.

Na kraju razgovora, nama je samo preostalo da obitelji Šeremet poželimo puno uspjeha u radu i još mnogo medalja na natjecanjima u orijentiringu. Također, želja nam je da se ovaj pomalo zaboravljeni sport ponovno vrati, a da mali Matija bude uzor drugoj djeci koja se požele baviti ovim sportom.

Suzana Darabašić

POGLED S TRIBINA

Kauboji

Hoće li muška rukometna reprezentacija Hrvatske, popularno nazvana kauboji, zaigrati u polufinalu Europskog prvenstva u Danskoj? U trenutku predavanja ovoga teksta to još uvijek nije poznato, ali će biti poznato u trenutku čitanja istoga. Pobjedom protiv Poljske (srijeda navečer) Hrvatska osigurava mjesto među četiri najbolje momčadi Staroga kontinenta, i vjerojatni duel protiv favorizirane domaće selekcije. Ali, nije ovo tekst nagađanja što bi bilo kad bi bilo, nego komentar poznatih činjenica proteklog dijela šampionata Europe.



Iako pomlađena i oslabljena za neigranje vrlo važnog igrača (Lacković), Hrvatska je pokazala kako ova selekcija izbornika Goluže ima budućnost i potencijal za najveće domete. Izvrсни vratar Alilović donosi potrebnu prevagu u obrani sa svojim visokim postotkom zaustavljenih udaraca. Iskusni all round igrač (obrana-napad) Vuković, Čupić, Kopljar i po mnogima najbolji svjetski igrač današnjice Duvnjak, mogu parirati svakoj svjetskoj momčadi, a iskustvo kapetana Vorija i budućnost mladosti predvođene Mandalinićem i Slišковиćem garant su zaloga za sljedeća velika natjecanja poput Svjetskog prvenstva u Qataru i Olimpijade u Rio de Janeiru. Hrvatska je zemlja rukometa. Zemlja koja ima osvojene sve zlatne medalje na velikim natjecanjima, izuzev upravo najsajnijeg odličja na prvenstvima Europe. Davnašnja je to želja svih generacija. Hoće li to uspjeti ovoj? Ne znamo. Jer u trenutku nastajanja ovoga teksta ne zna se ni da li će kauboji proći razigranu Poljsku i uhvatiti mjesto za duel protiv Danaca.

Nažalost, zbog ovakvog rasporeda mečeva ništa više od navedenog se ne može znati do zaključenja nakladničkih rokova. Ostaje samo vjera da će momci u majicama s prepoznatljivim crvenim kockicama uspjeti još jednom pokazati svoj talent za ovu igru i dokazati kako im i dalje pripada mjesto u samom vrhu svjetskog, čitaj europskog rukometa (jedan od rijetkih sportova u kome je europsko prvenstvo jače od svjetskog op.a).

Kao što ostaje i nepobitna činjenica da Hrvatska ima još mnogo rukometnih talenata koji će vremenom naslijediti sadašnje velike igrače i nastaviti njihovim šampionskim stopama.

Hrvatska je zemlja rukometa.

Neovisno od rezultata koji bude napravila na ovom EP u Danskoj!

D. P.

KOŠARKA

Hrvatski dvojac u vrhu

Novim pobjedama u 17. kolu ABA lige, Cibona i Cedevita drže svoje pozicije u vrhu prvenstvene ljestvice na mjestima koje vode u doigravanje za naslov prvaka. Cibona je na domaćem terenu svladala izravnog konkurenta Budućnost (65-55), dok je Cedevita slavila u gostima protiv MZT Skoplja (81-75). Treći hrvatski predstavnik Zadar doma je poražen od Partizana (56-64).

HOKEJ

Poraz Medveščaka

U posljednjem susretu još jedne serije gostujućih duela u natjecanju KHL-a, hokejaši Medveščaka su poraženi protiv Avtomobilista (2-0), ostajući na sedmom mjestu svoje konferencije. Slijedi nekoliko domaćih susreta na kojima bi medvjedi trebali potvrditi plasman koji ih vodi u doigravanje.

SKIJANJE

Natko Zrnčić – Dim treći u superkombinaciji

Drugi najbolji hrvatski skijaš Natko Zrnčić – Dim osvojio je treće mjesto u superkombinaciji voženoj prošlog petka u Wengenu. Nakon odlične vožnje u slalomu, solidno je odvezio spust što je bilo dovoljno za još jedno postolje u njegovoj karijeri.



NAMA JE DOVOLJNO DA ZNATE ZA NAS FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće
- Subotica, Karađorđev put 2,
- Telefon (danonoćno):
(024) 55-44-33

Raspored sprovoda i umrlice na
Internetu: www.funero.co.rs
e-mail: funero@funero.co.rs

Kod smrti umirovljenika umanjujemo račun
za iznos posmrtno pomoći koju daje PIO.

Povoljno dekoriranje dvorana za vjenčanja i rođendane, izrada perlica za zvanice, poklon korpe i dekorativno pakiranje darova. Tel.: 064 0543720.

Prodajem ulični dio obiteljske kuće. U jednom dijelu potrebna adaptacija. Postoji struja, voda, kanalizacija, kablovska. U najljepšem je dijelu Kertvaroša. Cijena 40.000 eura. Tel.: 024 572-875, 063 8838747, 069 0094246.

Prodajem salaš i 2 jutra zemlje kod željezničke stanice Ljutovo, Mažuranićeva 21. Tel.: 061 2358099.

Prodajem brašno TIP 500, TIP 400 meko i oštro od 1, 5, 25 kg. Tel.: 024562-415 ili 064 2779948.

Mijenjam 2 jutra zemlje i salaš u Ljutovu za garsonjeru u Subotici. Tel.: 061 2358099.

Prodajem brašno T-500 krušno, T- 400, čisto i T- 400 oštro. Po narudžbi pečem domaći kruh. Tel.: 024 562-415 ili 064 2779948.

Prodajem bojler 10 litara, aspirator i električnu biciklu malu. Tel.: 024 562-415 ili 064 2779948.

Prodajem kuću-vikendicu na obali jezera Palić. Tel.: 062 8687964.

Prodajem kuću u Gornjem Tavankutu, 120 m², sendvič zid, etažno grijanje s okućnicom, Tel.: 061 1478823.

Prodajem noviju kuću iza Dudove šume, tro-sobnu s dvorištem, dodatnim prostorijama i garažom. Cijena po dogovoru. Tel.: 064 2525946

Prodajem zemlju 5,62 ha od 2 parcele (cca 10 jutara), Šupljak (ko Palić), 3 km iza stare škole, produžetak senčanske ljetnje ceste, uz kanal. Cijena: 63.000 eura. Tel.: 061 2724822 i 063 1648043.

Izdajem opremljen stan veličine 25 m četvornih sa zasebnim ulazom. Ulica Branka Pešića 41, Zemun. Dogovor na broj telefona 011 3077036 ili 011 2104257.

Odmor u Vrbovskoj, otok Hvar, povoljno. Tel.: 063 7139337.

Prodajem 3 motike placa (2 km udaljen) iza Crvenog sela, blizu somborske ceste (10.000 eura) Tel.: 024 532570.

Prodajem starinsku spavaću sobu »čistu sobu«, stol, stolice, razna bunjevačka ruha: sefire, sukna, pregače, marama, ponjave, čaršave, muške čakšire, čizme (br. 43) i sl. Tel.: 024 528682.

Prodajem traktorsku prskalicu RAV 440 eura, zob, starinska klupa, dolaf, ormani. Tel.: 024 532570.

Prodajem dvorišni stan 43 m² u Petrovaradinu. Tel.: 060 5450440.

Prodajem štrikači stroj stolni »Empisal«, skoro nov. Tel.: 5742-136 Odžaci.

Povoljno izdajem manje skladište, podrum i tavanski prostor, veliko dvorište pogodno za parkiranje kombija, kamiona i za auto-plac, kod autobusnog kolodvora u subotici. Tel.: 064 9640745.

Prodaje se nov el. štednjak sa ravnom pločom, orahovo stablo, 2 felne s čeličnim prstenovima za kamionsku prikolicu. Tel.: 024 532570.

Naprodaj moderna ekskluzivna prelijepa italijanska vjenčanica, tepih i staze. 024 528682.

Prodajem metalni kavez za gajenje pilića s hranilicama. Tel.: 024 453-5319.

Prodajem klasični kauč sa naslonom u dobrom stanju ručne izrade, tapacirain. Tel.: 024 453-5319.

Izrađujem hrastove čamce, nekoliko tipova, od 3 do 6 metara dužine. Prijevoz po dogovoru. »Novogodišnja akcija« - vesla - bijeli barski jasen. Petar Okrugić, Morović. Tel.: 064 3467056
www.okrugic-camci.co.rs

Prodajem vilerove goblene. Tel.: 063 8579679.

Besplatni mali oglasi uz kupon iz »Hrvatske riječi« VAŽI DO 31.1.2014.

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojoj ćete moći objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon kojega objavljujemo u svakom broju »Hrvatske riječi«. Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo



Hrvatska likovna udruga
»CroArt« prodaje umjetničke slike, djela članova udruge.
Zainteresirani se mogu javiti predsjedniku udruge.
Tel.: +381 24 529 745; mobil: +381 63 518 218;
e-mail: horvat.josip.su@gmail.com

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova
»Hrvatska riječ«, Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Vesna Prčić (predsjednica)
Ivan Gregurić, Mato Groznica,
Slavica Mamužić, Zvonko Sarić,
Josip Stantić, Thomas Šujić,
Vesna Zelenika, Tomislav Žigmanov

DIREKTOR

Ivan Karan
e-mail: hrdirektor@tippnet.rs

ODGOVORNA UREDNICA:

dr. sc. Jasminka Dulić (hrurednik@tippnet.rs)

POMOĆNIK I ZAMJENIK ODGOVORNE UREDNICE:

Zvonko Sarić (zsaric@hrvatskarijec.rs)

REDAKCIJA:

Davor Bašić Palković (kultura i urednik Kužiša)
(dbpalkovic@hrvatskarijec.rs)
Slavica Mamužić (novinarka) (smamuzic@hrvatskarijec.rs)
Dražen Prčić (sport i zabava) (dprcic@hrvatskarijec.rs)
Željka Vukov (društvo) (zvukov@hrvatskarijec.rs)
Zlata Vasiljević (dopisništvo Sombor)
Suzana Darabašić (dopisništvo Šid)

ŠEF DOPISNIŠTAVA I KOREKTOR:

Mirko Kopunović (mkopunovic@hrvatskarijec.rs)

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik) (tsujic@hrvatskarijec.rs)
Jelena Ademi (grafička urednica) (jademi@hrvatskarijec.rs)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević (nsudarevic@hrvatskarijec.rs)

UREDNIK WEB IZDANJA:

Dražen Prčić

ADMINISTRACIJA:

Zdenka Sudarević (distribucija@hrvatskarijec.rs)
Ljubica Vujković-Lamić (tajnice@hrvatskarijec.rs)
Branimir Kuntić (pravnik@hrvatskarijec.rs)

KOMERCIJALA:

Mirjana Dropulja (komercijala@hrvatskarijec.rs)

TELEFON: ++381 24/55-33-55; ++381 24/55-15-78;
++381 24/53-51-55

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: hrvatskarijec@tippnet.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: »Rotografika«
doo Subotica

List je upisan u Registar javnih glasila
Agencije za privredne registre Republike Srbije
pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Каталогизacija
у публикацији Библиотека
Матице српске, Нови Сад
32+659.3(497.113=163.42)

ČESTITAMO: LOZA SE IPAK NASTAVLJA

Plač za sreću obitelji



Udom kojega su mnogi zlobnici predviđeli za starački, prije mjesec i pol uselio se dječji plač. Bio je to plač za radost i sreću ukućana, plač maloga Marka, nastavljajuća loze obitelji Nikolić iz Sonte. Ponosni otac, 48-godišnji Adam, Sončanima znan kao Aca Francišov, vrstan stolar i drvodjelja, čovjek sa zlatnim rukama, čitatelj »Hrvatske riječi« od prvoga broja, veliki poštovatelj sončanske tradicije i član KPZH »Šokadija«, dugo je momkovao, po mnogima i predugo. »Život me nije mazio, ni najmanje. Oca sam izgubio vrlo rano, već u 11. godini života. Majka Eva (1937.), sezonska radnica u ratarstvu i povrtlarstvu, teško je skrivila o meni i pet godina starijem bratu Lazaru, tako da se on morao uposliti odmah poslije završetka osnovne škole.

Uvijek nasmijana 26-godišnja supruga Milanka Nikolić, rođena Lovrić, ima ništa manje zanimljivu priču. »Rođena sam u malom mjestu Slovengradec u Sloveniji. Roditelji, otac

rodom iz Prigrevice, i majka, bosanska Hrvatica, tamo su se upoznali, zavoljeli i vjenčali. Bili su uposljeni u »Gorenju«, život im se odvijao idilično, ali kako to biva kad vas hoće zlo, idila nije potrajala. Već u mojem ranom djetinjstvu počela su nacionalna previranja. Ratna događanja s početka devedesetih donijela su mnoge neugodnosti i pritiske velikom dijelu

neslovnoske populacije, pa je naša obitelj izbjegla u rodno mjesto mogega oca. Tu sam odrasla, zadjevojčila se, tu su čitav moj život i moja najdraža sjećanja. Iz dijela djetinjstva provedenog u Sloveniji malo toga se sjećam, kad smo doselili u Prigrevicu bila sam tek malo starija od četiri godine«, osvrće se na protekle godine Milanka. I, kako to već biva, život je opet bio najbolji redatelj. Aca je trpio njegove udarce, osjetio je svu bijedu devedesetih, niti ne sluteći da u susjednom selu odrasta curetak kojega će mu dosuditi isti onaj život, koji ga je nemilice šibao. I naočitoj Milanki godine su prolazile, mnogi su govorili – uludo. Slučajni susret zapalio je iskru koja se jako brzo i rasplamsala. »Kruna naše ljubavi bilo je rođenje sina Marka koncem studenoga, koji nas je još više vezao, pa se nadam lijepoj zajedničkoj budućnosti«, završava priču Adam Nikolić, dok mali Marko okicama prati očev glas.

Ivan Andrašić

IZ IVKOVIĆ ŠORA

Ta, šta mi to tribalo?



Piše: Branko Ivković

Faljnīs čeljadi moja. Ne morate me ni pitat šta radim, ta jevo kunjam niki sam se ovi silni svetaca »isušijo« kugod drvcarov do, privrćem po buđelaru, a on nikako već da istrune koju crkavicu. Ovi sveci su me skroz očistili od novaca i šta si radijo, ništa, di si bijo, nigdi. Dica kugod dica, malo bili i pobigli svakoje na svoju stranu, a ja i Jela ostali sami, nismo bili ni vridni pojist sve što se naspremalo pa su i vaške slavile tri dana, doduše popilo se sve nije da nije. Mislim se šta mi to tribalo sve potrošit, a onda me sićanj uvik »posiče«. E zato je sad kopanje po buđelaru, što moj pajtaš Joso kaže: »Nemož i novce i ovce, nije bome ni svaki dan badnji.« Ova moja je isto uncut samo taki, sakrila je ko bog digod kad ne rondza koju bogovu, al ne smim ni iskat, oma će bit »niti dosta gutanja?« A šta da radim, ta mora čovik okvasit grlo i kad nisu sveci, ta rasušit će se ko stari ardo, a šta ću onda, ja ne volim ić doktoru. Mučim se tako kad evo ti Ivković šorom od gornjaka ide moj komšo Pera i maše mi: »Ta di ćeš ti sad kojeg andraka?« On zasikće kroz zube ko mator gusak: »Ta šta se dereš, oš da me čuje Stana, a jedva sam uteko već vaćaj biciglu i idemo na Rvacki majur kod Danče Dokmana na vino. Divanijo je da je dono iz Tavankuta grožđa i muljo, to je po mom računu već odliveno.« Čeljadi moja, ta šta da vam divanim, nime tribalo dvared zvat, viknijo sam onoj mojoj da idem na savitovanje za poljoprivredu, a baš mi to triba, ovi su nalipili po selu plokata kugod da ćedu izbori, ta savi-

tujte vi one glavonje što su ukinili suvencije, mi znademo orat i sijat i sami, a rodit će svakako po božijoj volji. Tako ja gustiram dok letim za Perom, a on vergla ko da ga sam andrak vija a ne Stana, kako se tako mož bojat žene otac ga prokarto, no ni meni nije svedno od moje kad se zdravo rasrdi, al kažem i ja natrag koju, pokadgod triba i podvuć rep kad zdravo čovik zgriši.« Stani već malo da vidimo kaka su žita ode, šta si se zauko ko kasla, neće te više ugledat. Moram se vratit kazo sam samo ću pomoć Danči tovarit svinje«, utom smo naišli već kraj snaš Lucinog salaša, kad ni pet ni šest, povija nas nika velika keranda, malo manja od teleta. Uletili smo u avliju ko da nas nosi onaj voz što smo dobili od Rusa kodbajage zabadavad. Dančo kad nas vidijo tako se smijo da mu suze krenile na oči, t a kaže on da ne zna ni čiji je, malo malo pa donesedu iz varoši i pušte, a onda muku mučimo š njima. Ovi šinteri ne bi došli valjda dok njim ne napišeš čitavu molitvu, neg ajte vi drugari da koštate šta sam ja napravijo od tavankutke kevedinke. A mi se obradovali ko dica kad njim doneseš alve s proštenja i bome smo mi ostali do mraka »koštat«. Zaboravijo moj Pera i na njegovu Stanu, a ja sam pravi pajtaš, nisam ga tijo sićat, nedaj Bože da mi dobije fras od strava pa ko će ga onda vuć na salaš. Bome je dobro zasviltijo misec kad smo krenili u Ivković šor, ajd čeljadi moja drug put ću vam izdivanit kako smo »putovali«, a sad zbogom.

24. siječnja 2014.

Ope nam je niko drugi kriv

Prošla Nova godina, prošli svi sveci, cure ošle natrag u varoš, pa se bać Iva svaj ušmundo. I njegova ope počela radit od ujutru do uveče. Izgleda da bi fabrika stala i gazda propo ako bi radile ko svaj svit od šes do dva. Nadnice sve manje, sve su dalje od noga nikakoga minimalca što ga stalno spominju na televizije. Zotaj minimalac njegova sad već mora rmbačiti dva miseca, od ujutru do uveče. Ako vako ide još godinu-dvi, do kraj će rabadžije plaćat gazdama, samo da možu radit kod nji. Izajutra mu vrime još nikako i projde. Namiri marvu i živinu, dade jist Takse i mačku, pa se nuz put malo i podivani š njima, ko š kakima ljudma. Bože, pa i oni su živi stvorovi i oni volju ka se š njima lipo. I jedno i drugo ga znađu gledit oči dok jim pripovida, ne zna tako ni svako čeljade. Potli otide i on fruštukovat, ne puno, samo toliko da može guknit još bukaricu kuvane katarke. Izajutra baš ni ne volji čaja jel mlika, oma ga dere ljutina. Dosta mu bilo zovi svetaca i ića i pića, mora se malo i iščistit. Potli fruštuka volji zapalit televiziju, pa sam, na miru, izgledat novosti. Lipo se može natofrčit di oće, sam je, pa niko ne posrće priko njega. Samo, nikako mu ne ide u glavu no što je na televizije. Ope oni od nikakoga dočeka, vaj put od noga drugoga, jel možda u ve države od prvoga. Mačak mu se udesijo u krilo, pa samo prede. »E macane moj, viš kaki smo mi, ko da smo udariti tamo di ne triba. Ko da nemamo nikaki drugi briga, samo se divanimo od dočeka. Znađem da sva čeljad to volji, da se zote dane dobro pripravi, pa makar i cilu godinu brog toga šantali. A šta mi to i slavimo? Šta smo to tako lipo lane i imali? Razumim što slavu ni što na misec dobiju veću nadnicu neg moja za nekoliko godina, oni su stvarno uspili u nomu što su nasnotali. E sad, nama su ti odjedamput jako krivi. Svi divanimo šta nam i kako radu, svi se samo bidamo i čudimo kaki su, otkud su došli i koliko nas ugnjetavu, a ne štodiramo da smo ji izbirili mi sami. Izbiramo ji već vraganajst godina i nikako da pogodimo ne prave, ako pravi i imade«, veli bać Iva, ko da ga mačak i razumi. Uto su zvećnila vraci, a javijo se oma i Taksa. Unišo kum Tuna. I njega vi blagi dani smorili, pa veli da je fruštukovo samo malo prženice natrljane bilim lukom. »Faljnis kume, evo idem ko tebe malo na divan. Moja ošla u varoš, ostalo još malo od vi blagdani, pa će, veli, malima ništa kupit, kanda jim baš i ni po volje no što jim je Anđel dono. Bogu fala, na državni je jasli, pa su dobili nikaku crkavicu za trinajstu platu i eto, oma ima radošti za male. A bome i nama je ulipšalo Božić«, veli kum Tuna i srkne malo vrile katarke. »A kume, zoto vas dvoj ni niste bili na Pološnice, a bili potpaljivat vatru ispid ne druge crkve? Ko zna o čega se bojite, ja samo vidim da nas je sve više što polako zaboravljamo i ko smo i šta smo. Vidim samo da smo sve manje svoji, da je sve više naši prišlo u njeve. I što je najlipše, ko što smo i naučili od nji, ope nam je niko drugi kriv«, veli bać Iva, otvori vrata i šljokne mačka u gank.



Piše: Ivan Andrašić

24. siječnja 2014.

Fajdeau: Sve mane kada su u modi postaju vrline.

Namath: Ako nećeš ići cijelim putom zaštiti bi uopće išao?

Proust: Svaka je zamisao laka kada se ne uzme u obzir stvarnost.



Nitko me ne voli!

Bratoljub Klaić

Koje godine i gdje se rodio hrvatski jezikoslovac Bratoljub Klaić?

Kako je glasilo njegovo rođeno ime?

Gdje je stekao akademsku naobrazbu?

Koji je naziv njegove doktorske disertacije?

Koje je njegovo najpoznatije jezikoslovno djelo?

Po kojem djelu će, također, ostati zauvijek upamćen?

Što znači njegov znanstveni rad za hrvatsku kulturu?

Kada i gdje je umro Bratoljub Klaić?

Rodio se 27. srpnja 1909. godine u Bizovcu.
Adolf.
Na Filozofskom fakultetu u Zagrebu.
Bizovačko narječje.
Rječnik stranih riječi.
Naglasni sustav standardnoga hrvatskog jezika.
Osnove leksikografije i prvopisno-jezične normative.
Umro je 2. ožujka 1983. godine u Zagrebu.

Muže kaže ženi:

- Ti si kao droga...

- Nemoj, znam tu foru. Kao jako ti falim, ne možeš bez mene...

- Ma ne. Uništila si mi život.

Kaže sin tati na kraju školske godine:

- Tata, ti si nogometaš, pa ćeš me razumjeti.

- A što bih trebao razumjeti?

- Pa to da sam produljio ugovor sa šestim razredom za godinu dana.



Turistička agencija Subotica-Trans

1. veljače organizira jednodnevni šoping izlet u Budimpeštu, a 8. veljače jednodnevni šoping izlet u Temišvar.

Ostvarite mogućnost kupovine po povoljnim cijenama i usput obidite znamenitosti velebnih gradova.

Cijena po izletu za odrasle iznosi **2,200.00 rsd**, a za djecu do 12 godina **1,700.00 rsd**.

Rezervirajte već danas putem telefona 024/555-466 i 024/4150212

i posjetite našu web stranicu www.sutrans.rs

Svi naši putnici koji se opredijele za oba putovanja ostvaruju lijep popust!

Prijave su u toku!



Vaš Subotica-Trans.

Uspjeh čine ljudi

Naša polisa...Vaša sigurnost

Tel: +381 (0) 24 555-867 • www.milenijum-osiguranje.rs

Privatna stomatološka ordinacija

Opće stomatološke i specijalističke
ortodontske usluge

dr. Róbert Horvát

www.poslovnabaza.com/drhorvatrobert

24000 SUBOTICA Đure Đakovića 7/a Tel.: 024/554-136

U tri riječi - **SVJEŽE, DOMAĆE, ZDRAVO !**



ЈКП "Суботичке пијаци"
Szabadkai Piacok KKV
JKP "Subotičke tržnice"

www.supijace.co.rs

SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE



JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATI

Pretplatite se!

Uz popust od 20%

TUZEMSTVO

- ☐ 6 mjeseci = 1.000 dinara
☐ 1 godina = 2.000 dinara

INOZEMSTVO

- ☐ 6 mjeseci = 40 EURA
☐ 1 godina = 80 EURA

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže »Hrvatska riječ« svakog tjedna.

HRVATSKARIJEČ

Ime i prezime: _____
Ulica i broj: _____
Mjesto i zemlja: _____
Telefon i e-mail: _____

Hrvatska riječ u PDF-u

Pretplata na internetsko izdanje tjednika

- * Tuzemstvo: 1000 dinara godišnje
- * Inozemstvo: 10 eura godišnje

Nalog otvorite na: www.hrvatskarijec.rs/pretplata

SWIFT: VUBURS 22
VOJVOĐANSKA BANKA
AD MS FIL SUBOTICA
IBAN: RS35355000000200292421
NIU Hrvatska riječ,
Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:
NIU »Hrvatska riječ«,
Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica
Uplatu izvršiti na broj žiro računa
355-1023208-69

Lijepa lica dobre književnosti!
Nove knjige u nakladi NIU „Hrvatska riječ“.

Knjige se mogu nabaviti u NIU "Hrvatska riječ" po sljedećim cijenama:



U kompletu 4 knjige - 1.200,00 dinara